

BOGDANIA

Revistă de creație și cultură

Anul III / Nr. 9-10, martie-aprilie 2015

Cuprins

1. Ionel Marin: Despre patrie, credință și cultură, p. 3
2. Michaela Al. Orescu: Pelasgii, p. 5
3. Ștefan Mureșanu: Antiunionismul și sensul românismului în cultura lui Gh. Asachi, p.6
4. Anghel Hoțu: E. Cioran și cele "12 scrisori de pe culmile disperării", p. 9
5. G. Petrovai: Karl Jaspers- omul de știință convertit în filozof, p. 12
6. Restituiri: Poetul Ion Pena, p. 15
7. Medalion liric: Poetul Nicolae Vasile, p. 18
8. Maxime, aforisme: Cristian P. Bălan, p.19
9. R. Borcea: Colectivizarea sufletelor sau Memoria pământului confiscat, p. 21
10. Tradiții: Ionel Marin, Ov. Țuțuianu și Andreia Botiș, p. 29
11. Aniversări: Rev. Pro Saeculum 100, p. 33
12. Poezii: C. P. Bălan, Marin Mihai, Geo Călugăru, Gr. Vieru, Vasile Tărățeanu, Dumitru Buhai, Valentina Enciu, Mariana Niculescu, Dionisie Duma, I. Marin, M. Nedea, Mariana Popa, G. Călin, Ion Horea, Andrei Zanca, Tatiana Munteanu, V-le Groza, Andrei Pogany, Stan M. Andrei, Stela Cerneanu, P. Ferghete, C. Toma, V. Burde, Adrian N. Popescu, M. Paraschiv, Ed. Zalle, Danciu Catrina, p.33
13. Poezii pentru copii: Elena Ion, Olimpia Sava, p. 52
14. Români celebri: Prof. univ. dr. Florentin Smarandache, p. 53
15. Dumitru Dănăilă: Umbra în uniformă, p. 54
16. Povești pentru copii: Tudosia Lazăr, p. 57
17. Tineri creatori: Elena Andreea Ion, David Luceac, p. 59
18. Recenzii, cronici literare: E. Evu, Mihai Antonescu, G. Călugăru, L. Gruia, Năstase Marin, L. Ciupercă, C. Suruianu, p. 63
19. C-tin Oancă: Jurnal ireal (1), p. 75
20. Note de călătorie, V-le Groza: În vizită la Marea Moartă, p. 76
21. Interviu, Cristina Mihai: "Intraductibilul dor de la capătul pământului", p. 77
22. Katia NANU, eseu: Arta dedulcitului la români, p. 79
23. A. Pioară: "Pastila", piesă de teatru, p. 81
24. Traduceri: Luca Cipolla (Italia), p. 86
25. Evenimente culturale, p. 88
26. Semnal editorial, p. 90

Coperta: Casa Poporului

REVISTA BOGDANIA – Revistă de creație și cultură fondată și editată de Asociația Cultural-Umanitară Bogdania din Focșani, din martie 2013. Începând cu anul acesta, 2015, nu va mai fi editată trimestrial ci odată la două luni.

REDACȚIA

Redactor șef: Ionel MARIN

Editori seniori: Nicolae Vasile; Lucian Gruia

Redactori: Michaela Al. Orescu, Livia Ciupercă, Ilarion Boca, Năstase Marin, Nicolae Octavian Lupu, Victor Rotaru, Ion Ionescu Bucovu.

Redactori diaspora: Dumitru Buhai (SUA); Mihai Marin (Spania)

Secretar de redacție: Bogdan Florea

Membri de onoare: - Acad. VALERIU D. COTEA, membru titular al Academiei Române; Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN (SUA), membru titular USR și al Academiei Româno-Americane de Științe și Arte; GHEORGHE A. STROIA, scriitor, membru ARA.

Adresa redacției: Focșani, Str. Contemporanul nr.28, cod 620065, județul Vrancea.

Telefon mobil: **0752862369**.

Materialele se trimit cu diacritice pe adresa de e-mail: ionelmarin55@gmail.com

REVISTA BOGDANIA o puteți citi și pe site-ul www.revistabogdania.ro

În numele libertății de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate sub semnătură proprie. Textele nu se înapoiază.

**Anul III, Nr. 9-10, martie-aprilie
2015**

ISSN 2343-8061

Ionel MARIN: DESPRE PATRIE, CREDINȚĂ ȘI CULTURĂ

Trinomul **patrie – credință - cultură** reprezintă o necesitate esențială, complexă și necesară oricărei națiuni: „Cine nu-și cunoaște trecutul nu este vrednic nici de prezent”. Istoria este cartea de căpătâi a unui popor. De aceea „vreau ca istoria națională să-și capete locul cuvenit în Școală, în societatea românească în general, pentru ca românii să fie mândri de trecutul lor, așa cum sunt toate popoarele civilizate din lume”. Scriitorul Barbu Ștefănescu Delavrancea afirma că: “Patria este înlăuntrul nostru și o ducem cu noi peste țări și mări...Patria nu e pământul pe care trăim din întâmplare, ci e pământul plămădit cu sângele și întărit cu oasele înaintașilor noștri...”

Deci **Patria** este țara în care ne naștem și al cărei cetățeni suntem, este locul sfânt în care ne-am născut, copilărit și în care trăim. Patria este casa părintească care are mereu ușile deschise și în care poți trăi cu demnitate și în demnitate, de dorești cu adevărat. Poporul român de-a lungul istoriei a făcut sacrificii imense pentru libertate, prosperitate și progres. Dispunem de bogății și de frumuseți naturale deosebite (munți, dealuri, păduri, râuri, câmpii, deltă, ieșire la mare), de oameni pașnici, talentați și pricepuți gospodari. Ce ne lipsește să devenim un popor fericit?

“Vă iubiți patria, veți ști dar a o întări!” spunea Alexandru I. Cuza, iar Bogdan P. Hașdeu amintea “Fie pâinea cât de rea / Tot mai dulce mi se pare, când o știu din țara mea”. Deci patria este altarul din suflet, colțul de rai ce nu poate fi deșezădăcinat de nicio furtună din lume. Poate cineva să șteargă faptele miilor de eroi români care s-au jertfit pentru PATRIE! Avem noi dreptul sau altcineva să minimalizăm truda și realizările istorice ale neamului? Arheologul american Schiller afirma că: „Civilizația s-a născut acolo unde trăiește astăzi poporul român! Orice națiune s-ar mândri cu legendarul Decebal, domnitori viteji precum: Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, Constantin Brâncoveanu, Alexandru Ioan Cuza și mulți alții, cu personalități covârșitoare, ca: Nicolae Iorga, Nicolae Titulescu, Constantin Giurăscu, Constantin Brâncuși, Simion Mehedinți, Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Henri Marie Coandă (pionier al aviației, fizician, inventator al motorului cu reacție și descoperitor al efectului care îi poartă numele), Ana Aslan, Justin Capră și lista poate continua...zile întregi cu nume de savanți,

inventatori din toate domeniile, cu artiști de geniu, cu sportivi, cu tineri foarte talentați... Inegalabilul poet Mihai Eminescu scria că: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,/ Țara mea de glorie, țara mea de dor?/ Brațele nervoase, arma de tărie,/ La trecutu-ți mare, mare viitor!”...

Întotdeauna Patria rămâne locul în care te naști, familia cea mare spre care ai deschis ochii spre veșnicie. A nu mai vorbi de propria patrie înseamnă a te înstrăina de proprii părinți și de idealul sfânt al oricărui Om. Trebuie dată riposta cuvenită celor ce denigrează, „schilodesc” istoria reală a neamului românesc.

Oare ne preocupăm îndeajuns pentru copiii noștri ca să trăiască frumos, să-i pregătim pentru muncă și viață, pentru a sluji, cu credință, Patria? Fiecare ar trebui să contribuim la un viitor mai bun! De mici trebuie să-i învățăm pe copiii ce se cuvine și ce nu, să le dezvoltăm respectul și dragostea pentru tradițiile, limba, istoria și cultura poporului. De aceea consider că este o relație strânsă și reciprocă între cele trei noțiuni. Fără implicare nu se pot îndeplini visele și dorințele noastre. Viața ne scoate în evidență faptul că fără credință și cultură un om este vulnerabil în fața greutăților, încercărilor. **Credința** de fapt cuprinde convingerile noastre despre divinitate.

Mântuitorul Hristos nu face referiri la religii, apartenență religioasă ci ne îndeamnă să credem în Dumnezeu, în Creatorul suprem a celor văzute și nevăzute. Mântuirea fiind atributul divinității și nu al oamenilor. De aceea pentru un creștin autentic, stăruința în salvarea sufletului de focul cel veșnic reprezintă o preocupare majoră. Cuvântul lui Dumnezeu dând tărie, vindecare, sfințire.

Omul prin rugăciune, post și fapte bune învinge ispitele, alungă pe cel viclean. Ființa umană nu trebuie să accepte răul, minciuna, necinstea, fărâdelegea ci trebuie să-și păstreze sufletul curat, să țină vie scânteia divină care sălășluiește într-un noi. Pentru noi, Dumnezeu a îngăduit ca singurul Său fiu să fie răstignit pentru mântuirea noastră, pentru a ne da șansa de a ne salva sufletele.

Cu certitudine există Dumnezeu, Marele Creator care nu doar a creat universul în care trăim, asigurând viața vegetală, animală și umană, ci îl și menține în viață astăzi. Pluriversul, ce construcție perfectă, fascinantă, infinită...Și omul este o „zidire” frumoasă, dornică de absolut și unică în manifestare. Creierul fiecăruia... procesând simultan un volum imens de informații.

Înregistrează emoțiile, gândurile, amintirile și urmărește permanent funcțiile trupului și analizează (peste un milion de mesaje pe secundă - spun savanții), le sortează, evaluează și dă soluții inteligente de rezolvare a tuturor problemelor.

Putem explica existența la întâmplare a creierului uman? Putem dovedi că suntem urmașii maimuțelor? De fapt în condiții de animalitate copiii de oameni se comportă ca niște maimuțe și nu invers. Mai devreme sau mai târziu toți Îl vom cunoaște pe Dumnezeu! Dar aceasta nu presupune că nu sunt destui oameni care sunt ateii, sau care sunt de alte religii și culte. Și aceștia au dreptul la respect, la apartenența liberă la o confesiune sau alta. De aceea este garantată libertatea de conștiință religioasă. Cred că trebuie să reflectăm la cuvintele lui Iisus care a spus: „Eu sunt Lumina lumii; cine Mă urmează pe Mine, nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții.” El a susținut că are calități pe care le are doar Dumnezeu: de a le ierta păcatele oamenilor, de a-i elibera de obiceiurile păcătoase, de a le da o viață bogată și viață veșnică în ceruri. Prin moartea și învierea lui Iisus am primit împăcarea cu Dumnezeu Tatăl. Spre deosebire de alți învățători, care îi determinau pe oameni să se concentreze asupra cuvintelor lor, Iisus îi conduce pe oameni spre Sine. El n-a spus: „Urmați cuvintele Mele și veți găsi adevărul.” Ci: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine.” Biblia ne spune: „Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viața veșnică.” Creștinul respectă toate celălalte religii, confesiuni, culte religioase și consideră că indiferent de convingerile religioase trebuie să existe înțelegere și respect între toți oamenii planetei, pentru pacea și bunăstarea națiunilor lumii. Poporul român a avut, are și urmează mereu pe marii săi duhovnici, ca de exemplu: Sfântul Ioan de la Prislop, părintele Arsenie Boca, Cleopa Ilie, Galeriu, Calinic, Arsenie Papacioc și...lista continuă cu miile de slujitori ai lui Dumnezeu.

Înainte de a pleca la cer, Părintele Iustin Pârvu în scrisoarea adresată poporului român, arăta: „Îți scriu pentru că sper ca măcar acum, să îți amintești cine ai fost, cine ești și poate așa vezi încotro te îndrepti! Ești singurul popor european care trăiește încă acolo unde s-a născut...Ești primul popor din lume care a folosit scrierea. Nu o spun eu, o spun tăblițele de la Tărtăria și o recunosc toți cei care le-au

studiat... Trezește-te, popor român, trezește-te român adormit și nu lăsa să se șteargă dintr-o trăsătură de condei, tot ce ti-au lăsat părinții, nu îți lăsa copiii pe drumuri, sclavi ai celor ce nici nu existau pe când tu știai să scrii.” A fi european, om planetar nu poate exclude apartenența la un popor, la o istorie de milenii. Derapajele trebuie sancționate de societate, pentru a nu se reveni la diferite forme de totalitarism. Indiscutabil **CULTURA** fiind o matrice a identității unui popor, reprezentată de aspecte legate de: comunicare, convingeri, atitudini, valori, norme, obiceiuri, nevoi spirituale, etc., rămâne piatra de temelie a unui popor, iar literatura este „legitimația istorică a unui popor”. Fără cultură un popor moare lent...Sergiu Celibidache arăta că: „Cultura nu este altceva decât drumul spre libertate” iar Simion Bărnuțiu „Cultura e puterea cea mai tare de pe pământ și e o cetate nouă a unității naționale”. Numai prin carte, prin actul de cultură îți lărgești cunoașterea, devii mai puternic, mai înțelept, liber și stăpân pe propriul destin. Indiferent de domeniul de activitate, fiecare dintre noi, trebuie să slujim neamul, patria, pe Dumnezeu. Limba ca „suflet” a unei națiuni trebuie învățată, respectată și răspândită cu drag în lume. De aceea cărțile, revistele literare și de cultură, publicațiile din toate domeniile trebuie să fie ajutate să-și îndeplinească scopul pentru care au fost înființate, adică pentru promovarea valorilor române. Am convingerea că între Patrie, Credință și Cultură există o relație de prietenie și că nu se poate ca cineva, om simplu sau cultivat, bun creștin sau nu, să fie prețuit dacă nu-și respectă Patria care l-a născut și nu slujește pe ogorul părintesc, pentru binele și bunăstarea neamului său. Puține popoare din lume au o istorie și o cultură atât de bogată, trebuie doar să ne mobilizăm și să dorim, prin solidaritate, făurirea unui viitor bun, într-o țară binecuvântată de Dumnezeu. Doamne ajută!!!

Rădăcini istorice

Michaela Al. ORESCU: PELASGII (PROTOLATINII ARIMI)

Cel mai vechi popor care s-a făcut cunoscut prin superioritatea lui au fost pelasgii din răsăritul Europei și Asia, până la Indus.

Conducătorii lor, care au reușit să se salveze de ghețarii estinși până în apropierea Vienei (actuale), ghețari care au ajuns în ultima fază la o înălțime de 3000-2000 m, au pus bazele primelor manifestări de civilizație.

Spațiul unde au găsit posibilitatea de supraviețuire, în condițiile ultimei glaciațiuni Würm a fost Ardealul (actual), care oferea păduri și lemn, peșteri pentru adăpost, ape bogate în pește, sare la suprafață.

Cu timpul, în fața excesului demographic și poate din unele motive de ordin religios, o parte dintre pelasgi s-au extins spre Europa occidentală și nordică, spre Asia continentală (la cca. 5000. î.Hr.), spre Orientul Apropiat și spre nordul Africii.

Sunt studii care dovedesc că au atins America de Nord și și-au lăsat numele în statele Dakota de Nord și Dakota de Sud.

După a. 1800 î.Hr. triburile aheene-ioniene (indo-europeni) au coborât din Spațiul Carpatic. S-a recunoscut prin scriitorii lor de mai târziu, faptul că în prima fază, pelasgii pe care i-au găsit în Ellada și Pelopones dezvoltaseră o primă civilizație, pe care grecii și-au asumat-o, pelasgii fiind considerați "divini" (dioi). (Homer, "Olliada", X. v. 429; "Odiseea" XIX. v. 177; Dionysios din Halicarnas (1. 18) îi considera

"sfînți" – heroi și pe care nimeni nu îndrăznea să îi atace.

Grecii îi socoteau pe pelasgi drept cei mai vechi oameni de pe pământ, dotați cu calități supranaturale, deosebit de înzestrați din punct de vedere fizic și moral.

Grecii au păstrat în tradițiile lor ideea că înainte de sosirea lor în Ellada, pelasgii civilizatori au desecat mlaștinile, au delimitat lacurile, au regularizat cursuri noi râurilor, (intervenții în urma rezultatelor inundațiilor produse de topirea ghețarilor, de creșterea nivelului oceanului și al mărilor – Mediterana și Marea Neagră), au început să facă agricultură, au întemeiat orașe, cetăți și sate, au instituit o religie, au ridicat altare și temple zeilor, care erau de fapt, conducătorii eroi civilizatori.

Au existat tradiții după care pelasgii populaseră Ellada înainte chiar de cele două diluvii legendare, unul din timpul regelui Ogyges, când peste Argos domnea Phoroneu, tatăl lui Pelasg (Uran) – (Eusebius "Praep. Evang. X. 10. Pag. 489. în "Fragm. Hist. gr." 1.385.81).

Un alt diluviu s-a petrecut în vremea lui Deucalion (Herodot, Cart. I. c. 56; Apollodor "Bibl." Cart. VIII. 2), care a fost considerat ca fiind Noe (cel biblic) sau Utnapiștim, strămoșul din epopeea mesopotamiană "Ghilgameș".

Arcazii, o ramură pelasgă, care locuiau pe culmile și văile din centrul Peloponesului, aveau o tradiție după care ei erau pe Pământ încă înaintea apariției Lunii pe cer. (Apollonius din Rhodos "Argon" cart. IV. v. 263-264; Ovidius "Fastele", cart. II. v. 289-290; Eudoxius "Periodos").

Theodor scrie că Luna a apărut pe cer cu puțin înainte de războiul lui Hercules cu Gigantii. Același lucru afirmă Aristo din Chios și Dionysios din Chalcida în cărțile lor despre "Origini" (Schol. Apoll. Din Rhodos IV. 264 în "Fragm. Hist. gr." III. 325, fragm. 4). (N. Densușianu, pg. 445). Ephor, cunoscut istoric iubitor de adevăr (sec. IV. î.Hr.) scrie:

"Tradiția ne spune că pelasgii au fost cei mai străvechi care au domnit peste greci. Cu timpul, grecii le-au preluat cultura, pantheonul (zeilor) și i-au transformat în sclavi, ponegrindu-i."

Bibliografie:

Nicolae Densușianu, "Dacia preistorică", Ed. Meridiane, București, 1986

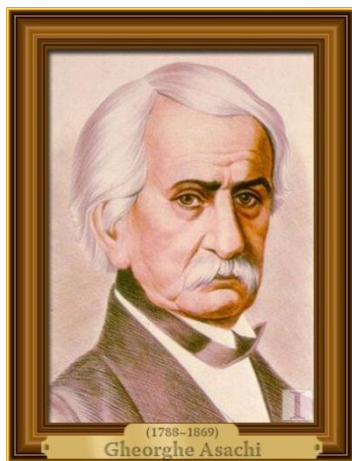
(Va urma)

Ștefan Lucian Mureșanu

ANTIUNIONISMUL ȘI SENSUL ROMÂNISMULUI ÎN CULTURA LUI GHEORGHE ASACHI

Motto: O nație care a pierdut încrederea în sine,
între toate altele este cea mai mizerabilă, pentru că
a frânt bastonul pe care se putea răzima.

(Gheorghe Asachi)

Politica nu este un domeniu cultural. Nu cred că s-ar putea aborda vreo lucrare de dimensiuni, cu o temă de cercetare în domeniul istoriei culturii românești, fără de care numele lui Gheorghe Asachi să nu fie așezat la loc de frunte. În rândurile care vor urma spre încercarea de a încheia, dacă se va putea vreodată spune că studiile privitoare la toată activitatea acestui om de cultură român se pot încheia, vom aborda o atentă și obiectivă cercetare la ceea ce a însemnat românism și antiunionism în gândirea lui Gheorghe Asachi, oprindu-ne la activitatea lui, ca om de cultură, în ceea ce privește istoria ca fapt al dezvoltării artei și definirii conceptului de românism.

La 1 martie 1788, în plină înmugurire a plaiului bucovinean, viitorul om de cultură, creatorul de literatură română și universală, se naștea în ținutul Herța, în familia lui Lazăr (în alte documente Leon) și al Elenei Asachievică.

Speculații asupra provenienței numelui familiei sale s-au tot făcut de către unii cercetători răuvoitori în legătură cu rudele sale, însă acest fapt nu ne-a putut face să ne dezicem de toată activitatea neobosită în slujba dezvoltării culturii românești. Forța de idei

antiunioniste, pe care omul de cultură Gheorghe Asachi le-a sădit în multe dintre mințile timpului său, au culminat cu dorința ferventă a emancipării prin tot ceea ce au însemnat mijloacele de informare în rândurile intelectualilor acestui teritoriu al *Mării României*. Deși a fost împotriva unirii, Gheorghe Asachi nu a promovat niciodată altă idee decât cea românească, el însuși definindu-se ca român. Conștient sau nu, el trezea tot mai mult în rândurile populației spiritul de românism. Faptul definirii sale, ca om de cultură, a fost grăitor prin tot ceea ce a însemnat dezvoltarea acesteia în limba română: monumentele ridicate din inițiativa și sub îndrumarea lui i-au definit spiritul patriotic, ziarele înființate în limba română, în care niciodată nu a folosit numirea limbii, pe care o vorbea, ca *moldovenească*, ci doar aceea de limbă română (a se vedea numele ziarului *Albina Românească*¹, fiind excesiv dominant în susținerea consemnării de mai sus, ca primă publicație în limba română, începând cu anul 1842), scrierile sale literare, însumate în paginile de poezie și piese de teatru în limba poporului din rândurile căruia se ridicase, limbă în care a vorbit, a creat, a scris și a publicat, reprezentau spiritul tuturor românilor cuprinși între granițele de la Tisa la Dunăre, de la Carpați la Marea Neagră și Nistru. Omul de cultură Gheorghe Asachi a fost torța vie a românismului prin însăși ideea de a înființa presa ca mijloc de comunicare între români și de a trezi în inimile lor spiritul latin: *Un viu dor mă-naripează și mă-ndeamnă din giunie / Ca să cerc pe alăută românească armonie. / Acest vers, ce sun-aice, lui Apolo nu-i strein, / Fiind gemine cu rostul ce-i urzit din cel latin. / Armonia strâns pe oameni în plăcuta societate, / Adunând*

¹ Gazeta *Albina Românească* a fost **primul ziar de limbă română și** a apărut la Iași, timp de 21 ani, între 1829-1850. Una dintre activitățile destul de importante a ziarului a fost traducerea și popularizarea scriitorilor ruși. Ziarul a fost creat după modelul rus al gazetei *Severnaia pcela* ("Albina de nord"), editat în Sankt Petersburg, între anii 1825-1864. *Albina de nord* era organul neoficial al **Secției a III-a** (Serviciul Special de Informație) a Cancelariei Imperiului Rus. **Secția a III-a** a guvernului rus, între altele, urmărea activitatea scriitorilor, susținea scriitorii calificați de împărat drept *utili*, îi folosea pe aceștia cu diverse ocazii și, în principal, pentru *controlul minților*, racola agenți etc. Cf. dr. Veaceslav Stavila, în „Jurnalul istoricului de veghe”, articolul *Albina Românească și Gheorghe Asachi au fost cârțițe rusești*, 1 februarie 2011.

pre ii din codruri în statornica cetate...² Versul lui Asachi, fără o curgere a cuvintelor în ritm, anunța subtil ceea ce, într-adevăr, vedea scriitorul în conceptul de românism: *Numai limba în care scrie e (...), mai veche decât a romanticilor, mai înspre limba lui Conachi.*³ Mai mult, poezia lui se poate crede că este una de comandă, care să separe sau să încerce să desprindă Moldova de ținuturile românilor, însă semnul de întrebare, privitor la tot ceea ce a însemnat în cultura românească Gheorghe Asachi, nu trebuie pus pe politica pe care a dus-o, ci pe tot ceea ce a făcut el pentru cultura tuturor românilor, cu care astăzi ne mândrim. În definiția ei, politica nu s-a caracterizat niciodată ca a fi un domeniu cultural, ci ca un concept general, duplicitar, chiar pervers. În acest sens, maturitatea gândirii noastre să nu o lăsăm naivului să cadă în păcatul confundării activității politice cu cea de *iluminare culturală*. Să credem oare că această *cădere* a omului Gheorghe Asachi a fost cauza pentru care marele poet Mihai Eminescu nu l-a amintit în creația sa *Epigonii* și nu l-a citat, ca pe unul dintre oamenii de cultură, de dinaintea formării sale, care să îl fi inspirat?

În ciuda acestui fapt, munca culturală a lui Gheorghe Asachi, în teritoriul românesc pe care l-a iubit, a fost una solemnă și drept de a fi laudată și exprimată în toate istoriile de cultură și civilizație română.

Cultură și sens patriotic la Gheorghe Asachi

Dacă ar fi să prezentăm numai activitatea sa din presă și ar fi de ajuns să îl numim deschizător de

artă a scrisului gazetăresc, prin care s-a remarcat și a trăit prin paginile ziarelor sale marile evenimente.

² **Gheorghe Asachi**, *Opere*, Vol. I—II, ediție îngrijită de N. A. Ursu, Editura Minerva, București, 1973-1981.

³ **Garabet Ibrăileanu**, *Amestec cu curente contradictorii: Gh. Asachi, în Spiritul critic în cultura românească*, p. 60, Editura Junimea, Iași, 1970.

Tocmai datorită acestui fapt de a fi oarecum acceptat de autoritățile țariste, care se aflau în țară și dominau interesele politice și sociale ale românilor din această provincie valahă, va avea autoritatea să mai scoată încă un ziar în limba română, un supliment literar. Pe acesta din urmă, Gheorghe Asachi îl va numi *Alăuta Românească*, foaie literară - artistică la conducerea căreia se va afla un alt mare erudit patriot, Mihail Kogălniceanu. Cărturarul Gheorghe Asachi dorea să realizeze actul său de emancipare a poporului și de trezire la lumina numelui de român. Nu suntem îndreptățiți, ca filologi și ca români, să punem la îndoială cu nimic gândirea lui politică și nici ideile care l-au făcut să nu creadă într-o realizare bună a Unirii, în perioada istorică a României premergătoare aceluiași an 1859.

Gheorghe Asachi a fost un om de cultură și tot ceea ce a realizat prin munca sa a dat lumina care a solarizat⁴ lumea Europei, făcând-o să nu se mai întrebe *cine sunt românii*. Am spus *românii*, pentru că în poezia *În unire stă tăria*, face o prezentare a ceea ce ar însemna unirea între frați și, poate nu întâmplător, personajele povestirii sale sunt în număr de trei tineri. Ar putea pune la îndoială vreun cercetător în domeniu faptul că Asachi nu ar fi conștientizat legăturile de rudenie dintre populația celor trei provincii românești, mai ales că mama sa se presupune că, după numele de față, Ardelean, se trăgea dintr-o familie de dincolo de Carpați, din minunatele *silvae* ale Ardealului. Înseși odele lui Asachi au în versul lor un dor comun valahilor, care netezesc un câmp de existență perpetuă trăsăturilor lor de caracter.

În timpul cât va studia arheologia și epigrafia la Roma, între anii 1808-1812, Gheorghe Asachi va pătrunde în literatura italiană, luând lecții de poetică, dar și de pictură și sculptură în atelierul lui Michele Keck și Antonio Canova. Subliniem

acest fapt pentru a prezenta una dintre marile realizări sculpturale, pe care omul de cultură

⁴ **Solariza**, derivație de la lumina puternică a soarelui, în text a permite luminii să se vadă.

Gheorghe Asachi le-a așezat întru nemurire pe valea Copoului, tot ca o dorință de elevare în tot ceea ce putea face pentru cunoașterea istoriei și culturii românilor moldoveni. În realitate, a fost un început care a urmat cu ceea ce își dorea să ființeze pe dealul Galatei, un *Pantheon* în care domnitorii Moldovei să-și regăsească locurile pentru nemurire: „Un mormânt al bărbaților ce am respectat și a celora ce am iubit, expus fiind ochilor nu este numai o paradă deșartă, ci un îndemn de imitare pentru unii, iar pentru alții un Paladium din care răsună un glas de mântuire în oara pericolului și a alunecării noastre. Cumpănind asemenea adevăruri nu putem tăgădui că îndatorirea către răposatii este dictată de religie, de moral, și chiar de politică.”⁵ Această realizare arhitectonică, desenată și ridicată din inițiativa lui Gheorghe Asachi, a fost primul monument public în Moldova anulului 1834, un statuar neoclasic, influențat în înfăptuirea lui de spiritul rusesc, de factură provincială, numit *Monumentul de pe Copou*⁶. Acesta a fost ridicat în cinstea constituirii *Regulamentului Organic* și a fost realizat de inginerul rus N. Sungurov. Cioplirea obeliscului, spun documentele timpului, a fost realizată de meșteri aduși de la Lwow. Este de subliniat faptul că sculptura reprezintă un stâlp comemorativ, în formă de trunchi de piramidă, din nouă blocuri de piatră așezate una peste alta, cu partea mai ascuțită spre vârf, un obelisc precum epitafulurile grecești din piața publică. Se pare că acest sanctuar s-a dorit să simbolizeze așezarea legii noi, asemenea celor din lumea de dinainte de Moise.

Cultura imensă a eruditului și diplomatului Gheorghe Asachi i-a luminat dorința spre însemnele antice ale lumii civilizate și a dovedit că și în această parte a lumii gloria unui popor în istorie poate fi prezentată printr-un sanctuar. Monumentul este încadrat de patru lei care susțin obeliscul. Între etichetele acestora se poate vedea câte o spadă, semn al apărării așezării regulamentului. Regulamentul în sine semnifică și gradul de civilizație la care ajunsese, la momentul respectiv, partea românilor din ținuturile Moldovei.

⁵ Gazeta de Moldavia, (1853), p.272 și Remus Niculescu, (1954), *Începuturile sculpturii statuare românești*, p.110, în *Studii și Cercetări de Istoria Artei*, 1, nr. 3-4.

⁶ *Icoana Lumei*, (1846), p. 223 și Remus Niculescu, op. cit., p.110.

În poziție șezândă lei sunt gata oricând să atace pe toți aceia care ar fi dorit să profite de starea lor de repaos. Sabia, semn justițiar, poate fi și un simbol al nobleței, al generozității conținutului acestui act, care s-a dorit să guverneze peste trebuințele publice ale Moldovei moderne și care s-a dovedit a fi o lege de mare valoare a aceluia timp istoric. Dacă alea parcului este dominată de umbra copacilor înalți și arcuiți, monumentul se află într-o poieniță luminată de razele soarelui, peste care natura se răsfață în toată splendoarea ei. Coamele leilor, maiestuos ondulate, precum o perucă a unui președinte de complet, cad peste lama spadei. Laba mare și grea se aseamănă cu o mână de războinic, viteji seculari care și-au dat viața pentru apărarea hotarelor strămoșești. Leiul sprijină obeliscul, asigurându-i trăinicia. Veghează cu ochii deschiși de pe blocul de piatră, scrutând zarea de la o înălțime de peste doi metri. În liniștea nopții, umbra care cade dinspre mărețul obelisc ascunde pieziș siluetele leilor, însă luna și stelele îi mărețesc, monumentalizându-le datul. Putem spune că prin această realizare, Gheorghe Asachi ar putea fi socotit un deschizător al unui nou curent creativ în principatul românesc și, anume, neoclasicismul.

În politică, Asachi poate fi privit ca un conservator însă, în toată creația lui artistică, s-a distins ca un inovator.

Conservator și iluminist

În toată activitatea sa, ca om de cultură, Gheorghe Asachi a inclus, conștient, în programul său, conceptul de *românism*, chiar dacă vizibil s-a declarat un antiunionist. Înființând școli cu predare în limba română, publicând creații literare cu subiecte istorice românești, întemeind și dezvoltând teatrul în limba română el, ca erudit, s-a declarat român. Iar românii nu locuiau numai în teritoriul principatului Moldova, ci în tot spațiul carpato-danubiano-pontic, dincolo de Tisa și de Prut. Gheorghe Asachi și-a dat seama că prin tot ceea ce realiza trecea dorința, această nouă formă de culturalizare a maselor, percepută mult mai activ de către cei care simțeau naționalismul. Un exemplu elocvent de îndrăzneală patriotică este și momentul la care, la ceremonia înscăunării lui Mihail Grigore Sturza, *diletanții* au reprezentat, pe scena teatrului francez de varietăți al fraților Fouraux, o *dramă eroică*, la inițiativa lui Asachi, având titlul semnificativ: *Dragoș, întâiul Domn*

suveran al Moldovii. Din păcate, această creație literară nu s-a mai păstrat până la noi.

Este timpul, ca înainte de a cerceta evoluția spiritului critic, ar fi de dorit și mult mai atractiv din partea unui cercetător în domeniu să se oprească atent asupra acestei figuri a românismului care reprezintă, în istoria culturii și civilizației românești, omul unei perioade în care a căutat, luminat de știință, să deplaseze interesul național spre cel internațional, despărțind prin aceasta lumea veche de cea nouă, răscrucea unde mintea lui a rezistat străpungerilor a tot felul de curente contradictorii.

La vremea istorică, pe care succint am prezentat-o în rândurile de mai sus, marele erudit Gheorghe Asachi, una dintre figurile de seamă ale culturii românești antepășoptiste, a luptat cu propria-i conștiință și a demonstrat că el gândea românește. În concluzie, pentru a evidenția conceptele de român și românism la marele om de cultură moldovean, Gheorghe Asachi, am dori să mai amintim încă una dintre marile realizări ale acestuia, în acest domeniu, și anume, a ceea ce a pune bazele, în anul 1836, a înființării *Conservatorului dramatic de la Iași*, instituție de învățământ superior, la care el însuși va preda, în limba română, *cursul de declamație*. În lucrarea sa, „*Spiritul critic în cultura românească*”, Garabet Ibrăileanu avea să spună: „Cultura și fericirea unui popor nu stă în schimbarea portului, în mania de a se lepăda de învechime și de a lua orice lucru străin și nou, ci în respectul aducerii-aminte a strămoșilor”.

Referințe bibliografice:

Aiftincă, Marin și Husar, Alexandru, (1992), *Gheorghe Asachi, schiță de portret*, în *Gheorghe Asachi. Studii*, Editura Academiei Române, București;
 Asachi, Gheorghe, (1973 - 1981), *Opere*, Vol. I—II, ediție îngrijită de N. A. Ursu, Editura Minerva, București;
 Bârsănescu, Ștefan, (1957), *Gh. Asachi și studiile lui la Universitatea din Lvov*, în *Iașul literar*, nr. 7;
 Densușianu, Ovid, (1985), *Literatura română modernă*, Editura Eminescu, București;
 Enescu, N.C., (1962), *Gheorghe Asachi organizatorul școlilor din Moldova*, Editura Didactică și Pedagogică, București;
 Enescu, N.C., (1957), *Unde a ținut Gheorghe Asachi cursul de inginerie*, în *Studii și articole de istorie*, II;
 Grigoriu, Elena, (1978), *Istoricul Academiei Domnești de la Sf. Sava*, București;

Ibrăileanu, Garabet, *Amestec cu curente contradictorii: Gh. Asachi, în Spiritul critic în cultura românească*, Editura Junimea, Iași;

Iorga, Nicolae, (1977), *Istoria literaturii românești. Introducere sintetică*, București;

Iorga, Nicolae, (1907), *Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea*, București;

Iorga, Nicolae, (1928), *Istoria învățământului românesc*, București;

Levit, Gheorghe, (1959), (*Gheorghe Asachi la Universitatea din Lvov*, în *Limba și literatura moldovenească*, nr. 4, pp.10–13, Chișinău;

Lovinescu, Eugen, (1921), *Gh. Asachi. Viața și opera lui*, București;

Popescu-Teiușan, (1971), *Studiu introductiv la Nicolae Iorga, Istoria învățământului românesc*, București;

Xenopol, A., D., (1908), *Despre naționalism, în Arhiva*, nr. 6, Iași.

Anghel HOȚU: Emil CIORAN și cele „12 scrisori de pe culmile disperării”

În anul 1995 a apărut la Cluj o lucrare de mici dimensiuni în care sunt prezentate, printre altele, „12 scrisori de pe culmile disperării”, expediate de Emil Cioran prietenului său

Bucur Țincu. Scrisorile sunt din timpul tinereții amândurora. De menționat că Bucur Țincu era tot din Rășinari, ca și Cioran, dar își făcea studiile universitare la Cluj, în timp ce Emil Cioran era universitar la București. Pe scurt despre Bucur Țincu: născut în 1910 la Rășinari-decedat în 1987 la București; a fost filosof și eseist, prieten din tinerețe a lui Cioran; a publicat la mai multe ziare și reviste și a scris lucrări de filosofia culturii. Așadar, cele 12 scrisori se succed astfel: 1-nedatată; 2-4 anul 1930; 5-7 anul 1931; 8-10, anul 1932; 11-anul 1933; 12-anul 1934. Semnificația acestor scrisori constă în faptul că semnatarul lor dezvăluie, tot prin filtrul unei gândiri filosofice, starea psiho-afectivă și somatică a propriei persoane, cât și subtilele analize pe care le face societății românești din anii tinereții sale.

În cele ce urmează, vom spicui din fiecare dintre ele pasajele relevante pentru gândirea tânărului Cioran, pasaje care-au reprezentat ideile principale ale primei sale lucrări „Pe culmile

disperării”. Chiar titlul cărții pe care o prezentăm se cheamă „12 scrisori de pe culmile disperării”. Prin urmare se scrie într-una din paginile acestei cărți faptul că „Cele douăsprezece scrisori către Bucur Țincu reprezintă un document biografic absolut excepțional. Ele pot fi citite într-o lectură paralelă cu cartea pe care o proiecta și scria (Pe culmile disperării-n.n.), ele sunt părți dintr-un jurnal de culise, distanțat, rece și lucid, al actorului care tocmai evolua, pe culmile disperării, într-un recitativ cu caracter liric, de cea mai bestială și apocaliptică tensiune. Unul din unghiurile din care pot fi citite cele douăsprezece scrisori este acela sugerat de epistola din 4 martie 1932. Pentru că încă de atunci e prezentă revelația durerii, a neantului, a epuizării interioare, într-un cuvânt, un sentiment astenic al vieții (p.6). Și continuă textul introductiv semnat de Ion Vartic, că „...citindu-le, îți dai seama de la început că sentimentul disperării nu este refluxul vreunei mode filosofice, ci expresia netrucată, aproape indecentă a propriilor experiențe și experimente existențiale” (ibidem). De menționat faptul că cele 12 scrisori au fost găsite în lada cu manuscrise ale lui Bucur Țincu și „...sunt singurele păstrate, scrise, acestea, în limba română și constituind un document de tinerețe, cu preocupări anticipând ceea ce Cioran va deveni în viitor” (p.15). În prima scrisoare (nedată) expediată lui Bucur Țincu, Cioran face o analiză a neliniștilor interioare care-i frământă, care-i torturează pe unii oameni. Iar această preocupare pentru zbciumul nostru interior nu este ceva fulgurent și nici facil, dimpotrivă. Faptul că avem în prim-planul autoanalizei noastre aceste neliniști ne conferă un gen de narcisism. „Acesta este, în definitiv, întreg sub stratul vieții interioare: o preocupare excesivă de neliniștile tale personale, care preocupare ia adesea formele unui narcisism interior. Faptul că te torturezi și că gândești asupra acestor torturi se datorește unei iubiri dureroase/ pentru tine ca individ unic” (pp. 17 și 19).

Cioaran afirmă că nu și-ar schimba cu nimeni din lume temperamentul și felul său de a fi și că e bine să fie așa cum este și nu altfel. În acest sens, omul trebuie să-și asume atât situațiile bune cât și pe cele rele ale vieții sale, pentru că toate trebuie să-ai fie la fel de dragi. Or, unii ignoră acest fapt, dovedind o falsă modestie, despre care Cioran scrie că „Cea mai mare ipocrizie a omului este falsa modestie. Din moment ce fiecare individ se simte...indispensabil în lume sau se crede centrul

universului-mărturisirile de modestie sunt ambiții deghizate” (p.19). Și continuă el, „Niciodată n-aș cuteza să spun că omul modest este mai puțin ambițios decât omul pe care noi îl numim ambițios. Ambițiile oamenilor...sunt atât de mari încât nimeni nu poate aprecia frenezia cu care ele activează” (ibidem). Pentru Cioran, oamenii fără ambiții nu trăiesc, iar cei care asimilează valori teoretice înalte și spun că li s-au epuizat ambițiile, se iluzionează. Aceștia nu și-au epuizat ambițiile, ci doar le-au deviat. Iar în finalul acestei prime scrisori, Cioran concluzionează: „Noi vorbim foarte frumos de neliniște interioară, dar uităm că aceasta este numai o calificățiune (o calificare-n.n.) simbolică pentru realități, de fapt, pentru realități organice” (p.21).

În cea de a doua scrisoare, datată 2 noiembrie 1930, Cioran subliniază pe lângă tristețea sa și faptul că a nu filosofa despre viață este cel mai potrivit lucru pentru el, ci a înțelege viața privind-o, analizând-o și trăind-o la modul ei cel mai concret. Scrisoarea este concepută într-o cafea din Capitală întrucât acasă era frig, iar el era bolnav și nici nu putea citiceva. De aceea îi scrie lui Bucur Țincu: „...mă simt silit a pierde timpul privind în gol, ca orice haimana indolentă, care pretextează cine mai știe ce contemplație melancolică a vieții”(p.23). Iar faptul implicării sale în viața concretă reiese și dintr-un alt pasaj astfel: „Dacă-mi pot asuma vreun merit, vreo calitate personală, atunci nu poate fi alta decât o vie simțire a realității, prin eliminarea oricărei iluzionări. Personal nu admit idealuri, nici reverii, nici exaltări, Găsesc mult mai sublim faptul unei observări reale a vieții, decât exaltarea puerilă... Pentru mine totul se reduce la înțelegerea vieții. Or, pentru aceasta se cere o existență mai puțin burgheză, un suflet care se zbciumă și care suferă, care suferă intens...”(p.24).

În scrisoarea din 23 noiembrie 1930, cea de a treia, gânditorul de la Rășinari atacă natura raporturilor dintre filozofie, morală și artă. Această problematică era prezentă în programul facultăților de profil (ca și astăzi-n.n.), dar este una sterilă. De aceea, îi comunică el lui Bucur Țincu faptul că nu mai urmărește absolut deloc cursurile de la filozofie. „Numai pe la Iorga mai trec câteodată, care este singurul profesor de la Litere și Filozofie față de care orice om trebuie să aibă un respect mărturisit. La facultate se discută niște lucruri atât de plictisitoare încât te apucă disperarea când te gândești” (p.29). Iar Cioran este

atât de dezamăgit de învățământul filosofic încât mărturisește că diploma de la Universitate „nu-ți oferă o existență mai bună decât a cerșetorului din stradă” (ibidem). Și-atunci, ne întrebăm și noi azi: nu cumva Cioran a fost un profet și în ceea ce privește utilitatea practic-ocupațională a unei diplome universitare? Se pare că da.

În cea de a patra scrisoare, datată 22 decembrie 1930, tânărul cugetător, fiind bolnav și trebuind să urmeze un tratament, s-a retras la Sibiu. Și frământat de chinurile bolii, el scrie: „La vârsta mea puțini cunosc ceea ce înseamnă boala și durerea. Poate din acest motiv eu pricep unele lucruri mai bine decât alții. Suferința te pune veșnic în fața vieții, te scote din spontan și irațional, reducându-te la o faptură prin excelență contemplativă” (p.33). Iar Cioran consideră că o asemenea stare constituie pentru el un element de mândrie, prin faptul că înțelege mai bine viața, nu din cărți, ci din dificultățile și desfășurarea ei reală. El recunoaște că „acest spor de înțelegere nu vine din lectură, ci din simțire, nu din cunoștințe multiple, ci din trăire adâncă.

A te lăuda că ai citit mai multe cărți decât altul este o infatuare” (infatuare-n.n.), dar a te lăuda că înțelegi mai mult decât altul este a te menține într-o poziție corectă” (pp.33-34). Și concluzionează el că orice om ambițios și inteligent poate să câștige cunoștințe, dar nu oricine poate să înțeleagă și să simtă realitatea. Iar în finalul scrisorii îi destăinuie lui Bucur Țincu preocupările sale privind pregătirea tezei de licență (Cioran urmează cursurile Facultății de Litere și Filozofie din București între anii 1928-1938).

Din scrisoarea a cincea, datată 24 ianuarie 1931, Cioran își exprimă disprețul său pentru așa-ziii intelectuali din București din acea vreme și faptul că aceștia sufereau de aroganța întâietății în orice discuție sau dialog. În acest sens, el scrie că „nu-mi convin deloc discuțiile în care se manifestă nu atât distincția omului, cât ambiția de a fi întâiul. Or, eu, cum nu admit într-o discuție să fiu al doilea, prefer întâietății, câștigată prin violență și paradox, o distincție care-și primește eminența ei numai printr-o închidere interioară (o închidere în sine-n.n.)(p.37). Cioran este dezamăgit și de faptul că trimițând un articol spre publicare la o revistă din Capitală (revista Societatea de mâine), articolul nu i-a fost publicat. Drept urmare, el îi scrie lui Bucur Țincu: „Aici în țară nu se poate face nimic fără legături personale și recomandării (recomandări-n.n.). Și că „...la noi nimeni nu este

capabil de o considerație obiectivă. Există un subiectivism nenorocit în această națiune, care împiedică în mod fatal și inevitabil orice încercare de valorificare justă (p.38). Și intrigat de această constatare, Cioran scrie că „Aici în București nu te poți ridica decât prin flatare și renunțare completă la tine” (p.39).

În cea de a șasea scrisoare, datată 10 noiembrie 1931, Cioran continuă într-un fel considerațiile sale din cea de a cincea epistolă, „...aici în București, deși sunt înconjurat de câțiva prieteni cultivați, n-am găsit, cu toate acestea, un om categoric, cu îndrăzneală în idei și cu temperament viu. Acești indivizi foarte rar ajung la o înțelegere mai adâncă a fenomenului irațional al individualității și a caracterului original al atitudinii de viață” (p.41). Cioran îi scrie amicului său că a cunoscut cam toată elita „filosofică” a Capitalei, dar cu o asemenea elită nu se poate construi mare lucru întrucât „Compromisul este elementul esențial, imanent structurii noastre de viață. Astfel fiind mediul, este explicabil de ce este mai greu să te ridici aici decât într-unul excelent, unde inferioritatea ți-ar fi evidentă...Trăiesc într-o lume trivială, lipsită de orice distincție interioară, incapabilă de paradox, de adâncime sau de iraționalitate” (p.42). Iar în continuarea scrisorii, Cioran face un gen de disertație a culturii, valorilor și a filosofiei în genere, cu accent pe cea germană. Referindu-se la asumarea și interiorizarea valorilor de către om, Cioran este sceptic „Când valorile unei culturi au devenit omului exterioare și transcendente, este semn că acea cultură este moartă pentru posibilitățile omului! (p.43).

Și scrisoarea se încheie cu dezgustul autorului privind modul în care ești privit în Capitală atunci când vrei să publici ceva. În acest sens, el conchide: „De-ai ști ce priviri ți se aruncă atunci când intri într-o redacție! Este o înjosire să te rogi de niște astfel de imbecili și de analfabeți” (p.44). Este, în opinia noastră, o altă profeție cioraniană, extrem de actuală.

Din păcate și din nenorocire, elitismul publicistic se menține și astăzi, sprijinit de o grandomanie fără seamăn a așa-ziselor corifei ai diverselor reviste „elitiste”.

Această scrisoare este redactată de către Cioran în Căminul Stănescu din București situat pe strada Pictor Grigorescu, nr. 5.

(va urma)

George PETROVAI**Karl Jaspers - omul de știință convertit în filosof**

Venind în filosofie dinspre psihiatrie (în anul 1913 a scris Psihopatologia generală, iar în 1919 Psihologia concepțiilor despre lume) și apoi rămânând fidel filosofiei până la moarte (deși bolnăvicios, a trăit 86 de ani, lăsând în urmă o vastă operă filosofică), mai că-ți vine să crezi că Bertrand Russell l-a avut pe Karl Jaspers model atunci când și-a ticluit celebra butadă: „Omul de știință știe la limită totul despre nimic, iar filosoful știe nimic despre totul”.

Cum în prima parte a prezentului eseu am făcut mai multe referiri la Jaspers (fie pentru a scoate în evidență asemănările cu gândirea lui Heidegger, fie deosebiriile dintre cei doi), în aceasta a doua parte voi căuta să înfățișez ceea ce a făcut din el un cugetător referențial în filosofia secolului XX și, totodată, unul distinct și de calibrul în filosofia universală.

Trebuie spus că din cauza poziției filosofice adoptate și a căsătoriei cu o evreică, în anul 1937 guvernul național-socialist i-a retras lui Karl Jaspers dreptul de a mai preda în vreo universitate din Germania, fapt care îl va decide în 1948 să accepte invitația Universității din Basel (universitate unde predase și Nietzsche), iar pe Jeanne Hersch o îndeamnă să sublinieze în studiul închinat filosofului că „Opera și omul formează în cazul lui o unitate”.

Principala operă filosofică jasperiană, scrisă în anul 1932, se intitulează Filosofie, la drept vorbind o meditație rațională asupra limitelor condiției umane, căci – ne înștiințează aceeași

Hersch – „Jaspers își conduce reflecția până la limitele ei, mai întâi pentru a explora situația în lume a subiectului gânditor, apoi pentru a înțelege care este prezența sa printre ceilalți oameni și, în sfârșit, posibila sa libertate în fața transcendenței”. Întâlnim în această frază mai multe concepte: condiție umană, lume, subiect gânditor, libertate și transcendență, care împreună cu existența, adevărul, ființa, timpul, limbajul și comunicarea ne dau însăși coloana vertebrală a gândirii jasperiene.

Mai repede sau mai târziu, prin nefericita condiție sau zbatere umană înțelegem următoarele: Omul cată negăsind în al vieții cerc gonind! Cam asta-i și părerea scriitorului suedez Pär Lagerkvist în celebrul roman Piticul:

„La ce folosesc aripile dacă nu avem voie să zburăm cu adevărat? Ne sunt povară în loc de slobozenie. Sunt grele, ne apasă. Le tragem după noi. În cele din urmă ne devin nesuferite. Și simțim ca un fel de ușurare când îmblânzitorul de șoimi, plictisit de joaca lui crudă, ne trage scufia peste ochi și ne scutește cu totul de a mai vedea ceva”.

Omul lui Jaspers este subiectul a căruia conștiință se trezește atunci când el se descoperă în mijlocul unei realități numită lume sau ființă. De ce ființă? Deoarece nu depinde de el, ci se constituie în obiect, adică se prezintă subiectului așa cum este ea. Așa se face că subiectul gânditor, captiv pentru vecie în interiorul tensiunii kantiene subiect-obiect, țintește cu disperare să cunoască o lume care pentru el nu va avea niciodată nici unitate și nici totalitate, căci – concluzionează filosoful – cunoașterea totalității îi este inaccesibilă!

Este adevărat că prin efort și străduință putem merge dincolo de ceea ce deja știm, astfel mărind raza cercului în care ne mișcăm. Dar nu putem emite pretenția cunoașterii totalității, deoarece aceasta ne este refuzată prin însăși încercarea de a cunoaște. Dar iată ce spune Jaspers despre condiția umană în textul Originile filosofiei, după ce câteva rânduri mai sus numește situații-limită “situațiile fundamentale ale ființării noastre factice (Dasein): trebuie să mor, să sufăr, să lupt, sunt supus întâmplării, mă încurc inevitabil în hățișul vinei”: „Un alt mod de-a sesiza condiția noastră umană este conștientizarea nesiguranței pe care ne-o inspiră tot ce ființează în lume”.

Un alt concept nodal al filosofiei jasperiene este adevărul. În studiul *Ideea de universitate* din anul 1946 („Termenul de idee, opinează J.Hersch, trebuie aici înțeles în sens kantian, ba chiar platonician”), Jaspers nu are în vedere universitatea reală, ci modelul care ar trebui să stimuleze neconținut spiritele profesorilor și studenților, adică acel loc unde se dezvoltă simțul filosofic al adevărului și sensul transcendent al adevărului vizat de credința filosofică.

Prin urmare, universitatea în întregul ei fiind un refugiu al libertății de gândire, nicidecum un instrument de propagandă, ea trebuie să se dedice cercetării fără compromisuri, căci nu are de dat socoteală decât în fața rațiunii și a criteriilor adevărului.

De unde, ne asigură gânditorul, rolul important ce revine comunicării autentice dintre două ființe omenești, comunicarea dobândind înțelesul de perspectivă comună înspre adevăr pentru cei care vorbesc și cercetează împreună.

Iată de ce universitatea, acest loc deopotrivă al libertății ca și al cercetării și învățământului, trebuie să ofere „posibilitatea unei comunicări autentice între profesori și studenți, ca și între studenți, și – dacă se poate – între profesori”.

Dar suntem avertizați să nu confundăm comunicarea cu transmiterea. Transmiterea are loc atât în știință la nivelul conștiinței în genere, cum o numește Jaspers, cât (asta în primul rând!) și la nivelul *Dasein*-ului, nivel al condiției umane la care transmiterea le permite oamenilor să-și coordoneze activitățile în lumea în care-și desfășoară experiența comună, în care până la urmă luptă pentru supraviețuire.

Comunicarea, însă, se face de la existență la existență, ceea ce înseamnă că existența nu cunoaște decât convingeri, pe când conștiința în genere se ocupă de realități obiective. Cu completarea că aceste convingeri au sens și sunt purtătoare de adevăr doar pentru existența în totală și deplină libertate, căci impuse printr-o realitate constrângătoare, ele își pierd de îndată adevărul existențial.

Convingerile prin care existența se leagă pe viață și pe moarte cu absolutul, nu pot fi comunicate decât în cadrul unui schimb în care libertatea, respectiv rezistența celeilalte existențe constituie deodată un obstacol permanent și o condiție indispensabilă. Acest proces este numit de Jaspers luptă din iubire. De ce din iubire? Pentru că

existența nu urmărește victoria, ci adevărul pentru sine și pentru celălalt.

La originea existenței se află transcendența (Dumnezeu), la care noi, ca existență, ne raportăm prin limbajul lucrurilor. Vasăzică, deși transcendența nu poate fi arătată sau demonstrată, întrucât nimic nu poate fi spus despre ea în limbaj direct, totuși, existența găsește în realitatea empirică, mai precis în situațiile ei limită, acele semne care-i vorbesc despre transcendență și pe care cugetătorul nostru le numește „cifruri” sau „scriere cifrată” a transcendenței.

Cu cifrurile lucrurile stau cam așa:

- 1) Nimic nu este cifru, totul poate să fie cifru;
- 2) Cifrurile posibile sunt fără de număr;
- 3) Cifrurile nu „vorbesc” despre transcendență decât pentru existență, mai bine spus pentru libertate, iar ea nu doar că elaborează cifruri ale transcendenței, dar chiar le descifrează;
- 4) Pentru absolutul „lecturii” existențiale, caracterul ambiguu al cifrurilor este inevitabil și indispensabil în același timp.

Luptând împotriva idolatriei și superstiției, Jaspers ne atrage atenția că nici cifrul, nici chiar interpretarea acestuia nu reprezintă transcendența: „Pentru ca omul să pună mâna pe divinitate și pentru a fi el însuși cel care trebuie să fie, este necesar ca el să păstreze puritatea transcendenței, ascunsă, depărtată sau străină”.

Notă: În textul *Cuprinzătorul*, Jaspers spune în legătură cu acest concept: „Cuprinzătorul este, așadar, ceea ce doar se anunță în gândire. El însuși nu apare niciodată, ci tot ceea ce ne apare se ivește înăuntrul lui”. Pentru ca două pagini mai departe să ni-l prezinte ca pe un Ianus al subtilității cugetării existențialiste: „Este suficient dacă voi menționa că atunci când cuprinzătorul este conceput ca ființa însăși, el este numit transcendență (Dumnezeu) și lume; atunci când este gândit ca ceea ce suntem noi înșine, el ia numele de ființare factică, conștiință în genere, spirit și existență”.

Părerea lui Jaspers este că tocmai eșecul în lume constituie cifrul decisiv al transcendenței și că în omul empiric există acest senzațional cifru: condiția lui este simultan natură și libertate!

Cu precizarea că libertatea nu este posibilă decât prin natură.

Deoarece transcendența nu se află numai în libertate, ci – prin intermediul acesteia – apare și

În natură, iată că ajungem la antinomia libertății: unindu-se cu natura, ea se distruge ca libertate; contrazicând natura, ea eșuează ca Dasein empiric. Dasein-ul sau subiectul vital vrea să dureze în natură, iar existența dorește absolutul. Cum ambele tendințe se reflectă în condiția umană, iată cauza pentru care în lume există două forme de morală: una a măsurii, pentru care eșecul nu are nici un sens, ea cultivând prudența și abilitatea, cealaltă – marcată de absolutul libertății, consideră că totul e posibil și sfârșește prin a accepta cifrul eșecului.

Tot despre adevăr se ocupă Jaspers și în prima parte a Logicii filosofice, carte apărută în anul 1947. După ce pune în evidență paradoxul fundamental al filosofiei (dacă în știință există întotdeauna un obiect de cercetare, în filosofie, datorită faptului că ea studiază însăși ființa, nu există așa ceva!) și după ce ilustrează caracterul precar al filosofiei (poate fi oricând respinsă, pentru că nu este cu adevărat științifică și pentru că filosoful nu poate să demonstreze ceea ce afirmă), Jaspers recunoaște că pentru gândirea filosofică condițiile logice rămân indispensabile și, ca atare, se supune consecvent lor, însă prelungește această gândire până la limitele ei, adică până acolo unde resursele intelectuale se epuizează și inevitabil eșuează în „greșeli logice”, mai exact în erori de felul tautologiilor, contradicțiilor și cercurilor vicioase.

Dar Dumitru Ghișe și George Purdea, semnatarii Prefetei la Texte filosofice, carte apărută în anul 1986 la Editura Politică, nu sunt de acord cu maniera lui Jaspers de-a scrie „doar aluziv, în nota știută”, așa că, neimpresionați de faima autorului, taxează Logica filosofică drept o agreabilă mediocritate:

„(...) <logica> sa constituie o tratare existențial-filosofică a câtorva categorii gnoseologice (adevăr, intelect, rațiune, judecăți existențiale și evaluative etc.) prin raportarea lor continuă la problematica accederii la ființă și la autenticitatea ființării proprii. Nu este, deci, de mirare că logica modernă nu i-a reținut în niciun fel aportul și că numele său nu figurează la indicele de nume al lucrărilor de specialitate”.

Optimismul lui Karl Jaspers în viitorul omenirii răzbate din Originile și sensul istoriei, principala lucrare de filosofia istoriei, el descoperind în

istoria omenirii perioada axială, intervalul dintre anii 800-200 î.e.n., când gânditori din China, India, Iran și Palestina au întemeiat, concomitent și independent, marile filosofii și religii, astfel punându-se bazele gândirii sistematice întru dobândirea primei forme a conștiinței de sine.

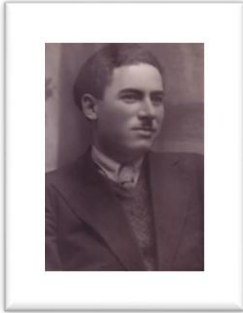
Precedată de epoca preistorică și pregătită de epoca prometeică a unor progrese tehnico-materiale, Jaspers crede că urme ale acelei antice axe spirituale s-ar resimți până în zilele noastre, în acest mod percependu-se semnele vagi și nesigure ale unei noi perioade axiale, ce poate culmina într-o nouă comunitate spirituală a omenirii, caracterizată printr-un nivel superior al conștiinței de sine și, evident, printr-o mai înaltă conduită morală.

Prezentul pare a fi o cumpănă a vremurilor, timp suspendat între „nu-mai” și „nu-încă”, cu el închizându-se uriașul arc al civilizațiilor și de la el începând istoria propriu-zisă a omenirii – istoria înțelegerii și solidarizării universale.

Închei acest lung expozeu cu câteva cuvinte despre Psihopatologia generală, care – ne asigură J. Hersch – „a rămas o operă clasică, folosită încă și astăzi”.

Karl Jaspers (1883-1969, filozof)

RESTITUIRI**Ion PENA**

(n. 25.08.1911, dec. 29.07.1944)

Poetul din urmă

Pe-aici poetul este rătăcit,
Prin hârburi de anafură și beznă,
Heralzii în tăcere i-au murit
Și plânsu-i-au durerile în gleznă.

De vreme îndelungă-i călător –
Cu pietrele și roua din grădină,
Cu pulberea, cu norul tunător,
Cu toamna îmbrăcată în rugină.

A năzuit o țară de povești –
Naiade în albastră legiune,
Luceferi în betele îngerești
Și verile cu umbră de cărbune.

Să fluture alaiiele în zob,
Pe lanuri să se scuture belșugul,
Din cupe să hălădue - și rob
Ca neaua să-i lucească meșteșugul.

O țară de lumină și de vis
Poetul peste ani a căutat-o;
I-e sufletul de negură, închis
Și țara pân'acuma n'a aflat-o.

Opriți-vă

În drumul meu opriți-vă fierbinți,
În carnea mea cu târnăcoape.
Am să vă dau mistere și arginți,
Ca fumul, bogăția să vă'ngroape.

Mi-e inima de fulgere ocean.
Mi-e palma năzdrăvană și haiducă.
Opriți-vă cu sufletul ocean
Să beți înfiorarea hăbăucă.

Pe steiul ars de foc și'nchipuiri
Să vă înalț o clipă, să vă doară.
Crepusul de altare și zefiri
Și vorba peste moarte să vă moară.

Nu închinați cu mine rugăciuni
Ci treceți, ca barbarii, mai departe,
Mă jefuiți de grâne și tăciuni.
Deschis îmi e pătulul ca o carte.

Eu voi rămâne singur, vagabond,
Un cerșetor de soare și de vise.
Voi ocoli destinul rubicond
Ca porțile de marmură, închise.

Scrisoare din oraș

Comuna mea cu leat pierdut în ceață,
Cu liniști mari, cu case de argilă,
Prin visul meu, prin alba dimineață
Te năzăresc îndepărtată și umilă.

Eu am plecat în larguri de migdale
Din anii mici ca nasturii și melcii
Tu ai rămas pe coastele ogale
Cu grâu și flori și râurii zuvelcii.

Poate-i mai bine, dreaptă în natură
Să stai așa de dor de catapeteasmă,
Arar să-mi joci în orele de zgură
Pe canavaua gândului mireasmă.

Prin jurul meu e colb amar și trudă,
În creștet nici-un înger nu coboară
Cu bozi în păr nu văd o paparudă
Și chiar regina vântului e chioară.

Căsoaie mari, cu pânțele bălțate
Sudalme sure bucură peisajul,
Poemele sunt frânte, lăbărțate,
Pe vârfuri e actor cabotinajul.

Și nimeni nu visează o minune.
Un boloboc de logică e traiul,
Pe-aici e mort și timpul în tăciune
Și luna nu-și mai vântură mălaiul.

Ci tu ești doar un pumn de sărăcie
Dar eu te simt, comună de pe zare.
Luceafăr înălțat în veșnicie
Cu Dumnezeu în frunte și altare.

Ion Ionescu Bucovu

TUDOR VIANU- POETUL

Îl cunoaștem pe Tudor Vianu ca profesor, estetician, filozof, istoric literar, care oferea auditorilor la conferințe, la cursuri sau la discursurile literare mai intime un imens bagaj de cunoștințe din toate domeniile. După Călinescu era profesorul care fermeca auditoriul cu vocea lui caldă, melodioasă, plină de inflexiuni. Om cu studii de specialitate la Tübingen și Würtemberg, abordează teme de estetică, de cultură universală, de literatură română și străină, de istorie și filozofie. **L-am numi pe Tudor Vianu în galeria marilor personalități românești precum Eliade, Hașdeu, Iorga, care au dat culturii noastre adevărate filoaane de aur în materie culturală, îmbogățind istoria noastră culturală și literară, prin cercetările și judecățile sale de valoare .**

Înainte de a trece la poezie, aș vrea să arăt contribuția lui Tudor Vianu în aria culturii naționale și universale. În anul 1931 apare volumul *Arta și frumosul*. Din problemele constituției și relației lor. În anul 1932 publică volumul *Arta actorului* în Editura revistei *Vreamea*. În 1933 publică în volum un mic studiu care va deveni unul de referință în bibliografia studiilor despre Hegel, intitulat *Influența lui Hegel în cultura română*. Anul 1934 este deosebit de fast pentru cariera sa academică, îi apar două volume, primul volum din *Estetica sa*, în care sunt incluse capitolele *Problemele preliminare ale esteticii*, *Valoarea estetică și atitudinea estetică și Opera de artă*, iar în 1936 va apărea volumul al doilea, care includea alte două părți, *Structura și creația artistică și Receptarea operei de artă*. În 1934 publică și *Istoria esteticii de la Kant până astăzi la Institutul de arte grafice Bucovina*. În 1937 își adună articolele de estetică publicate până atunci în antologia *Filosofie și poezie*, cu precizarea că, în ediția a doua din 1943, studiile vor fi complet diferite deși titlul se păstrează același. În 1941 tipărește *Arta prozatorilor români*, poate cea mai cunoscută și mai comentată dintre cărțile sale, un exemplu de analiză stilistică în care este anticipată acribia formalismului sau a structuralismului. În 1942 publică la Editura Cugetarea volumul *Introducere în teoria valorilor*, întemeiată pe observația conștiinței.

După reforma învățământului din 1947 este scos de la catedra sa de Estetică și preia cursul de

istorie a literaturii universale, devenind un precursor al comparatismului literar de la Facultatea de Litere a Universității din București. Între 1946 și 1947 a fost ambasador al României la Belgrad și a fost criticat pentru unele concesii pe care le-ar fi făcut noului regim. Anul 1952 îl surprinde în afara Facultății, devine simplu cercetător la Institutul de Lingvistică, lucrând la *Dicționarul limbii române moderne* și la *Dicționarul limbii poetice* a lui Mihai Eminescu.

Sufletul său avea însă și o coardă care suna poetic: un delir solemn filtrat prin inegalabila sa formație care-l salva întotdeauna pe profesor de academismul lecțiilor de amfiteatru. Cine deschide orice carte a lui Tudor Vianu, întâlnește în permanență atitudinea unui poet liric lucid care caută drumul dintre poezie și adevăr. El pune accent pe zonele luminoase ale sufletului, pe stările majore de vis cert, fără lăvele subconștientului. Neoclasicul Tudor Vianu îl gusta și pe Rilke, dar nu-l disprețuia nici pe Homer, apreciindu-i simbolul epopeilor, încălzindu-se la focul poemelor gigantice.

Tematic poetul scrie poeme cu notații și simboluri filozofice, cu imagini exotice de călătorie, cu autohtone note de peisaj românesc, cu elemente de autobiografie poetică etc. În versurile lui apar luminozități din poezia lui Goethe sau tonalități nedefinite din poezia lui Arghezi.

În poezia „Lumea nouă”, publicată în revista tinereții lui Perpessicius, „Letopisești”, se poate descifra atmosfera și idealurile unor oameni ce terminaseră războiul. Acești oameni credeau într-o lume nouă, detestând atmosfera literaturii patriarhale, de foileton, răspândită în toate revistele vremii. Lumea nouă a lui Tudor Vianu trebuia să cuprindă adevărul, fiind un vitalist realist. Poezia este scrisă când autorul avea 21 de ani: „În odaia doctorului Faust: Stau în odaia mea/ afară plouă/ și răsfoiesc tăcut, tăcute cărți/ și stampe vechi și-ngălbenite hărți.../ dar cine mi-a șoptit de-o lume nouă?”

Cărțile sunt un decor obișnuit al poeziei sale, alături de ele poetul se întreabă: „Se poate lucruri nouă să răsără/ când totul este vechi și putrezit/ Stau în odaia mea și răsfoiesc la nesfârșit/ și plouă greu, și plouă trist afară...” Întrebarea din acest poem, aproape macedonskian, aparține tinereții ca o umbră a lecturilor germane de la Tübingen, dar și ca o pledoarie pentru viață. În această „odaie a doctorului Faust” se strecoară o rază de soare, schimbând rostul vieții. Toate „plăcerile savante”

sunt abandonate pentru viața care-l invită pe poet să trăiască: „Oh! Oglinda soarelui din mări! / Dealul care cântă în lumină/ Cu pădurea neagră, de metal,/ Parfumate efluvii de sulfină/ Și zefirul meridional...”

Părăsind „odaia doctorului Faust” poetul călătorește pe mare, colindă „ape și munți”, vizitează Florența, îl evocă pe Hercule și Ulise. În peregrinările lui lirice găsim o preocupare intimă și calmă de intelectual. G. Călinescu îl considera un „vitalist corect”.

În „Imagini italiene”, deși notează stări intime personale, își leagă sentimentele de oamenii cu care călătorește; versul lui are ceva din cuminența poeziei clasice, dar și din eleganța romantismului permanent al călătorilor:

„Nu-i pată nu e nicio tremurare/ Când lunecăm încremeniți pe ape/ Ca două faruri luminând pe mare/ Lucind târzii, stingându-se aproape.”
Florența e în poemul cu același nume o minune evocată ca în literatura de epocă: „Știu zările că nu-i pe lume/ Cetate dulce, după nume,/ Mai dârză decât e Florența/ Iat-o/ Cum se clădește dinspre San Miniato, /rostogolind sub ceruri blocuri sure/ Cu vuiet de armuri și de pădure...” Tematica autohtonă a poeziei sale apare în poemul „În vie” unde peisajul liric e patriarhal, cu accente bucolice, oficiind o vegetație panteistă: „Mă las în timpul nopții să dorm culcat pe fân / Și să presimt cum vraja lactee-ncet mă ninge:/ Mă voi hrăni cu ierburi, cu fructe și parfum/ Și voi simți cum pacea înaintând mă-nvinge.” Înainte de toate, Tudor Vianu este un citadin romantic, privind orașul de pe fereastră: „De la fereastră cea mai înălțată/ Priveam orașul cum se risipea/ Și nu simțeam în suflet nici-o pată/ Era o zi înaltă și bogată.!

Evocând personaje mitologice, el dă viață unei lumi antice într-un peisaj rustic romantic: Ulise e simbolul poeziei eterne, Hercule este marele erou care a schimbat lumea. Viața se scurge alături de fauni, alături de Aliunde, sub cerul lui Olimp. Poetului îi sunt familiare personajele mitologice și peisajele heraldice, în care joacă în valuri delfini și sirene. Uneori asistă la banchetele lui Zeus unde „stă sufletul bolnav de bogății/ Când joacă-n fulgere tipsii/ Și când din japsuri și agate/ Te-neacă negre apele bogate.!

Tudor Vianu este poet și atunci când traduce din poezia universală: Michelangelo, Shakespeare, Wordsworth, Victor Hugo, Heine, Goethe etc.

Fără a fi un mare poet, Tudor Vianu, omul de cultură, își încearcă pana și în poezie și de multe ori reușește să ne surprindă cu versul lui clasic.

La început simbolist, apoi un romantic solemn, aplicând un tratament romantic imaginilor, Tudor Vianu pune în poezie cultura imensă pe care o posedă, fiind calificat ca un „terorizat” sentimental.

Bibliografie pentru întreaga operă a lui Tudor Vianu:

- Ion Biberi, Tudor Vianu, București, Editura pentru Literatură, 1966
Tudor Vianu. Biobibliografie, București, Biblioteca Centrală Universitară, 1967
Ion Pascadi, Estetica lui Tudor Vianu, București, Editura Științifică, 1968
Traian Podgoreanu, Umanismul lui Tudor Vianu, București, Editura Cartea Românească, 1973
Ecaterina Țarlungă, Tudor Vianu, București, Editura Cartea Românească, 1984
Henri Zalis, Tudor Vianu – apropieri, delimitări, convergențe, București, Editura Minerva, 1993
Henri Zalis, Tudor Vianu, București, Editura Recif, 1997
Henri Zalis, Viața lui Tudor Vianu. O biografie intelectuală, București, Editura Atlas, 1997
Vasile Lungu, Viața lui Tudor Vianu, București, Editura Minerva, 1997
Matei Călinescu, Ion Vianu, Amintiri în dialog, ediția a treia, Iași, Polirom 2005.
Emil Moangă, Tudor Vianu în conștiința criticii, București, Editura Floarea Darurilor, 1997
George Gană, Tudor Vianu și lumea culturii, București, Editura Minerva, 1998
Vasile Lungu, Opera lui Tudor Vianu, București, Editura Eminescu, 1999
Petru Vaida, Opera filozofică a lui Tudor Vianu, București, Editura Enciclopedică, 2004
Dan Grigorescu, Istoria unei generații pierdute: expresioniștii, București, Editura Eminescu, 1980
Pompiliu Marcea, „Tabel cronologic” în: Tudor Vianu, Scriitori români, vol. I, București, Editura Minerva, 1970
Zigu Ornea, Anii treizeci. Extrema dreaptă românească, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995
Ioan Scurtu, PNL și PNT: Rezerve, nemulțumiri, proteste. Partidele istorice sub guvernarea antonesciano-legionară, în Dosarele istoriei, nr. 9, 2000

Medalion liric**Nicolae VASILE****Reinviere**

Să învățăm să trăim,
cum trăiesc pomii iarna,
fără frunze și flori,
așteptând primăvara.

Lacrimile mugurilor umezi
prevestesc noua lor viață,
de un firav mărtișor,
legăm din nou o speranță.

Să iertăm, să uităm
tot ce nu ne-a plăcut,
s-ajutăm, să creștem
ce-i un nou început.

Tot ce-i sfânt reînvie,
este un sacru mister,
și pentru noi va să fie,
eu aștept,... și tot sper.

Dumnezeu ne învață,
ce reînvie-i speranță,
ce-i speranță e viață,
și ce-i viață ne-nalță.

Lumina de Paște

Uneori, de sărbători,
ești pornit să te măsoari,

dacă poți să te însori!
O plantă mai întâi,
un animal poate de-l crești,
după aceea poți încerca
și pentru tine să iubești.
Grijă să ai pentru aceștia
să aibă apă și ce mânca,
apoi și pentru tine
poți spera la ceva.
Cerul vrea să-ți dăruiască
lumina să te mântuiască,
care se arată și renaște
în fiecare dimineață de Paște.
Poți spera la o viață aleasă,
dacă ajungi
cu lumina nestinsă acasă!...

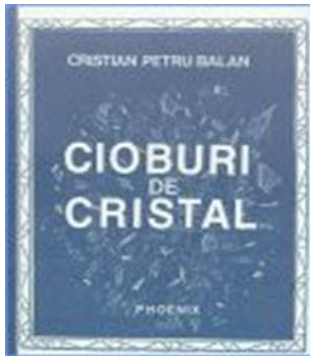
O lacrimă de viață

Ți-am dăruit un mărtișor,
un gest simbolic,
face bine la dor!...
Nu ți-a plăcut,...
te așteptai la mai mult,
îți citeam gândurile nerostite.
Doar două fire răsucite!...
Ți-am dăruit un ghiocel,
dar nici nu te-ai uitat la el,
o diferență de discurs,
el e sfios,
mereu privește-n în jos,
iar tu pe dos,
vrei tot mai sus,
mereu mai sus!...
Mă doare o petală,...
părea a spune el,
mi-ai dat mare scofală,
e doar... un ghiocel,
fără iubire o să mor,
continuă el cu dor,
altele primesc aur în dar
eu aștept acesta în zadar!...
Două fire împletite,
un mărtișor,
cu dor în el,
o lacrimă de viață,
un ghiocel,
date din suflet,
primite cu iubire,
aceasta înseamnă...
fericire!

MAXIME, AFORISME, CUGETĂRI

Cristian Petru BĂLAN

volumul „Cioburi de cristal”

Cartea cuprinde 4000 de maxime, aforisme, cugetări create de scriitor, timp de 25 de ani și publicate la Editura Phoenix, anul 1981.

Redăm 50 maxime (150-200)

-Studiind, ca amator, astronomia și uitându-mă mult prin lunetă ori telescop, în liniștea serilor de vară, la măreția mirifică a cerului înstelat, nu o dată am simțit, plin de fiori, cum parcă mă înălțăm singur și imponderabil către galaxii și metagalaxii, cum pământul se îndepărta încet, încet de mine, apoi din ce în ce mai repede, proiectându-mă la înălțime până ce mă trezeam cu totul angrenat în acea ordine cosmică atât de vastă și de înspăimântătoare încât, atunci când îmi întorceam din nou privirile amețite pe pământ, mă uitam în jurul meu uluit, cu ochii unui extraterestru, fără a mai cunoaște aparent pe nimeni, având impresia că totul este nou. Chiar pașii mei, în acele clipe, erau nesiguri, dându-mi iluzia că dacă aș fi încercat să merg m-aș fi prăbușit imediat. Uneori cosmosul ne amețește ca un vin tare, ne fascinează și ne metamorfozează structuralmente.

-Nimic nu-i mai frumos în lumea aceasta ca Bucuria și Fericirea! într-un fel misterios, una se naște, pe rând, din cealaltă: Fericirea naște Bucurie și Bucuria Fericire...

-Ca să înveți să faci binele, îți trebuie și-un an întreg, dar ca să faci răul - nici o clipă.

-Pentru omul dârz, și înfrângerile sunt niște trepte care-l urcă spre victorie.

-Dacă faci parte din oamenii obiectivi și intransigenți cu propria-ți persoană, când te placi tu însuși, atunci, în general, te plac și alții. Dar dacă tu ești om rău, josnic și cu toate acestea te autoapreciezi, dovedești că nu mai ești al tău și, cu certitudine, ai toate șansele să produci dezgust pentru toată lumea.

-Oamenii nu-s făcuți numai pentru victorii, ci și pentru înfrângeri, mai ales că în fiecare înfrângere

există cel puțin o sămânță pentru o victorie viitoare. Ea trebuie cultivată.

-Câteodată forța este un fel de busolă care îți arată în ce parte se află adevărul.

-Adesea răul este un bine deghizat; este un stimulent pentru foarte bine.

-Meșterului bun nu-i trebuie nici o firmă și nici o reclamă.

-Rutina provine din empirism și este una dintre dușmanele aprige ale progresului și ale desăvârșirii.

-Când te-ai obișnuit toată viața cu lucrul rău, lucrurile bune s-ar putea să ți se pară suspecte.

-Dragostea fără suferință, fără zburciune, este searbădă și fadă ca azima fără sare. Acest fel de iubire nu lasă decât amintiri banale, amintiri mici.

-Dacă femeia ar fi fost aceea care ar fi avut forța bărbatului, probabil că ea ar fi prețuit și mai mult pe bărbați.

-Voința este o a doua ființă care sălășluiește într-un om, întregindu-l. Cine are această ființă moartă în el, este doar jumătate din ceea ce ar fi trebuit să fie.

-Nu putem delimita strict pe oameni în „oameni buni” și în „oameni răi”. Aceasta deoarece s-a văzut că și cei mai buni oameni se arată câteodată foarte răi, pe când cei mai răi ajung uneori să uimească prin câte-o faptă bună făcută cu toată inima.

-Minciuna este adesea un fel de omagiu adus adevărului. Cu cât va fi ea mai neagră, cu atât adevărul va părea mai alb.

-A te minți pe tine însuși nu-i o soluție potrivită pentru a-ți masca durerile sufletești. Pune sub lumina realității, acestea vor izbucni cu și mai multă violență, chiar atunci când te vei aștepta mai puțin. Și, în felul acesta, nu vei mai avea timpul necesar să te reculegi spre a para toate loviturile. De aceea nu-i bine să-ți faci prea multe iluzii din ceea ce nu cunoști pe deplin.

-Frumusețea aparentă este ucisă brusc de prima rază de lumină mai puternică.

-Frumosul nu trebuie comparat niciodată cu ceva urât, ci tot cu un lucru frumos.

-Iubire mai înseamnă și îndrăzneală.

-Ce frumoși sunt ochii iubirii! Ce visători și buni! Sunt întotdeauna atât de adânci, de limpezi și de fermecători!...

Sunt mereu atât de duioși, de avizi de frumusețe și de încrezători, încât scânteierile lor inteligente, pline de o blândă melancolie scuzabilă, de dorințe neînțelese pe care le reflectă, nu-ți pot da nicicum

de bănuț că foarte adesea acești ochi limpezi sunt... orbi!

-Iubirea este cifra care pusă înaintea zerourilor vieții noastre îi dă o valoare neînchipuit de mare, întregind-o!

-În timpul adolescenței se poate spune că iubirea este ca unda electronică portantă ori ca un fundal luminos, părănd ceva fără început și fără sfârșit. Iubești chiar și atunci când nu iubești pe nimeni; iubești poate chiar o ființă abstractă, imaginară; iubești chiar și atunci când nu ai pe cine. Straniu, dar adevărat! Este, de fapt, un teren pregătit pentru prima persoană fizică ce va intra în colimatoarele inimii trepidante care o vor devora îmbrăcând-o în flăcări fierbinți și în străluciri de aur.

-Inimile celor tineri, când trăiesc o nouă iubire, se tem de plagierea celei vechi până într-acolo încât uneori ajung să-i nege cu convingere existența.

-Nestatornicia în dragoste este urmarea directă a căutării ineditului. Ea provine întotdeauna din veșnica goană după „mai frumos”!

-Sunt într-adevăr de compătimit acei oameni care cerșesc iubirea, insistând neconținut și înjosindu-se mereu chiar și atunci când oferta le-a fost sincer respinsă. N-au nici un fel de demnitate și mândrie personală în ei!

-Față de persoana care te iubește cu venerație va trebui, ca la rândul tău, să te porți cu destulă delicatețe, cu o blândă atenție și, în unele cazuri - pentru a evita unele surprize tragice - cu foarte multă precauție, chiar dacă pentru acea persoană presupunem că nu poți avea nici cea mai mică afecțiune sufletească. Motivul ar fi simplu, dacă ne gândim că așa dictează legile omeniei și ale rațiunii umane: să manifesti grație deschisă, recunoștință vizibilă, în loc de indiferență; înțelegere sinceră în loc de dispreț nepăsător. Oricum, la ce am face abstracție de acest adevăr, de vreme ce este vorba de pornirile bune ale cuiva față de tine, iar nu de ceva rău? Este, în fond, o subjugare involuntară în care ființa admiratoare a căzut - și nu una căutată. Căci cine te iubește unilateral înseamnă că te apreciază din toate punctele de vedere - și oricâte calități ți ai atribui propriei persoane - știi prea bine că aprecierile venite nu le meriți pe deplin niciodată, oricât de mult te-ar lăuda prietenii și cunoscuții. Rămâne, așadar, o lege nescrisă: iubirea care nu este reciprocă nu trebuie răsplătită în nici un caz cu dispreț, cu batjocură fățișă și cu indiferență rece, ci cu amabilitate, cu blândețe și cu explicații

sincere din care să reiasă că avem motivele noastre inevitabile de nu putem răspunde cu un sentiment egal, dar că acceptăm cu bucurie a fi o persoană pe a cărei camaraderie se poate conta o viață întreagă.

-Cea mai frumoasă carte este aceea în care, citind, îți regăsești o bună parte din propriul tău suflet, din propriile tale gânduri și experiențe.

-Scriitorul trebuie să fie mai întâi cititor. Și mai întâi cititor de suflete, apoi de cărți.

-O frumusețe văduvită de înțelepciune este un simplu ornament, un bibelou efemer, sortit ca la cea mai mică atingere să se spargă.

-A ridica apoteoze la adresa unei femei frumoase - care, de altfel, știe și așa singură că este frumoasă - și a încerca prin aceasta să-i faci o declarație de dragoste, slăvind-i frumusețea fizică, este un lucru pe cât de inutil, pe atât de stupid. Este ca și când ai încerca să îndulcești mierea cu zahăr. Mai degrabă îi răscolești inima apreciindu-i calitățile intelectuale ori dându-ți cu părerea despre... cam ce-ar mai trebui făcut pentru a se apropia de „idealul de frumusețe”, decât s-o proslăvești în van. -Ultima impresie contează, iar prima perseverează.

-Voința celor slabi se arată a fi de gheață în fața soarelui ispitelor. Cum răsare soarele, gheața se topește...

-La omul inteligent care se lasă târât de vârtejul pasiunilor oarbe, inteligența, în lipsa voinței, îi devine o simplă spectatoare care-l mustră și Îi dezaprobă pe tăcute.

-O voință mare la un om mediocru face mai mult decât inteligența unui om deștept dar abulic, pentru că, la urma urmelor, de ce n-am recunoaște? Voința mare este de zeci de ori mai utilă decât inteligența nefolosită. Sofisme sunt ca portocalele din ghips: frumoase și asemănătoare cu cele veritabile la aspect, dar dure și gata să-ți rupă dinții când încerci să muști din ele.

-Înfrânarea: ancora salvatoare care oprește brusc corabia în timpul furtunii, nelăsând-o să se răstoarne sub forța furioaselor valuri ale ispitelor.

-Timiditatea va fi totdeauna un adevărat supliciu pentru cel timid, deoarece îi dă cumplite complexe de inferioritate și-l determină adesea să se urască singur din cauza acestei slăbiciuni. Aceasta nu înseamnă că cei timizi trebuie să-și găsească neapărat prieteni obraznici, dar s-a observat că ei se lecuiesc repede când trăiesc printre oamenii descurcăreți și îndrăzneți.

-A încerca să oprești societatea în loc din cursul evoluției sale firești este sinonim cu a încerca să oprești Pământul din rotirea sa în jurul Soarelui.

-Perseverența a fost, este și va fi întotdeauna unicul făuritor al tuturor lucrurilor durabile săvârșite în lume.

-Senzualitatea este mai mult voită decât spontană. Iar când este spontană, voința noastră slabă, în loc să o înlăture, preferă să o păstreze, să o intensifice și să o agite până la paroxism.

-La nevoie, adevărul trebuie să fie deservit cu forță, curaj și chiar cu obrăznicie.

-A nu te contrazice niciodată nu-i un semn de superioritate și de desăvârșire spirituală. În procesul căutării noului, viața ne silește uneori să ne contrazicem radical și, din cauza aceasta, ceea ce am spus ieri putem să negăm astăzi, cu sau fără justificări.

Totuși, a te contrazice la orice pas devine deja un act de mare nesiguranță și de alarmantă nepricepere.

-Nu este nevoie de o memorie bună, de o inteligență extraordinară pentru a putea crea lucruri nemuritoare. E nevoie însă de multă, de foarte multă pasiune.

-Savant poate ajunge nu acela care știe deja lucruri multe, descoperite de alții, ci acela care, știind un lucru aproape neînsemnat, muncește cu stăruința și pasiunea de a scoate din acest lucru cât mai multe informații cu putință, dacă se poate până la exhaustiv, indicând totdeauna utilitatea lor practică.

-Cine confundă erudiția cu știința se înșeală. Există oameni erudiți care habar nu au de numeroase lucruri de bază din domeniul științei, și există, de asemenea, oameni ai științei, totalmente versați și renumiți în domeniul lor, fără a se putea afirma totuși despre dânșii că sunt într-un totuș erudiți și posesori ai unei culturi de excepție.

-Superficialitate: mobilarea inteligenței și pavoizarea ei doar cu scoarțele frumoase a sute de cărți interesante, cu smalțul strălucitor, însă fragil și fără conținut, al operelor trainice și măiestre, făurite din marmora albă a celebrității.

-Viața pe pământ, și chiar globul nostru pământesc, nu-i altceva decât o „celulă” vie a universului, una din numărul infinit de „celule” care există cu sau fără știrea noastră în haos.

-Numai o fire nobilă poate să înțeleagă un suflet nobil.

-Muzica lui Beethoven și Haendel trebuie ascultată în genunchi și cu fruntea la pământ!

Radu BORCEA

**Colectivizarea sufletelor sau Memoria
pământului confiscat
(urmare din numărul anterior)**

Într-una din zile, Traian Ricanu s-a trezit cu o astfel de echipă și la poarta casei sale. Era soare, cald și ieșeau aburi de primăvară din pământ...Gospodarul casei era în grădină și ascuțea araci pentru vie. Relu, atent la mișcările acelei echipe de necunoscuți, își anunțase tatăl că bate cineva și la poarta lor. Cu inima strânsă, știind ce pățise Moș Comănescu și alți proprietari nevinovați, mergea în urma părintelui său, care ținea mâinile la spate. În mâini avea însă unealta cu care-și făcea treaba: securea. La poartă erau vreo 5-6 indivizi. Traian nu le-a deschis poarta. I-a întrebat, peste gard, ce vor, și, după câteva schimburi de cuvinte aspre, s-a aprins la față și și-a desfăcut brațele ca și cum ar fi implorat Cerul. Părea că se roagă la Dumnezeu să le rămână dușmanilor capul pe umeri. Dar echipa de bătauși era deja la altă poartă. Relu își aminti cum, spre seară, veniseră la ei acasă unchiul lui, soții Ionescu, care l-au dojenit pe cumnatul Traian nu pentru refuzul de a se înscrie în Colectivă, ci pentru amenințarea cu securea.

- Nu vezi ce vremuri trăim, măi, Traiane, începu, cu reproșul, învățătorul Ionescu. Gândește-te la libertatea ta, la viitorul copiilor tăi. Ai aflat cum este în lagăr. La fel este și la pușcărie. Acolo nu te mai numești om, ești un număr oarecare. Puteai să găsești un motiv că nu vrei la colectiv. Că nu vrea soră-mea Nenuța, de la care ai aproape tot pământul, că voi, ricanii, ați fost 12 la părinți și v-au dat doar câteva prăjini la însurătoare...

În zilele următoare, echipa de bătauși a revenit, cu primarul în frunte, și Relu își văzu tatăl semnând, pe prispa casei, o hârtie. Era înscrierea în Colectivă. Pentru a câta oară nu funcționa zicala Capul tăiat, sabia nu-l taie! Ar fi putut

gândi atunci că tatăl lui este un fricos. Sau un laș. Dar cum să fie tatăl lui fricos și laș, atunci când, pe Frontul de Est, a fost desemnat să prezinte onorul camarazilor săi în fața Mareșalului Ion Antonescu, un conducător de excepție al Statului Român în anii de cumpănă pentru însăși existența acestui stat?

Da, tatăl lui fusese un om curajos. Iar el îi călcase pe urme. Și el luase parte, în cătănie, la un astfel de eveniment cu mare încărcătură emoțională. Era în primăvara anului 1968, cu câteva luni înainte de a se lăsa la vatră. Se afla într-o sală de pregătire militară unde îi învăța Alfabetul Morse pe recruții din ciclul I de instrucție. La un moment dat, în sală își făcu apariția însuși comandantul unității. Relu ordonă, rapid și ferm, comanda Drepti! și raportă comandantului, după tipicul regulamentelor militare de atunci, activitatea pe care o desfășura cu ostașii. Comandantul ordonă, la rândul lui, comanda Pe loc repaus!, apoi îl înștiințase pe sergentul Relu că fusese desemnat să facă parte din garda de onoare care îl va întâmpina pe temutul general Ion Teleagă, venit la Pitești să asiste la o aplicație. Relu fusese selectat în garda de onoare după ce, la o vizită anterioară a aceluiasi general, câțiva militari se scăpaseră pe ei, poate de emoție, poate de teamă...

Câteva zile de la semnarea cererii de intrare în Colectivă, Traian Ricanu nu scoase o vorbă. Se-nțelegea cu muierea lui, Nenuța, mai mult prin semne. Din priviri. Scotea tabacherea cu tutun, îl înfășura în foite și fuma. Deseori aprindea țigară de la țigară. Îi rămăsese gândul la acea semnătură care îl transformase din proprietar într-un fel de proletar al pământului. Fuma și ofta întruna. Era un bărbat puternic. Trecuse prin multe la viața lui. Fiind cel mai mare dintre cei 12 frați și surori, fusese nevoit înainte de război să muncească la ferma boierului Tatovici. Conacul acestuia era dincolo de sat, pe malul stâng al Putnei, la care se ajungea pe o punte. Moșia lui Tatovici avea zeci de hectare de vie nobilă și sute de hectare de teren arabil pe care le cultiva cu grâu, porumb sau floarea soarelui. Prin hărnicia lui, ca și prin caracterul lui de om cinstit, Traian ajunsese chiar un om de încredere al boierului. Acesta avea să-i simtă lipsa lui Traian imediat ce acesta a fost luat militar, la Vânători de munte, și trimis pe Frontul de Est, în prima linie, pentru recuperarea Basarabiei, Bucovinei de Nord și Ținutului Herța ocupate prin forță și dictat de URSS, la 28 iunie 1940, în urma unui Ultimatum brutal, cu

încălcarea oricărei norme de drept internațional. Abia scăpat din ghearele războiului și ale prizonieratului, el se trezi în fața unei alte cumpene: să-și piardă pământul în folosul colhozului de sorginte rusească.

Boierul Tatovici a avut o soartă cumplită. În tinerețe se căsătorise cu o franțuzoaică, Isabelle, frumoasă și rafinată. Aceasta venea rar în România și numai la culesul roadelor. În rest, cheltuia averea boierului la Paris, pe haine și parfumuri scumpe. Cei doi nu au avut urmași. După reforma agrară din martie 1945, boierul a rămas fără pământ și fără casa din Focșani, lângă Casa Căsătoriilor, aflată vis-a-vis de Biserica catolică Sf. Anton, iar franțuzoica l-a părăsit. Tot mai bătrân și bolnav, ajunsese cerșetor prin târgul de pe Milcov. În fiecare miercuri putea fi văzut în hala veche, cu ziduri din cărămidă roșie, din Piața Moldovei, sau afară, lângă mesele din piatră mozaicată, unde gospodinele din satele limitrofe vindeau lapte, brânzeturi, ouă, legume și fructe. Nenuța, mama lui Relu, și alte consătențe mai cu dare de mână aveau milă de el și îi puneau în traistă o bucată de brânză, de unt și câteva ouă, să aibă și el ce mânca. Boierul le mulțumea cu înțelegere și cu un soi de jenă și resemnare în priviri. Până să înceapă semănatul, mai toți proprietarii de pământ din Răstolnița semnaseră cererile. Nu aveau cum să se împotrivescă unor brute. Echipele acestea care forțau colectivizarea satelor erau formate din pegra târgurilor, din recidiviști ai pușcăriilor care își ofereau serviciile ca să nu ajungă iarăși la închisoare pentru fapte în curs de judecată. Partidul ieșise învingător, nu prin puterea de convingere a cuvintelor, cum crezuse Dodu, în naivitatea lui, ci cu duritatea bătelor.

Au fost însă bărbați care au rezistat bățiilor primite. Nu acceptaseră înregimentarea în Colectivă câțiva oameni de vază ai satului. Unul dintre ei era ceasornicarul cel mai priceput, bogatul Ioniță Chiriac, un tip burdihanos și fost legionar, căruia îi botezase o copilă, Cornelia, însuși Corneliu Zelea Codreanu. Un altul era Corneliu Miulescu, botezat și el tot de către Căpitan. Ceialți proveneau din familia Maximilian, stăpâni ai unor namile de boi cât zimbrii de mari, care nu au vrut cu nici un chip să se înscrie în Colectivă.

După ce-și dăduseră pământurile nedoritei cooperative, deocamdată doar pe hârtie, gospodarii din Răstolnița ieșiseră la muncile de primăvară ale câmpului. O făcuseră cu îndoiială,

cu fără prea multă tragere de inimă, pentru că nu știau ce se va întâmpla cu recolta lor. O singură alinare aveau: animalele din curte. Măcar ele să nu sufere de foame, își ziceau, așa că le-au îngrijit mai bine ca niciodată. Dacă la secerat, ori în toamnă, o să li se ia recolta prin legea împovărătoarelor cote, barem să rămână cu furajele și cu dobitoacele din ogradă. Pentru că știau o vorbă din bătrâni: întotdeauna în istorie, țăranul cu animalele a scos sărăcia din casă. Și chiar așa avea să se întâmple. La seceriș, a fost hoție pe față! Primarul comunist, unul Pall, cam negricios, adus tocmai din secuime, a stabilit personal ordinea la treierat. Primii programați la batoză au fost cei înscriși la Colectivă. După ei urmau întovărășiții. Elevii școlii din localitate au fost mobilizați să adune spicele, să le ducă la arie ca trofeu al hărniciei și să le predea comisiei condusă de primar. În fața umbrarului unde se ținea evidența treieratului era o lozincă mare, din pânză roșie, pe care erau scris îndemnul „Nici un spic pierdut, nici un bob risipit!”. Cei care se împotriveau înscrierii în Colectivă au fost programați ultimii la batoză, pe la sfârșitul lunii august. Până atunci, norii se goliseră de ploi, astfel că grâul din stoguri începuse să încolțească în spice. Chiar și așa, primarul și cei ce veniseră de la raion puseseră mâna pe grâul oamenilor. Traian Rășcanu, care semănase jumătate de hectar în punctul Gardiști, s-a întors acasă, de la arie, cu numai două banițe de grâu pe care l-a și dus la moară să facă nevasta turte la copii. 17 saci au fost opriți la cotă, pentru că țara avea de hrănit și o numeroasă armată sovietică, staționată în țara noastră, care „ajuta” la construcția socialismului în România, cum spuneau la școală, în cancelarie, soții Vera și Vladimir Bounegru, aduși din Basarabia să le predea copiilor români învățăturile lui Stalin. Trecuse primăvara, venise și vremea recoltării culturilor de toamnă, iar oamenii trăiau în incertitudine. Tentativa de constituire a cooperativei fusese tergiversată până după terminarea recoltării. Cei aleși în fruntea obștii cooperatiste își organizaseră doar un sediu, în casele fostului boier Andronescu, unde era și Primăria Răstolnița. La poartă au montat o lozincă mare, arcuită, cu litere decupate în tabla groasă, pe care scria Gospodăria Agricolă de Producție VIAȚA NOUĂ Răstolnița, Regiunea Galați. Din poartă începea aleea ce ducea spre o casă mare, tip vilă, din cărămidă, acoperită cu țigle roșii. La intrare avea scări înemic, din

mozaic, de unde pornea un hol de formă dreptunghiulară de unde se putea pătrunde în mai multe birouri. Ferestrele exterioare erau protejate de grilaje din bare groase de fier forjat. Într-una dintre încăperi era un seif unde se țineau banii încasați din impozitele și taxele plătite de localnici. Tot acolo erau păstrate cererile de înscriere în Colectivă, în primăvara anului 1957. Pe la începutul lui decembrie 1957, ciobanii care încă nu-și aduseseră oile de pe câmp observaseră câțiva indivizi care măsurau terenurile din vatra satului, cu compasul. Au făcut-o și în ziua următoare, și a treia zi, și a patra, apoi au trecut podul peste Râul Putna și au început să măsoare terenurile din punctele numite de localnici Nemaș, Gardiști și Frunțași.

Acolo era „grosul” pământului celor din Răstolnița. Activiștii de la raion și lucrătorii de la cadastru, care măsurau loturile oamenilor, nu erau singuri. Îi ajutau să-și ducă planul la bun sfârșit cei mai zeloși consăteni. Unul dintre ei era Dușcan. Un semianalfabet care „mânca” cuvinte întregi atunci când trebuia să scrie ceva. El era omul de bază al raionului. Mândru nevoie mare, Dușcan își cumpăraseră un ceas de mână de fabricație sovietică, Pobeda, și își decupase manșeta de la flanela din lână, în dreptul cadranelor, ca să vadă lumea ce „orientat” după timpuri și vremuri a ajuns el!!!

Securitatea avea și ea „antenele” proprii. Câțiva săteni îl „mirosiseră” ca fiind „ciripitor” pe unul care era client cotidian al birtului. Alții îl bănuiau pe clopotarul bisericii, un ins înalt de un metru și un cot care, cum vedea un grup de oameni stând ciotcă de vorbă, hop și el cu „ochiul și timpanul” lângă ei. Ambii trăgeau cu urechea și raportau mai „sus” nemulțumirile sătenilor. Câte nu spune omul la necaz sau la un pahar de băutură!

10 decembrie 1957 a picat într-o duminică. În acea dimineață, activiști de la raion, însoțiți de noul primar, Păduraru, și cei de la cadastru, s-au apucat din nou de măsurători pe terenurile de peste Râul Putna. Era o zi geroasă, cu zăpadă. Peste sat se auzeau ecourile cântecelor unei famfare aduse de peste Siret, de la Movilenii Tecuciului, să cânte la nunta lui Rățoi.

Tânărul ginerică, băiat luat de crescut și rămas orfan și de părinții adoptivi care se prăpădiseră, locuia în centrul satului, peste drum de biserica nouă, între școală și magazin. De lângă ambele clădiri porneau două ulițe care se uneau pe drumul ce ducea spre podul de peste Putna.

Aproape de miezul zilei, de pe ulița din fața casei lui Ciubuc, unde se afla magazinul sătesc, își făcu apariția un grup mare de răstolnițeni. Să fi fost vreo 300, înarmați cu furci și topoare, care-i duceau de guler pe activiștii de la raion spre sediul Colectivei.

- Nu vrem colectiv în sat!, striga unul al lui Crudu.

- Să ne dați cererile înapoi!, se auzi și vocea pițigăiată a lui Vasile Miulescu.

Din mulțime se auzeau și alte cereri și înjurături ale oamenilor:

- Mama voastră de hoți și de bandiți, vreți pământ, hai!

- Vă dăm noi pământ!

- Vi-l punem pe burtă, nenorociților! Vreți să ne sărăciți, hai?

Unul dintre activiști, cu mustață și pleșuv, avea fața plină de sânge și era dus de brațe mai mult târâș. Relu și prietenii lui se țineau după mulțime ca după urs, curioși, la fel cum făcuseră și când echipele acelea de gorile agresive intrau în curtea oamenilor și-i băteau ca să se înscrie în Colectivă. Ajuns la Primărie, primarul i-a păcălit pe oameni! Le-a spus să aștepte afară, că le va restitui cererile, după care s-a baricadat în clădire împreună cu șefii lui de la raion. Dar oamenii s-au înfuriat și mai tare! Au forțat ușile și nu s-au lăsat până nu au ajuns la seif. Au scos de acolo toate cererile și le-au adus în fața mulțimii.

- Să le dăm foc!, strigau oamenii

Un coleg de clasă de-al lui Relu, unul Gică Secerescu, vecin cu Primăria, a adus din jura lui tatălui său un braț de paie și le-a pus în fața porții mari, larg deschisă, a Colectivei. Gelu era cam „botă” la carte, astfel că, prin clasa a II-a, la una dintre orele de gramatică a încurcat atât de caraghios genul substantivelor încât s-a făcut de râsul clasei când a fost scos la tablă de învățătoarea Geta Ionescu.

- Tu de ce gen ești, Secerescule?, l-a întrebat învățătoarea.

- Eu sunt de genul neutru, doamnă învățătoare...

- Măi Secerescule, îl pun pe colegul tău de bancă să-ți dea pantalonii jos să vadă toți de ce gen ești tu. Dar nu vreau să te fac de rușine în fața clasei. Ai de la mine nota 2. Și dacă nu te pui cu burta pe carte o să te las repetent.

Clasa a răs în hohote, mai ales fetele, dar Gică al nostru tot nu prea s-a omorât cu învățatul nici după aceea. După ce a făcut un culcuș în vraful de paie, și-a intrat în rol Mielu Trăncăneală, poreclit Pământ, probabil pentru iubirea lui de glie. El

declanșase vâlvătaia: lua fiecare cerere la mână, striga numele titularului și întreba, scurt:

- Mai vrei la colectiv?

- Nuuu, venea răspunsul, prelung, și cererea ajungea pe foc.

Scrum s-a ales de toate cererile! Cuiva, din mulțime, i-a venit o idee născută mai mult din teamă decât din satisfacția că focul mistuia o nedreptate. Era Chiriță Trăncăneală, fratele lui Mielu. - Să taie cineva firele de pe stâlpul de telegrafie, ca să nu poată activiștii să ia legătura cu raionul, se auzi în mulțime vocea acestuia.

Misiunea aceasta și-o asumase Petrișor, un frate al lui Traian. Dar cum nu o putea face în văzul lumii, și-a adus aminte că unul dintre stâlpii de susținere a firelor se află nu departe de casa lui, la o margine de drum din capătul satului. Așa că s-a dus acasă, s-a urcat pe stâlpul din lemn de brad și a tăiat firele cu cleștele. Fusesse însă observat de un vecin, Moș Enache, bătrân și bolnav, veteran al primului război mondial. Moșul nu mai avea pământ, că-l împărțise fetelor și băieților la căsătorie. Poate că ar fi ieșit și el la răzmeriță, dacă ar fi fost mai tânăr, dar acum își trăia ultimii ani din viață, sau, poate, ultimele luni și zile. Se temea că jertfa ostașilor români pentru întregirea României și împrăștierea lor cu pământ, după reforma agrară din 1921, vor fi fost în zadar dacă feciorii lui ar fi obligați să dea pământul la Colectivă.

Vestea că la Primărie s-a adunat multă lume și că a curs sânge pentru pământ s-a răspândit cu repeziciune în sat. De la nunta lui Rățoi au venit în grabă câțiva flăcăi înfierbântați, au dat jos și au călcat în picioare firma cu denumirea colectivei, semn că și ei, ca tineri în prag de cătănie, sau de căsătorie, nu vroiau cu nici un chip o viață nouă fără pământ pe care le-o programase partidul. Activiștii care veniseră să măsoare pământul răstolnițenilor încasaseră o bătaie soră cu moartea, să țină minte câte zile or mai fi avut ei de trăit. Se povestea, mai târziu, că unii dintre acești activiști au fugit prin grădini, spre fostul conac al lui Tatovici, de lângă punte, devenit sediu al unei ferme GAS Focșani, abandonându-și căciulile, mănușile și servietele din piele, cu acte cu tot, fugarii trecând Putna înot, printre sloiuri de gheață. Cu toate că satul era izolat de lume, nuntașii frământau cu foc pământul amestecat cu zăpadă din ograda lui Rățoi. Ei nici nu băgaseră de seamă că, în acea după-amiază, curtea de la Andronescu se umpluse de mașini ale securității.

Celebrele GAZ, cu prelate din pânză kaki, au început să patruleze pe ulițele satului, să adune informații despre cei care au participat la răzmeriță. Până seara au înconjurat satul, să nu intre și să nu iasă nimeni din localitate, iar peste noapte au început arestările. Unii au fost luați direct de la nuntă. Doar femeile au fost lăsate să meargă acasă, la copii. Pe la două noaptea, Relu și părinții lui, cu inima cât un purice, auziră zgomot în curtea vecinului. De la geamul din spatele casei lor au văzut cum, pe prispa locuinței lui Turcescu, soldații încercau, cu rândul, să urce pe o scară, în pod, pentru a-l aresta pe acest vecin. Ion Turcescu se baricadase în podul sale și arunca sare în ochii celor ce încercau să-l captureze. Putea fi mitraliat fără probleme, dar urmăritul nu s-a lăsat înfrânt decât atunci când a terminat „muniția”. Dimineața, în comună era jale mare. Se auzeau plânsetele femeilor ai căror bărbați, feciori sau frați fuseseră ridicați de securitate. 42 au fost, în total, luați la anchetă. Traian Ricanu a scăpat însă ca prin urechile acului. Deși luase parte la revoltă, nu a fost arestat pentru că avea un alibi solid: în duminica aceea de 10 decembrie 1957 îl ajutase la treburi pe socrul mic cu care era și rudă, și vecin.

La interogatoriul care a urmat răzmeriței din 10 decembrie 1957, ofițerul de securitate care a venit să-i ancheteze pe făptași l-a avut în vedere și pe „infractorul” care a tăiat firul de telefon. Așa-l numea el: infractor. Primii vizați erau cei ce locuiau în zonă. Interogatoriul a început prin eliminare. În cele din urmă, s-a ajuns și la moș Enache. Lucrurile au decurs astfel: ofițerul de la Securitate a dat ordin milițianului să-i fie aduși toți cetățenii care locuiesc pe o rază de 100 de metri în jurul stâlpului de telegraf. Milițianul a executat ordinul și s-a întors cu mâna goală.

- Să trăiți, dom' maior, permiteți să raportez: în acea zonă, casele sunt rare. Locuiesc doar patru familii. Când am ajuns la ele, femeile își plâneau bărbații luați la arest, pentru participarea lor la bătaia de la primărie.

- Tineri nu erau prin casă?

- Nu, dom' maior. Erau niște copii de școală primară. Cunosc aceste familii. Nu cred că femeile sau puștii aceia ar fi în stare să se urce pe stâlpi, ca telefoniștii. Maiorul își ieși din fire și se răsti la milițian:

- Ascultă plutonier-major, nu-ți cunoști toți oamenii de pe ulița aceea! Ai uitat de moș Enache? Să-l aduci în dinți la mine! Urgent! Executarea!

- Trăiți, am înțeles!

Șeful de post o luă mai mult în fugă spre casa moșului. Intră în ogradă fără să strige la poartă, intră la fel și în casă și-l găsi în pat pe moș Enache. Nu dădu nici bună ziua și-i spuse pe un ton răstit:

- Îmbracă-te imediat și vino cu mine la postul de miliție!

- Da' ce-am făcut, dom' maior, păcatele mele.

- Ce-ai făcut, ce n-ai făcut, fă ce-ți spun. Ai să spui la miliție ce ai făcut, ce ai văzut duminică.

- Dom' plutonier, da' eu sunt la pat, abia mă târăsc prin odaie și abia mă mai pot închina la bunul Dumnezeu să vină să mă ia, că nu mai suport durerile.

- Ascultă moșule!, închinarea mătii, am zis să te îmbraci și tu îmi ții predici?...

- Păcatele mele, dom' maior, da' cu ce să mă duc până la miliție?

- Vrei să te car eu în spate?

Atunci interveni nora lui, Zamfira, și-i spuse șefului de post că socrul ei abia se mișcă de acolo până acolo. Că în ultimele ore, de când a fost ridicat de soldați soțul ei, abia l-a dus de brațe, împreună cu țăncul ei din clasa a IV-a, până la privată, în fundul grădinii.

Auzind aceste lucruri, plutonierul maior s-a întors la post și a raportat:

- Dom' maior, permiteți-mi să raportez, nu l-am putut aduce pe moș Enache. Abia se ținea pe picioare.

- Nu-ți permit nimic. Da' ce, era beat de nu l-ai putut aduce?

- Nu. Dom' maior, e bolnav.

- Măi maiorule, ești un nepriceput! Nu ți-ai făcut datoria! Am să țin cont de asta! Nu te-ai orientat! Nu găsea-i o căruță la el acasă, ori prin vecini, să-l aduci aici urgent, așa cum ți-am ordonat?

- Trăiți, dom' maior, la asta nu m-am gândit.

- Marș rapid și adu-l aici, mort-copt!

Șeful de post a executat ordinul și l-a adus în scurt timp la miliție pe moș Enache, care a intrat pe mâinile maiorului Biciu. Nume predestinat. Ca să obțină ceva de la inculpați sau martori, nu bătea cu biciul, ci cu bulanul. Sau, în unele cazuri, cu vorba și cu lumina becului care le-o pune în ochi. Așa a procedat și acum.

- Ascultă, moșule, unde-ai fost ieri pe la ora zece, zece jumătate?

- În casă, dom' maior.

- Și ce făcea-i în casă?

- Mă uitam la Maica Domnului, dom' maior. Îl rog pe Dumnezeu mereu să vină să mă ia, că mi-am trăit traiul

- Da' pe-afară n-ai ieșit deloc?...

- Nu, dom' maior.

- Moșule, dacă nu spui drept ți se usucă urechile la pușcărie...

- Nu vă mint, dom' maior.

- Nu mă minți, hai? Te întreb pentru ultima dată, că nu mai am răbdare. Îl vezi p'ăsta, și-i arătă „bulanul”.

- Dom' maior, am fost ș-afară, la privată. M-a dus nor'mea.

- Și n-ai auzit nimic, n-ai văzut pe nimeni pe stâlpul de telegraf?

- N-auz! Nu știi nimic, dom' maior.

Eforturile maiorului Biciu de a scoate ceva de la moș Enache au fost zadarnice. Într-un târziu i-a dat o palmă zdravănă, de se ținea moșul cu mâna de falcă, apoi a strigat, răstit, la șeful de post:

- Ia-l de aici și trimite-l acasă în ... măsii! Să se ducă în patru labe, în paștele mășii! Târâș să se ducă! Și tu să stai pe-aici, că mai avem nevoie și de alți martori!

Câte 15 și 20 de ani de pușcărie au primit răstolnițenii arestați. Condamnarea lor s-a făcut și în funcție de antecedente. Primarii și securitatea îi aveau pe listă pe toți cei ce vorbiseră de rău orânduirea socialistă și pe rușii care au adus acest regim în țara noastră. Fuseseră condamnați, adică, și din motive politice. Așa se explică de ce răstolnițenii au fost transferați de la Penitenciarul de la Galați la cel din Rm. Sărat, apoi la Gherla, gulaguri rezervate numai celor ce se împotrăviseră noii orânduirii de stat. După evenimentele din decembrie 1989, când românii căpătaseră atât libertatea cuvântului, cât și pe cea a scrisului, mai mulți răstolnițeni au povestit că au stat în celule cu țărăniștii Corneliu Coposu și Ion Diaconescu, cu poetul Radu Gyr și părintele Nicolae Steinhardt. Se poate să fi avut contacte și cu acești oameni politici de prestigiu ai țării, dovadă că, în primii ani postdecembriști, pe la Răstolnița a venit în mai multe rânduri însuși Ticu Dumitrescu, președintele Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, însoțit de realizatorul TV Lucia-Hossu Longin, care a filmat ore o șir, în casele unora dintre deținuți, interviurile luate unora dintre ei și prezentate publicului român în serialul Memorialul durerii. Tot în primii ani de după 1989, profesorul Costică Caragață, din Tichirișul Vidrei, fost comandant de pluton pe Frontul de

Vest, dar arestat și condamnat imediat după terminarea războiului, alături de alți vrânceni care au luptat în munți așteptând să vină anglo-americanii pentru a ne scăpa de bolșevici, i-a dăruit lui Relu Ricanu o mapă cu vreo 40 de poezii din opera politică a lui Radu Gyr. Caligrafia dascălului Caragață era ca unui artist. Se cunoscuse cu Relu după ce acesta, ajuns un om al scrisului la începutul anilor '70 ai secolului trecut, îi luase un interviu pentru ziarul veteranilor din Vrancea, unde venerabilul dascăl, ajuns la 91 de ani, a avut posibilitatea să depene amintiri din timpul ultimului război și din anii obsedantului deceniu, când floarea intelectualității românești a fost aruncată în pușcării. Îi spusese lui Relu că a învățat acele poezii pe de rost, lângă calorifer, unde asculta bătăile în ritmul Alfabetului Morse învățat în timpul cătăniei. După ieșirea din pușcărie, a transcris toate aceste poezii și le-a bătut la mașina de scris. Un exemplar din acea lucrare a ajuns și la Relu.

Deținuții politici din Răstolnița au fost puși în libertate în 1964, împreună cu cei de la Vadu lui Roșca și Surăiasa, după ce, în 1962, puterea comunistă decretase încheierea cooperativizării agriculturii în România și își atinsese scopul.

Din 1945 până în 1962, timp de 17 ani, principala preocupare a ocupantului sovietic și a marionetelor sale din România a fost lichidarea, prin orice mijloace, de cele mai multe ori violente (pușcării și asasinare), a proprietății private și a elitelor intelectuale din țara noastră.

Țăranii simpli au suferit cumplit, alături de chiaburi, de micii proprietari de ateliere meșteșugărești și de intelectuali. Frații Trăncăneală și ceilalți 40 de colegi de celulă cu ei nu erau însă oameni politici. Ei luaseră parte la revoltă nu pentru a răsturna orânduirea comunistă - deși ar fi făcut-o cu plăcere, dacă le-ar fi stat în putere - ci pentru a-și apăra pământul de colectivizare. Vroiau să fie doar oameni liberi, proprietari pe ceea ce moșteniseră de la părinții lor. Aveau în gena lor această atitudine!

Era moștenită de la mama lor, tușa Pachița, care îi apăra cu ghearele și cu dinții, ca o leoaică, ba chiar și cu sapa și cu furca atunci când fiii ei se încăierau cu alți flăcăi pe la hore și baluri. Atunci nu se băteau pentru pământ, ci pentru fetele de măritat. Așa a reușit Chiriță Trăncăneală să-i ducă mamei, acasă, ca noră, pe cea mai frumoasă fată a satului, harnică și cu zestre, râvnită de mulți rivali.

Tradiții și obiceiuri de Paști la români

Cuvântul **Paște** înseamnă "trecere" și are o legătură strânsă cu existența noastră. Vedem și simțim că totul este trecător, că zilnic moare cineva, că suntem călători prin viață. Fiecare dintre Noi trecem prin lumea aceasta și din lumea aceasta în altă „lume”, spre o altă existență.

Prin Credință, însă, menținem legătura cu Dumnezeu Cel netrecător. De aceea, Credința dă sens sau lumină vieții, iar Paștile devine „Sărbătoarea luminilor”. Deci, în Hristos Cel Înviat din morți, Biruitorul păcatului, al iadului și al morții, noi avem nădejde, avem lumină. Noi aprindem lumânări de Sfintele Paști și pe mormintele celor dragi ai noștri, pentru că toți vom învia, iar în Crezul Ortodox, ultimul articol este acesta: "Aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie"; „Paștile sunt sărbătoarea păcii sau a împăcării omului cu Dumnezeu și a oamenilor întreolaltă. În acest sens, sărbătoarea Sfintelor Paști ne îndeamnă să ducem lumină și să fim lumină acolo unde locuim sau unde muncim. Să ducem lumină, bucurie și pace celor care sunt întristați, celor care sunt singuri, celor care sunt neajutorați. O mulțime de oameni suferă nu numai de sărăcie sau de boală, ci și de singurătate. Copiii lor sunt plecați departe și nu mai au pe nimeni aproape, însă Hristos Domnul și Biserica Sa au rămas pentru ei singura comuniune de iubire milostivă. Deci, noi care suntem Biserica, împreună cler și popor, trebuie să fim martori ai Învierii lui Hristos, mărturisitori ai iubirii Lui pentru oameni și să ducem în aceste zile lumină în casele celor bolnavi, celor singuri, celor din spital, iar prin aceasta să mărturisim că Hristos Domnul a înviat din morți și a înviat sufletele noastre din mormântul egoismului, al nepăsării, al autosuficienței”...

În biserica ortodoxa oamenii se pregătesc pentru întâmpinarea sărbătorilor de Paști prin "postul Paștelui" numit și "Postul Cel Mare", post care durează 48 de zile. Ultima săptămână din Postul Paștelui se numește "Săptămâna Patimilor" și începe în duminica Floriilor, duminica în care se comemorează intrarea lui Iisus în Ierusalim. "Săptămâna Patimilor" comemorează prinderea lui Iisus, crucificarea și moartea Lui. În acesta ultimă

săptămână, multe biserici țin slujbe în fiecare seara, slujbe numite "Denie". De luni până joi se comemorează ultima masă, prinderea și închiderea lui Iisus. Ziua de joi se numește "Joia Mare". Vineri, numită "Vinerea Mare" se comemorează crucificarea și moartea lui Iisus pe cruce. În această zi, se ține "post negru", adică nu se mănâncă nimic. Sărbătoarea Sfintelor Paști este și o anticipare, o arvună, a învierii noastre când va fi Învierea cea de obște. De aceea ouăle roșii sunt considerate ca simbol al învierii neamului omenesc prin Mântuitorul nostru Iisus Hristos, dar și pe cel al creării din nou a lumii; culoarea roșie însemnând Sângele Domnului cel curs pe Cruce pentru noi și pentru a noastră mântuire. Deci „Oul pascal” reprezintă, pe de altă parte, simbolul văzut al învierii morților, a cărei garanție este însăși Învierea cea din morți a Domnului, Biruitorul morții și al iadului. Deși această sărbătoare reprezintă pentru toți românii învierea Domnului Iisus Hristos, ea se sărbătorește oarecum diferit, după obiceiurile moștenite, în funcție de regiune:

În Țara Moșilor, în noaptea de Paști se ia toaca de la biserică, se duce în cimitir și este păzită de feciori. Iar dacă nu au păzit-o bine, și a fost furată, sunt pedepsiți că a doua zi să dea un ospăț, adică mâncăruri și băuturi din care se înfrupta atât „hoții”, cât și „păgubașii”. Dacă aceia care au încercat să fure toaca nu au reușit, atunci ei vor fi cei care vor plăti ospățul.

În Țara Bârsei, în jurul Brașovului, se face o petrecere care adună întreaga comunitate – obiceiul Junii Brașovului. Grupurile de tineri, organizate asemeni cetelor de călușari sau de colindători, cu vătaf și casier, strâng ouă de la tinerele fete, după care se merge către Pietrele lui Solomon, la picnic, unde vor avea loc întreceri. Cea mai cunoscută și îndrăgită dintre ele este aruncarea buzduganului.

În Maramureș: Un foarte frumos obicei se păstrează în Maramureș, zona Lăpușului. Dimineața în prima zi de Paști, copiii (până la vârsta de 9 ani) merg la prieteni și la vecini să le anunțe Învierea Domnului. Gazda dăruiește fiecărui urător un ou roșu. La plecare, copiii mulțumesc pentru dar și urează gospodarilor „Sărbători fericite!”. La această sărbătoare, pragul casei trebuie trecut mai întâi de un băiat, pentru că în acea gospodărie să nu fie discordie tot restul anului.

La Călărași, la slujba de Înviere, credincioșii aduc în coșul pascal, pentru binecuvântare, ouă

roșii, cozonac și cocoși albi. Cocoșii sunt crescuți anume pentru împlinirea acestei tradiții. Ei vestesc miezul nopții: datina din străbuni spune că, atunci când cocoșii cântă, Hristos a înviat! Cel mai norocos este gospodarul al cărui cocoș cântă primul. Este un semn că, în anul respectiv, în casa lui va fi belșug. După slujbă, cocoșii sunt dăruiați oamenilor săraci

În Banat, la micul dejun din prima zi de Paști, se practică tradiția tămâierii bucatelor. Apoi, fiecare mesean primește o linguriță de paști (vin+pâine sfințite). În meniul acestei mese festive se include ciolanul de porc fiert, ouă albe și mâncăruri tradiționale, după acestea se continua masa cu friptură de miel.

În Bucovina, fetele se duc în noaptea de Înviere în clopotniță și spală limba clopotului cu apă neînțepată. Cu această apă se spală pe față în zorii zilei de Paști, ca să fie frumoase tot anul și așa cum aleargă oamenii la Înviere când se trag clopotele la biserică, așa să alerge și feciorii la ele. Flăcăii trebuie să se ducă cu flori la casele unde locuiesc fetele care le sunt cele mai dragi, iar ele, pentru a își arăta consimțământul la sentimentele lor, trebuie să le ofere un ou roșu.

În Moldova, în dimineața următoare după noaptea Învierii se pune un ouă roșu și unul alb într-un bol cu apă ce trebuie să conțină monezi, copiii trebuie să și clătească fata cu apă și să își atingă obraji cu ouăle pentru a avea un an plin de bogății. O altă tradiție de pe malurile Prutului cere ca oul de Paști să fie mâncat, iar cojile să fie aruncate neapărat pe drum.

*Credințe și Superstiții de Paște

În Joia Mare se înroșesc ouăle, existând credința că ouăle fierte și înroșite în această zi nu se strică pe tot parcursul anului.

- La Înviere este bine să te îmbraci cu o haină nouă, îmbrăcămintea nouă, la fel ca și apa, are un rol purificator.

- În ziua de Paști nu este bine să dormi, pentru că în restul anului vei fi somnoros, vei avea ghinion, viermii vor mânca semănăturile, recolta va fi distrusă și te va prinde ploaia ori de câte ori vei vrea să lucrezi câmpul.

- lumina sfântă - **Lumânarea de la Înviere** trebuie păstrată în casă și aprinsă în caz de boală, calamități naturale, supărări.

- În dimineața Paștelui e bine să privești prima dată într-o cofa cu apă neînțepată. Se spune că vei avea vederea buna în restul anului.

- Se spune că e bine să te speli pe față cu apă neînțepată dintr-o cană nouă, în care ai pus un ou roșu, unul alb, un bănuț de argint și un fir de iarbă verde, semne ale sănătății, prosperității și sporului în toate.

- În ziua de Paști nu se mănâncă oul cu sare, se spune că transpiri tot anul.

- Pasca, crucea de pe ea sau anafura sunt considerate de leac, de aceea se păstrează bucăți din ele peste an.

- Cocoșul sfințit de Paști se credea a fi o sursă de belșug, sănătate și dragoste. În vechime oamenii aduceau cocoși la slujba de Înviere, pe motiv că aceluia căruia îi va cânta primul cocoșul în acea noapte va avea noroc tot anul. Apoi cocoșii erau dați de pomană săracilor.

- La masa de Paști e bine să mănânci mai întâi un ou, se crede că acesta aduce sănătate trupului pe parcursul anului, apoi pește și pasăre, pentru a fi sprinten precum peștele și ușor ca pasărea.

- Cu cine ciocnești ouăle vopsite în ziua de Paști, te vei întâlni în lumea cealaltă.

- ou roșu - Dacă păstrezi un ou roșu 40 de zile după Paști și nu se strică, vei avea noroc tot anul.

- De Paști se așază o bucătică de fier sub prag, ca o protecție pentru casă.

- Dacă prima persoană care îți intră în casă este bărbat, vei avea noroc tot anul.

- De Paști, există credința că cerurile se deschid, permițând sufletelor celor morți să se întoarcă acasă, pentru a-și proteja rudele dragi.

- Se spune că cei ce mor în duminică de Paști sunt scutiți de Judecata divină, sufletele lor ajungând direct în rai.

- Copii născuți de Paști sunt binecuvântați, având o viața luminată și presărată cu noroc toată viața.

„Să-L rugăm pe Hristos Domnul să ne dăruiască nouă tuturor, celor dragi ai noștri și tuturor românilor din țară și din străinătate, pacea, lumina și bucuria Sa spre slava Preasfintei

Treimi și mântuirea noastră. Amin”.

HRISTOS A ÎNVIAT! PAȘTI FERICIT!!!

Redacția revistei BOGDANIA

Ovidiu Țuțuianu

O formă multi-seculară de proprietate asupra pământului: obștea moșnenilor din Nămăești-Argeș

Motto: Nu poate fi înțeles sufletul românului și istoria lui fără a înțelege dragostea poporului român pentru pământul său.

Nicolae Iorga

Repere nămăeștene

Satul Nămăești, care acum aparține de comuna Valea Mare-Pravăț, județul Argeș este situat la circa 7,5 km nord-est de orașul Câmpulung Muscel, într-o superbă zonă subalpină, la poalele muntelui Mateiaș, pe valea Argeșelului - afluent al Râului Târgului - într-o străveche vatră geto-dacică. Primele documente cu referire la această așezare datează din anii 1503-1547, din timpul domnitorilor valahi Radu cel Mare și Mircea Ciobanul. Aici s-a născut tatăl meu Valeriu Țuțuianu și tot aici, bunicul meu Constantin Țuțuianu. Ultimul mi-a spus că „bunul” său venise la Nămăești, de peste munți, din Mărginimea Sibiului. Din acea importantă zonă dacică, unde este împlântată una din rădăcinile poporului român, neamul Țuțuienilor a „roit,” prin transumanță, către Muntenia, Moldova, Dobrogea și probabil chiar dincolo de hotarele actuale ale României.

În zilele noastre, satul Nămăești este cunoscut ca obiectiv turistic prin Mănăstirea de maici (figura 1) și prin Casa memorială a poetului George Topârceanu (figura 2).

Istoria bisericii rupestre este învăluită în legendă. Se spune că Apostolul Andrei, ajuns pe aceste meleaguri ca să creștineze populația locului, a găsit peștera care pe atunci era doar un templu păgân și a coborât în ea prin actuala turlă care ținea loc de intrare. Negăsind pe nimeni, a lăsat acolo o icoană pictată de către apostolul Luca, pe care o dusese cu el tot drumul, și a plecat mai departe. După o vreme intrarea a fost astupată de crengi și pământ iar templul a fost abandonat. Apoi, niște ciobani, ajungând prin locurile acelea au înnoptat deasupra peșterii și au avut, peste noapte, același vis în care un înger le spunea să sape acolo, că vor găsi o icoană. Ceea ce au și făcut, iar acum Icoana Maicii Domnului, făcătoare de minuni, se poate admira în interiorul bisericii

care s-a amenajat în sec. al XIV-lea, prin lărgirea peșterii și adăugarea în exterior a pronaosului, construcție considerată unică în România.

Se pare că denumirea Nămăești, provine de la cuvintele latinești „*nemo est*” (nu este nimeni) cuvinte pronunțate de apostolul Andrei când, la momentul sosirii acolo, n-a găsit pe nimeni.

Fig.1. Mănăstirea de maici

Fig. 2. Casa memorială G. Topârceanu

Casa memorială George Topârceanu din Nămești este o construcție țărănească cu pridvor construită de mâini dibace la început de veac (1905).

Deși născut în București, poetul George Topârceanu n-a contrazis criticii vremurilor care-i atribuiă satul Nămești drept loc natal. Mai mult decât atât, Topârceanu se mândrea cu originile sale de pe aceste meleaguri, care ani la rând i-au oferit atât liniște, cât și inspirație pentru operele sale mult apreciate și astăzi. Casa a aparținut de la început mamei sale, Paraschiva Topârceanu, maestră țesătoare, mutată de la București la Șuici-Argeș (comună pe râul Topolog, unde își petrecuse George copilăria) și apoi la Nămești, unde a înființat un atelier pentru țesut covoare, în incinta schitului/ mănăstirii de maici.

În această casă, care l-a adăpostit pe poet numai în perioada 1905-1912, au mai locuit: soția poetului

(Victoria Iuga), fiul său (Gh. Gh.Topârceanu, devenit ulterior profesor de muzică la Câmpulung) și sora sa cea mică (Tita Topârceanu, mulți ani custodele muzeului). Am avut ocazia să-i cunosc personal pe acești membri ai familiei Topârceanu, dar mai ales pe d-ra Tita, care avea har de povestitoare. Toți trei își dorm somnul de veci în cimitirul de lângă biserica satului, nu departe de locul unde sunt înmormântați bunicii mei Constantin și Eugenia Țuțuianu.

La cele două reperi nămăeștene prezentate mai înainte, mai trebuie adăugat unul, cu mare încărcătură istorică, economică și ecologică și anume, Obștea Moșnenilor.

Obștea Moșnenilor din Nămăești. Scurt istoric

Ca instituție, *obștea* a jucat un rol important în viața românilor, fiind cea mai veche formă de producție, dezvoltată din comuna primitivă, care a dăinuit până în zilele noastre. Obștea era „comunitatea teritorială sătească care stăpânea în devălmășie”, adică în comun: golurile alpine, pădurile, cursurile râurilor și iazurilor. Cum populația nu era prea numeroasă, obștea grupa, inițial, pe descendenții unui strămoș comun, un moș, de unde vine și cuvântul moșie, adică terenul stăpânit „în devălmășie” de către membrii aceleiași cete. Pătrunderea în obște se făcea prin căsătorie sau înfrățire, iar mai târziu prin cumpărare de pământ, dar toate numai cu aprobarea comunității.

Ca și la celelalte obști muscelene, istoria Obștei Moșnenilor din Nămăești (O.M.N.) se pierde în negura vremurilor. Se pare că începuturile ei vin din sec. al XIII-lea, de la o Danie Domnească a lui Negru Vodă. Circa trei-patru secole au rămas nealterate regulile de funcționare a obștilor, inclusiv a celor muscelene.

Apariția feudalismului în Țările Române marchează debutul destrămării obștilor sătești; astfel, din rândul lor se desprinde, prin îmbogățire, o clasă de stăpâni ce acaparează satele, adică rentele în natură și în muncă de la țărani. Această acaparare datează dinainte de formarea statelor feudale românești și de pătrunderea feudalilor maghiari în Transilvania. Începând cu sec. al XVII-lea în Țările Române s-au accentuat relațiile economice de marfă-bani pentru produsele domeniilor. Relațiile de schimb au adus după ele diferențieri de avere în interiorul obștilor, precum și acapararea masivă a satelor moșnenești

de către boieri și mănăstiri. Acest fenomen a amorsat procesul de destrămare a obștilor muscelene, situație cu care s-a confruntat și O.M.N.

Mai târziu, în sec. al XVIII-lea se instituționalizează conducerea obștei, prin existența unui sfat al obștei ales de toți moșnenii. Până în anul 1851 obștea are un caracter închis, administrându-se însușirea părților numite „dram”, numai între moșneni. Începând cu acest an se admite înstrăinarea „dramurilor” în afara obștei, la persoane străine, dar cu condiția de a nu ieși din indiviziune. Veniturile se împărțeau pe „dramuri” (drepturi) în funcție de numărul lor.

În perioada celui de-al Doilea Război Mondial, O.M.N. a contribuit, în afară de diferite sume de bani, cu o cantitate de aproximativ 1500-2000 m³ material lemnos de diferite esențe (molid și fag) pentru nevoile armatei române, iar moșnenii mai nevoiași aveau unele facilități în cadrul Obștei. Totodată Obștea aproviziona cu o anumită cantitate de lemn de foc școlile din cadrul comunei Nămăești.

În baza Constituției din 11 iunie 1948, statul comunist a confiscat terenurile pe care le deținea O.M.N., ignorând Dania lui Negru Vodă. Aici trebuie făcută precizarea că pădurile obștei fiind exploatare rațional, au fost predate „statului” în stare bună, spre deosebire de situația restituției ce avea să se întâmple în 2003.

Pe data de 4 noiembrie 1997 a apărut Legea nr. 169, care a modificat și completat Legea fondului funciar nr. 18/1991, unde prin modificarea art. 41 s-a dat posibilitatea ca persoanele fizice sau moștenitori ai acestora să ceară reconstituirea dreptului de proprietate de la diferența de 1 ha de pădure până la 30 ha de pădure și de la diferența de 10 ha teren agricol până la 50 ha.

Imediat după publicarea legii respective în Monitorul Oficial al României, la 21 decembrie 1997, s-a constituit primul „Comitet de Inițiativă” - format din Gheorghe Herișanu, Gabriel Țuluca, Ion Pitulan, Ion Boncoi, Gheorghe Popa, Ion Coleș, Constantin Ionescu - care a fost mandatat să facă demersurile necesare pentru reînființarea Obștei. La acel moment am fost anunțat că prin moștenire de la bunici am devenit și eu membru al obștei.

Pe 20 ianuarie 1998, în prezența a 35 de moșneni titulari și moștenitori ai acestora, a fost legalizat la Notariat primul statut. Printr-o sentință civilă din 5 martie 1998, a Tribunalului Argeș, a fost

recunoscută personalitatea juridică a Obștei Moșnenilor Nămăești, *prima din țară care a obținut personalitate juridică*, până la apariția Legii nr. 1/2000. „După noi, s-a sistat acordarea personalității juridice” avea să precizeze Gheorghe Herișanu (cel ce a devenit președintele C.A. al O.M.N.), cu ocazia inaugurării noului sediu al Obștei (figura 3), în ziua de 29 ianuarie 2012.

Printr-o sentință civilă din 11 aprilie 2000, Obștei i s-a admis cererea de acordare a unei noi personalități juridice în baza legii nou apărute. Tot în această perioadă, o comisie formată din moșneni titulari și moștenitori a mers la Muzeul Municipal Câmpulung, unde există Cartea Mare a Obștei Moșnenilor Nămăești, carte fundamentală necesară identificării moșnenilor din Obște din anii 1921-1948. Conform actelor din arhivă a rezultat o proprietate a obștei în suprafață de 2470 ha, din care 1954 ha de pădure și 516 ha de pășune, aparținând la 214 moșneni, cu 7920 drepturi/„dramuri” totale („dramul” este un drept moștenit pentru o suprafață de teren în pădure sau pe pășune, într-o anumită zonă; nu are echivalent în unități de suprafață).

Prin Hotărârile nr. 324/13.12.2001 și nr. 24/18.04.2006 emise de Comisia Județeană de Fond Funciar Argeș, O.M.N.a fost validată cu o suprafață de 2423,46 ha din care: 1954 ha de pădure și 469,46 ha de teren cu destinație agricolă, rămânând un deficit de 46,54 ha la categoria pășune.

Prevederi statutare și proiecte ale O.M.N.

Conform art. 15 din Statutul Asociației O.M.N., „calitatea de membru al asociației încetează numai prin transmiterea drepturilor către alte persoane din cadrul obștei ... Se interzice, cu desăvârșire, divizarea proprietății obștei. Ieșirea din indiviziune pentru interese de grup este ilegală și contravine prezentului statut și legilor în vigoare.”

Asociația O.M.N. își propune să redobândească locul în cadrul comunității locale pe care prin tradiție l-a avut Obștea Moșnenilor. Obiectivul principal este ca toate activitățile desfășurate să fie eficiente dar cu protejarea mediului înconjurător, în vederea asigurării unei dezvoltări durabile. În acest scop, asociația și-a propus printre altele:

- *Efectuarea cadastrului pentru întreaga proprietate a Asociației O.M.N. și întreprinderea demersurilor necesare pentru reîntregirea acesteia;*

- *Realizarea Cantonului silvic de pe Valea Cârstei;*
- *Amenajarea unei păstrării cu 15-20 bazine piscicole;*
- *Dezvoltarea pepinierei de puieți de brad pe o suprafață de 500 m²;*
- *Întreținerea și reamenajarea drumurilor de acces la golurile alpine și la parcelele forestiere;*
- *Îmbunătățirea colaborării cu fermierii (oierii) cu care există contracte de pășunat (figura 4).*

Fig. 3. Noul sediu al Obștei - Pleașa Căpitanului

Fig. 4. Stâna nouă de pe muntele Moșnenilor

Epilog

În Alpii Dolomitici ai Italiei, în regiunea faimoasei stațiuni de sporturi de iarnă Cortina d'Ampezzo, trăiește o comunitate de urmași ai oierilor din Carpați, denumiți „ladini”, care de peste o mie de ani, mențin și respectă cu rigurozitate, în pofida vicisitudinilor vremurilor, un set de „Regole”. Aceste „regole”, bazate pe încăpățânarea ladinilor de a-și păstra „moșia” nedesfăcută sunt în fapt variante îngemănate de reguli tradiționale ale obștilor din satele românești.

Poate ar fi momentul oportun ca Obștea Moșnenilor din Nămăești să contacteze comunitatea ladină din Italia astfel ca membrii celor două comunități să se cunoască în mod direct și să se creeze o relație durabilă de prietenie și colaborare între frați aflați în două țări diferite, dar aparținând aceluiași neam geto-dacic, care a creat una dintre cele mai vechi civilizații europene.

Andreia-Roxana BOTIȘ

PLAIURI CODRENEȘTI

Ulmeni, locul copilăriei mele, reprezintă lumea în care trăiesc împletindu-mi rațiunea cu elementele autentice ale culturii și civilizației românești, ale portului popular din zona Codrului, dar și cu liniile melodice codrenești, care-ți deschid calea spre noi orizonturi. În această

lume mirifică, plină de legendă și istorie, am ales să-mi petrec și anii adolescenței, în calitate de elevă de liceu, mândrindu-mă cu valorile, principiile și noile identități descoperite.

Zona Codrului se află la interferența județelor Maramureș, Satu Mare, Sălaj, este un ținut cu un farmec aparte, din punct de vedere geografic, cu codri seculari ce se îngemănează cu câmpii mănoase, străbătute de râul Someș, care formează defileul cunoscut sub denumirea Strâmtorile Țicăului, tocmai la intrarea dinspre satul Țicău spre capitala administrativă a zonei – orașul Ulmeni, dar această zonă poartă cu semeție și urmele dacilor liberi, recent fiind inaugurat Muzeul de la Oarța de Jos, care are comori istorice de o valoare inestimabilă.

Această zonă etnografică prezintă numeroase enigme, dar și valori istorice de o mare însemnătate spirituală. Voi prezenta câteva dintre aceste bijuterii ale plaiurilor codrenești.

Biserica de lemn Arduzel a fost construită în anul 1650 la Gârdani, de credincioșii de aici. De acolo a fost adusă aici, la începutul secolului al XIX-lea. Pictura este aproape în întregime distrusă, doar pe iconostas se pot distinge figurile apostolilor și a Mântuitorului.

Biserica de piatră și lemn din Ulmeni „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” provine din Șomcuta Mare și a fost reclădită în 1895, are un chivot din secolul al XVIII-lea, aurit, cu proeminente și reliefuri florale și cruciforme excepțional lucrate.

Biserica de lemn Buzești, datată 1799 prin inscripție, este una aparte, deoarece construcția ei a fost puternic influențată de stilul baroc, fiind pictată în secolul al XIX-lea.

Casa memorială „George Pop de Băsești”, situată în localitatea maramureșeană Băsești, funcționează ca muzeu de la 1 februarie 1976. Este conacul care a aparținut Tribunalului Marii Uniri, a fost construită în anii 1885-1890, constituind timp de trei decenii un punct de referință și de întâlnire a multor personalități transilvănene: dr. Vasile Lucaciu, Vasile Goldiș, Ion Rațiu, Teodor Mihali, identificarea cu năzuințele neamului românesc aducându-l și pe marele istoric Nicolae Iorga în casa lui badea George din Băsești. Documente de familie, fotografii, obiecte personale recompun viața și activitatea marelui patriot George Pop de Băsești.

Desigur, toate aceste frumuseți sunt puse în valoare de harnicii și ospitalierii codreni, oameni care prin sufletul lor cald și prin portul popular – cămeșă și spăcel cu ciur, lucrat manual, gaci și zadii – se remarcă oriunde, prin prezența lor.

Țara Codrului se mândrește cu „oameni de seamă” originari ai acestor ținuturi: scriitori, critici literari, dascăli, medici, juriști și interpreți de muzică populară. Amintim pe poetul, prozatorul, autorul de snoave și povestiri Petre Dulfu, născut în localitatea Tohat – „un Ion Creangă al Ardealului”, pe dr. docent Florian C. Ulmeanu, întemeietorul medicinei sportive, pe îndrăgitul interpret de muzică populară Emil Gavriș, pe juristul Vasile Grădișteanu, iar dintre cei contemporani cu noi, pe membrii Uniunii Scriitorilor din România Radu Ulmeanu, Florica Bud și Vasile Morar, dar și pe preotul și promotorul cultural Radu Botiș.

Zona Codrului a fost dintotdeauna un ținut unic, binecuvântat de Dumnezeu, cu valori și oameni fără pereche, iar noi, generația tânără, vrem să aducem un omagiu oamenilor trecuți în lumea celor fără de dor și să-i prețuim pe cei care ne sunt contemporani, având datoria sacră de a duce mai departe tradițiile și obiceiurile strămoșești.

Aniversari

Revista de cultură, literatură și artă PRO
SAECULUM 100

Revista de cultură Pro Saeculum, din Focșani a sărbătorit, de curând 100 de numere și 12 ani de apariție neîntreruptă în spațiul culturii române. Se cuvine să ne amintim cu pioșenie de fondatorul acesteia - jurnalistul ALEXANDRU DEȘLIU, de dăruirea sa pe altarul slovei strămoșești. După plecarea sa, la ceruri, doamna Nina Deșliu, o adevărată luptătoare, a găsit forța și ajutorul necesar pentru a fi continuată lucrarea sfântă de slujire, prin credință și cultură, a neamului românesc, cu ajutorul unor colaboratori de marcă, din țară și din diasporă.

Revista are personalitate distinctă, s-a impus prin maturitate, ținută estetică și valoare. Aici ar trebui să felicităm colectivul redacțional dar și pe scriitorii, oameni de litere și de cultură care și-au adus și aduc prestigiu și performanță publicației vrâncene și totodată națională. Cu certitudine revista Pro Saeculum se va impune în continuare, va păstra demnitatea și flacăra vie a limbii și culturii române, menținând bucuria cititorilor și satisfacția creatorilor de frumuseți spirituale. Urez viață lungă și un drum pietruit spre eternitate. **LA MULȚI ANI!**

Ionel MARIN

Redactor șef revista „Bogdania”

POEZII

Cristian Petru BĂLAN (SUA)

Rugăciune pentru, țara îndurerată

Iisuse bun, Părinte peste ceruri
Și Împărat pe veci al României,
Asculta-mă: avem o Țară tristă,
Tu n-o lăsa osândeii și urgiei!

Cu al Tău sânge, spal-o Tu de sânge
Și resfințește-i țarina bătrână;
E-ncovoiată de nevoi și plânge,
Iar lacrima-i se stinge în țărână...

Năpraznică, a vremilor vâltoare
S-a năpustit să 'năbușe Carpații
Și-o plânge în văzduhuri ciocărlia,
Cum plâng în umbra ei moșnegii, frații.

Din tremurarea lacrimii sub pleoape,
Ajuns-a ca să tremure pământul;
Și cerul plânge și-l inundă-n ape –
Tu, Doamne, ogoiește-i focul, vântul!

Fiorul doinelor dospite în suspine
Și vaierul amarnic din amurguri
Ajuns-au, Doamne, sus, până la Tine,
Urcat de praf de-altare și de burguri.

Fărădelegea vine să strivească
Lumini tâșnind din desprimăvărare,
Dormim pe ghimpi și ne-afumăm cu iască,
Pășind din disperare-n disperare...

Frumoasă Țară, cu cârpită ie,
Cu buzele lipite ca să tacă,
Cât taci, dă-mi gândurile tale mie –
Eu nu le las în mine ca să zacă!

Marin MIHAI (Spania)

POEM PENTRU ROMÂNIA

De la apus la răsărit,
De la miazănoapte către miazăzi,
De la nașterea mea
Și până la ultimul meu cuvânt ,
Se întinde ROMÂNIA-
O floare în dreptul inimii...

Geo CĂLUGĂRU

Te caut

In memoria lui Tudor Arghezi

Te caut, fără odihnă, peste tot,
Unde pasul tău peste lut a călcat
Dar, ăa te înțeleg deplin nu pot-
Oricât de adevăr sunt astăzi însetat.
Rămâne un ceva și nu îl pot atinge,

Acolo-n miezul de lumină, -n verb,
Rămân tăceri, care mă pot învinge;
Gânduri, mângâind tristețea unui cerb,
Hotărât să nu-și cedeze libertatea.
E-nscrisă, în chiar gena lui,
Zilnic și-o apăra, iubindu-și cetatea,
Intrată, de o vreme în laba lupului

Iluminare

Cerul curge
Intre noi, fierbinte
Ca o respirație-
Lumina se cerne
Pe tâmpla ta.
O sărut
Ca pe mâna mamei,

Să mi se limpezească
Zarea
Sub pleoapa...

Contemplație

Mă privesc
În pajiștea oglinzii
Strânsă, în umbra
Palmei tale...
Viscolește cu luna.
Tu, despletită în vânt,
Arzi ca o torță

Onirica Apariție

A presărat asupra-ți, Dumnezeu
Nedrămuind, și har și frumusețe,
Ești născută din coasta unui Zeu
Menită, ochi și suflet să răsfete.
Onirica apariție, la "Majestic",
Ne-ai dăruit-o fără seamăn Eva.
Aveai pe vino-încoace, ce sa zic?!

Nutrită-i frumusețea de-a tinereții seva
Iar dacă, m-adie o boare de fior-
Când tâmplele mi-s ninse, iată, ninse-
Un pic de vină-i în sfărâmat ulcior
Lăsat în cioburi, de dragoste atinse.
Ești smulsă, poate, din coasta unui Zeu,
Să-nsufletești speranța pe pământ-
Ca să nu se frângă omul, când e greu.
Un vis din care trezindu-mă să cânt...

Grigore VIERU

A căzut cerul din ochii tăi

A căzut cerul din ochii tăi
Și s-a fărâmițat.
A căzut de pe fața ta soarele

Și-a înghețat.
 Încremenit e vântul cel răcoros
 Fără harnicele tale mâini.
 Căutându-te pe tine,
 S-au tăinuit izvoarele-n țarini.
 Ca un pom doborât
 Însuși graiul
 Parcă se aude căzând.
 Doamne, atât de singur,
 Atât de singur
 N-am fost nicicând!

Basarabie cu Jale

În mine a lovit străinul
 De Paști sau Denii.
 Dar încolțitu-m-au bezmetici
 Și moldovenii.
 Că nu suntem români străinul
 Pe-a lui o ține.
 Și-ai mei mai tare-l cred pe dânsul
 Decât pe mine.
 Basarabie cu jale,
 Basarabie,
 De pe deal și de pe vale,
 Basarabie!

„Încălcită-ți este viața“,
 Basarabie!
 „Ca grâul ce-l bate gheața“,
 Basarabie!
 În mine-au dat și moldovenii
 Necreștinește.
 Ci-s fericit că-n ei românul
 Tot mai trăiește.
 Ei spun ca nu-s români, ci lacrimi
 În piept frământa
 Când un Farcaș sau Vicoveanca
 Sau Gheorghe cânta.
 Basarabie cu jale,
 Basarabie,
 De pe deal și de pe vale,
 Basarabie!
 „Încălcită-ți este viața“,
 Basarabie,
 „Ca grâul ce-l bate gheața“,
 Basarabie!

Cuvântul mama

Pruncii îl zuruie.
 Bătrânii îl visează.

Bolnavii îl șoptesc.
 Mușii îl gândesc.
 Fricoșii îl strigă.
 Orfanii îl lacrimă.
 Răniții îl cheamă.
 Iar ceilalți îl uită.
 O, Mama! O, Mama!

Reaprindeți candela

Reaprindeți candela-n răscruce
 Lângă busuiocul cel mereu—
 Degerat la mâni și la picioare
 Se întoarce-acasă Dumnezeu.

Doamne, Cel din slăvi creștine
 Ce păcate oare-ai săvârșit
 Că te-au dus acolo și pe Tine
 În Siberii fără de sfârșit ?!

Refren:

Toate le ierți,
 Doamne de sus,
 Cu blândețe măreață
 Chiar și pe cei care te-au dus
 În Siberii de gheață

Ninge frigul și pustiul ploua
 Degerată-mi este inima
 Doamne, bine nu ne-a fost nici nouă
 Fără sfatul și lumina Ta

Doamne, intră și-n a mea chilie
 Și-amândoi, răniți și înghețați
 Să ne încălzim cu bucurie
 Unul lângă altul ca doi frați.

Refren.

Toate le ierți,
 Doamne de sus,
 Cu blândețe măreață
 Chiar și pe cei care te-au dus
 În Siberii de gheață.

Acad. Vasile Tărățeanu
(Bucovina de Nord, Ucraina)

Încă

Încă nu e totul pierdut
Încă
Mai putem vedea,
mai putem respira
Deși peste noi
prăvălită-i o stâncă.

Încă nu-i totul pierdut
încă
De există-un abis,
mai există și-un vis
Ca un arc
peste p prăpastie
adâncă.

Încă nu e totul pierdut
încă
Printre nori,
se deschide o poartă
Îarba rupe din piatră

Încă nu e totul pierdut
Încă

RUGĂ
Pentru Gr. Vieru

Din tot ce mi-i drag și firesc
Altceva nu-ți cer, stăpâne
Decât din plin să trăiești
Cuvintele Limbii Române.

Pas cu pas cu mult spor
Murmurul lor măă îngâne
Sfântă melodie de dor
Cuvintele Limbii Române.

Întâmplător dacă moartea
Plecarea vrea să-mi amâne
Citi-voi cu dragoste cartea
Cuvintelor Limbii Române.

Ție și lor vreau să închin
Ziua-mi de azi și de mâine
Poi-vor peste mine senin
Cuvintele Limbii Române.

Dacă din tot ce am scris
Măcar un rând va rămâne
Acesta va fi în Paradisul
Cuvintelor Limbii Române.

Dumitru Buhai (SUA)

„Templul tăcerii de stâncă”...

La Bușteni, într-o sâmbătă cu soare de vară,
In anii tinereții verzi și sănătoși lăsați în urmă,
Am făcut o excursie frumoasă; mai spre seară,
Când am admirat Caraimanu-n odihna-i
nocturnă...
M-am oprit lângă crucea din piatră masivă și fier
Ce stătea cu fața-i întoarsă spre prăpastia aceea
adâncă;
Și-am pătruns în lumea de basm și de divinul
mister,
Pe vârful de munte, în templul tăcerii din piatra de
stâncă...
Pe cer, au apărut stelele ce luminau strălucind în
abis.
Mi se părea c-am pătruns într-o lume ireală de
vis!...
Acolo-n templul tăcerii, puteam s-ating până și
stelele,
Iar luna îmi zâmbea fericită ascunzându-mi
misterele...
Cu fiecare minut ce trecea, întunericul devenea tot
mai gros,
Dar făclierii cerului luminau, ca să văd că-n jur
este frumos.

Imi era teamă, ca să rostesc vreo silabă din
bucuria fericirii,
Ca să nu tulbur cu nimic liniștea din templul
nocturn al tăcerii.
N-aș fi vrut să trezesc pe Cineva acolo: în Cerul
acela de Sus,
Unde știam că S-a dus să-mi pregătească o Casă
frumoasă Isus...
De-atunci, când văd vreo lumină pe cer
odihnindu-se-n noapte,
Mă-ntreb, dacă nu acolo-i Templul tăcerii lăsat de
mine, departe!...

VISURILE...

Ce este speranța? nu este un vis?
Ce este viața? Nu-i fructul promis?
Visăm cât suntem treji și dacă dormim,
Visăm cât trăim; cu visul nostru murim!
Omul a fost creat din infinit;
Și-i visul umbrei până la sfârșit.
Visăm că viața este un giuvaier,
Dar uităm că-i școala spre Cer!...
Visul e uitarea că suntem de tină,
Dar ne trezim cu oasele-n rugină!
Eu, însă, simt fericirea că pot visa;
Și Apa cea mare s-o pot traversa!...
E bine să învățăm să visăm
Și viața pe glie s-o înfruntăm,
Iar pietrele-n drum și vămile vii
Să le uităm în al clipei pustiului!...

Valentina-Elena ENCIU

SUFLET DE ROMÂN

Oriunde am fi, pe această lume
Purtăm în suflet, ca un dar de preț...
Și ne mândrim cu al nostru nume,
Să iubim țara, loc sfânt și măreț.
Cum de gândesc unii despre țară,
Că-i loc blestemat și plin de ură,
Că ei, se simt mai bine în afară
Și, au uitat pe cei dragi din bățatură.
Ce vină poartă țărișoara noastră,
Al cărui hotar o inimă ne-arată
Ce a bătut și bate ne-nteruptă,
Orice român să bea din apa sfântă.
Și, amintirile la sărbători de iarnă

Se prind în brad, sunt mii de globulețe
Și vâscul ce la ușă cu dragoste se-anină,
Copiii cu colindul sunt zestrea de binețe.
Cum poți uita, eroii din neam în neam
Ce s-au jertfit pe glia strămoșească...
Istoria e scrisă cu sânge de oștean,
Avem ca moștenire o Țară Românească.
Avem și pe cei dragi, morminte-n cimitir
Cu lacrimi și durere, s-au rupt de-această lume
În liniște eternă de Paști și de Crăciun,
Ne așteaptă cu ouă, cozonaci și vin.
A cui e vina, că cei dragi din țară
Cu fețele scăldate de lacrimi și de dor,
Se roagă la icoană în fiecare seară
Să revenim la casa cu vechiul ei pridvor.
Nu poți uita de pâinea caldă, coaptă...
Mirosul, te îmbie la sfânta rugăciune,
Noi știm, că pâinea de e bună sau e rea,
E pâinea bucuriei, când ești în țara ta!

Maria Niculescu (București)

BASARABIA, DRAGOSTEA MEA Acrostih

Basarabean, muntean sau ardelean,
Avem același loc sub cer cu soare,
Suntem, de aur, boabe-n spicul care
Azima-și dăruie. Nestins alean
Rămas-a încă vis, dar Ceru-i bun,
Avem speranțe întru împlinire,
Biruitori, vom împărți iubire,
Inundă-se pământul cel străbun!
Argint vom plânge peste necuprins
Destinul să-mbunăm, spre îndurare,
Rodi-vor, iar, din veacuri de-așteptare
Arzânde flăcări, teama ce le-a stins.
Genuni s-or veșmânta ambiental,
Oglinzi lua-vor locul neluminii,

S-or naște albe flori, muri-vor spinii,
 Tocmi-vom Prieteniei pedestal.
 Edili ferice-n sacru legământ
 A Aurorei rază ne vestească
 Miracol sfânt în Țara Românească,
 Eden voim pe-al patriei pământ,
 Alese gânduri, Domnul le-mplinească!

DOI AȘTRI, DOUĂ MITURI

in memoriam poetului Grigore Vieru
 De ce te-ai dus de lângă noi, maestre?
 De ce-ai plecat? E dintr-a noastră vina?
 Poate am fi ales și noi mașina
 Ce te pierdu de lumile terestre.
 De ce-ai plecat? Ori, te dorit-a Domnul
 Să cânti pentru prietenii de-o seamă,
 Să cânti de dor de țară, fără teamă,
 Cu-a” tale ode să le legeni somnul?
 Sau, poate te-a chemat la el Eminul,
 Să străluciți doi aștri-n infinituri,
 Doi aștri, peste vreme două mituri,
 Ce, oare, te-a-ndemnat să-ți schimbi destinul?
 Cu soții Aldea, poate, la răscruce
 Te-ai întâlnit și te-au corupt, se pare,
 Să schimbi înspre Lumină-a ta cărare,
 Poate ne spui și nouă unde duce,
 Dar pentru-aceasta, te rugăm, maestre,
 Să dai un semn de viață, o scrisoare
 Cu-adresa, să-ți trimitem, fiecare,
 Regret și dor de inime terestre.

GLOSĂ

Răesai, te treci.... ești întâmplare,
 Ți-i timpul spulberat în vânt,
 Apui, dar nu cum blondul soare
 Străin de-ai fost de tot ce-i sfânt.
 Puterea-ți înflorind, deplină,
 O lume toată-ai cucerit,
 Pierdut-ai sufletul în tină,
 Uitând că nu ești nemurit.
 Făcut-A Dumnezeu minuni,
 Și cer făcut-a, și lumine,
 Desăvârșiți, făcu, străbuni
 Prin fapte bune să se-mpline;
 Când ochi deschizi, de-ai ști ce vrei
 Ți-ai spune ruga-n legănare,
 Nu știi să numeri pân' la trei,
 Răesai, te treci...ești întâmplare.

Te-nalți ușor, zâmbești spre-Nalturi,
 Pe zi ce trece înflorești
 Și râzi, faci tumbe și faci salturi
 În lumea plină de povești.
 Te-ntreci cu ziua viitoare
 Și faci, cu tine, legământ:
 Să-nalți, Cântărilor, cântare -
 Ți-i trupul spulberat în vânt.
 Ești sub privirea tuturor,
 Virtuțile îți sunt alese -
 Un cavaler încântător
 Și faci furori, și ai succese.
 N-ai timp de sfinți, de Dumnezeu,
 Ai vrea să zbori, te simți în stare
 Dar ai uitat că nu ești zeu,
 Apui, dar nu precum blond soare.
 Dorești o viață tumultuoasă
 Și viața-ți dă al ei tumult,
 N-ai pricini care te apasă,
 Nu ruga, hrana-ți este cult.
 Trăiești momente epocale,
 De piedici nu te lași înfrânt,
 Adormi sfârșit de zor, de cale,
 Străin de-ai fost de tot ce-i sfânt.

Ai căutat în lung și-n lat
 Aflând a inimii aleasă
 Și fericirea ai aflat,
 Știai că Domnul nu te lasă.
 Ești între adevăr și mit,
 Toți îți zâmbesc și ți se-nclină,
 Perseverenței renumit,
 Puterea-ți înflorind deplină.
 Hazardul, lupta, te îmbată
 Și avariției te-ai dat,
 Ți-i existența minunată
 Dar nu găsești că e ciudat.
 Ai vrea mai mult dar timpul zboară,
 Uitai-ai datină și rit,
 Iar cât ai fost odinioară
 O lume toată-ai cucerit.
 Ai totul și nu ai nimic,
 Făcut-ai pact cu necuratul,
 Ești mare, totuși foarte mic,
 Al Domnului uitat-ai sfatul.
 Greoi și vechi este-al tău trup,
 Târcoale, moartea-ți dă, haină,
 În minte frazele-ți se rup,
 Pierdut-ai sufletul în tină.
 Reproșul vine din departe
 Dar nu-l auzi, ești ocupat,
 Privești sfiit la doamna Moarte

Ce vrea să stea cu tine-n pat.
 Ai stat averilor pândar
 Și n-ai privit spre răsărit,
 Ai strâns, de-a valma, în zadar,
 Uitând că nu ești nemurit.
 Uitând că nu ești nemurit,
 Pierdut-ai sufletul în tină,
 O lume toată-ai cucerit
 Puterea-ți înflorind, deplină.
 Străin de-ai fost de tot ce-i sfânt
 Apui, dar nu cum blondul soare,
 Ți-i timpul spulberat în vânt,
 Lăsai, te treci... ești întâmplare.

Dionisie DUMA

POEȚII

Se-mbolnăvesc Poeții de năduf
 În țara-n care nu pot să respire
 Abandonați în hainele de mire
 Ei nu-s crescuți cu miere și în puf!

Se-mbolnăvesc Poeții de-acest veac
 Ce-i putrezit, complet, la rădăcină
 Ei nu-și doresc decât un bob d elumină
 Ce-n diamante sacre îl prefac!

Se-mbolnăvesc Poeții de urât
 Că nu mai au un loc al lor sub soare
 Și nu se plâng, de-i doare ori nu-i doare
 Când trec cu spaima Timpului în gât.

Se-mbolnăvesc Poeții de Infern
 În țara asta tristă-comedie
 Ei supraviețuiesc prin Poezie
 Și stau în sfera gândului etern.

Vă rog atunci: iertați-i pe Poeți
 Dar asta nu ca o compătimire
 Ei își duc Crucea-n hainele de mire
 Și slava întru Domnul, că-i aveți!

EXERCIȚII DE PRIMENIRE

Mai ceartă-mă, dar
 fără de cuvinte
 În seara-n care nu
 mai sunt ce-am fost
 Am învățat, perfect,
 din cele sfinte
 Și Psalmu-l știu,
 în taină, pe de rost.
 Nu mă urî când
 peste noi lumina
 Și-așterne-n zi
 același curcubeu
 Mi-am dezbrăcat
 de haine grele vina
 Și-mi primenesc
 ideile mereu.

Ionel MARIN

Pe drumul iubirii

Peste valuri de vise și spini,
 Bat clopote la margini de inimi,
 Adevărul sparge neghina din
 Cupele pline cu negre dorinți.

Izvorul care dă zâmbet vieții
 Candela cu picături de rouă,
 Ne arată rostul, drumurile,
 Ecouri, ce adeseori rămân... mute!

De vrem o nouă și bună lume,
 Dincolo de lacrimi și dureri,
 Cu vise ce se scaldă-n lumină
 S-aducem Jertfă de ascultare.

Umerii cerului, atunci vor coborî
 Cu nori de lumină peste ramuri,

Zilele, nopțile, vor îmbrățișa,
Pleoapa minunată a veșniciei.

Pe drumul lung al iubirii, împreună,
Inocența și armonia călătorească...
Ce bucurie sufletul, atunci, nu rătăcește,
În templul veșnic al iubirilor...

Lacrimi de crini

Poetului Grigore Vieru

Pământean de mare finețe,
Răului i-a fost opreliște.
A luminat pe săraci,
Le-a arătat rătăciților
Calea cea bună.

În slujba cuvintelor a fost
Stâlp de sprijin confrăților...
Năvalnic în zbatere pentru semeni,
Candelă vie a bunătații.

Nu s-a pierdut în timp
Regăsindu-se pe sine, ne-a dăruit
Lumina anotimpurilor.
Plămădit din culorile sfinte,
Flămând de Cetate, Cetății i-a dăruit
Ultima suflare...

Spiritul său nestins, renaște
Adevărul, Binele, Frumosul
Pe meleagurile Speranței.
Sufletul a plecat să locuiască
În raiul cel veșnic...
Lacrimi din inimi, lacrimi de crini curg
Peste maestrul cuvintelor...

Cartea luminii

Prin sfințenia Cuvântului
Clopote de aer șoptesc,
Prin geometrii divine,
Nemărginirea nesfârșită...

Prin fumul clipelor trec,
Stufoase gânduri, varii doruri,
Trepțe nemuritoare ale viselor...

Corabia dorințelor, Domnul o conduce,
Prin valuri furtunoase și netimp,

Mărind ori micșorând tăria...

Necuprinsul ascultă de palmele,
Ziditorului Preasfânt în curățenie,
De Crucea sfințită a Adevărului.

Tunet, glasul Său, topește răul,
Pune în mișcare lumina binelui,
Călăuză dreaptă a eternității.

Luminează pădurile din suflet,
Cu altare sfinte de lumină,
Neștiutele uni și pluriversuri...

În Cartea Sa cu toții suntem trecuți,
Mare și mic, bogat ori sărac,
Învățat sau nu, credincios ori păcătos...

Foșnetul Cărții nu va avea sfârșit!

Grăbește-te să fii vrednic, smerit copil,
Părinte ori bunic, făptură devotată,
Ca să găsești cărarea adevărată,
Cu șoapte de lumină nesticăcioase.

Mărioara NEDEA

INCORIGIBILUL

Am inventat mereu pași spre-mpăcare.
Am căutat în sufletu-mi nătâng
motive,
Pretexte și mai snoabe și mai clare,
Dar mi-ai răspuns cu gesturi
distructive.
Ți-e sufletul secăt de sentimente,
De îndoieli nocturne și păreri.
Te-afunzi în amănuntele absente,
Și-n toate rătăcirile de ieri.
Ca un măceș sălbatic și spinos,

Mă doare rana ta din degetar.
 Îmi seamănă uitarea.
 (E totuși curios)
 Că rătăcești flămând prin calendar.
 Și numeri zilele, secundele
 Cu o mirare,
 Că încă ți-au rămas pe umeri
 drepți,
 Doi stropi de amintire care
 îți vor șopti-n timpan:
 Să-nveți să ierți!

SPERANȚA

Se va sfârși odată tot trecutul.
 Și mătcile și apa și înghețul.
 Și va cădea în noapte infinitul,
 Cum cade ploaia în dezghețul
 plăpând, al ultimei tangențe
 ce-n urma ei se va curma,
 Fiind strivită în regențe,
 De tromba fulgilor de nea.
 Se va sfârși odată tot tandemul
 de adjective lipsă la apel.
 Lumina-și va chema întreg haremul
 de stele, căutându-și acel EL.
 Din umbrele, din sarea,
 Din pereții
 acestei prea grăbite simfonii,
 Va coborî deasupra dimineții,
 Mirarea caldă-a unei fantezii,
 Că într-o zi când
 ceru-și șterge pleoapa
 de-atâta înserare și absint,
 Se va scărda din nou
 în matcă apa,
 Și-or fi din nou trecut și infinit.

NEMURIRE

Când lacrima luminii
 în licăru-i se-nmoaie,
 Când ard fățarnici brazii
 la câmpie,
 Când lamele cuțitelor
 nu vor să taie,
 Când soarele coboară
 spre chindie,
 Îmi simt firescul vieții
 palpitând,

Sub boaba strugurilor
 arși de brumă.
 În vinul pasarelelor valsând,
 Printre-ntrebări ce nu vor
 să rămână.
 Fugari, ursiți de-o mănăstire,
 De-o să ne-ntrebe cineva,
 Grăbiți noi să le dăm de știre,
 Că am murit, spre a-nvia.
 Întru seducătoarea dăinuire
 Ce-mi poartă-n suflet cicatrici,
 Nemuritoarea nemurire,
 Ne va-nălța statui, pe-aici.

Mariana POPA

PAȘII TIMPULUI

Anotimpuri ,
 prin zile, prin ani,
 mă-mbie să le retrăiesc,
 găsesc pânza vremii,
 o ridic.

Pătrund în tărâmul
 drag mie,
 ochii-mi, încercănați sunt
 de dulcea povară.

În prag de seară
 despiedic,
 cailor imaginației,
 pătrund în lumea de
 poveste,
 sufletu-mi intră în
 miezul noii clipe,
 mă cheamă în trecut
 tinerețea.

Vai !
 Cine poate opri ceasul
 Pământului?
 O boare de aur
 pudrează anii,
 apar umbre prelungi.
 Sunt ai vârstei drumeți,
 se aud pașii timpului.
 Gâfâie !

George CĂLIN**- poeme de dragoste****Motto:**

**“Pune-mă ca o pecete pe inima ta
căci dragostea e mai tare ca moartea...”**

Cântarea Cântărilor**dacă**

Dacă n-ai fi departe, foarte departe,
Te-aș privi cum dormi;
Te-aș însoți fără mâhnire
Până la capătul somnului tău,
Strigând către lume:
Ea nu-mi mai aparține –
Luați-i trupul; vi-l las!
Somnul adânc o protejează...
Ea nu-mi mai aparține –
Luați-i trupul; vi-l las!

Voi nu veți vedea și auzi nimic,
Dar în ceasul în care tăcerea se așterne
Peste ochii ei, peste vocea ei,
Eu voi rămâne cu o femeie
Pe care voi n-ați cunoscut-o...
Eu îi voi vorbi chipului ei viu de ieri;
Ea nu-mi mai aparține
Luați-i trupul; vi-l las!
Somnul adânc o protejează...
Ea nu-mi mai aparține
Luați-i trupul; vi-l las!

Înainte ca voi să o luați
Lăsați-mă să desprind de la gâtul ei
Colierul cu amintiri și să-l rup...
Amintirile își vor lua zborul din colivia lor,
Iar eu le voi înscrie pe Cer
Până la cea din urmă...
Ea nu-mi mai aparține –
Luați-i trupul; vi-l las!
Somnul adânc o protejează...
Ea nu-mi mai aparține –
Luați-i trupul; vi-l las!

Când voi o veți supraveghea
Ca și cum ați vrea să descifrați
Un mesaj care nu vă este adresat,
Eu mă voi ocupa de viața ei...
Ea nu-mi mai aparține –
Luați-i trupul; vi-l las!
Somnul adânc o protejează...
Ea nu-mi mai aparține –
Luați-i trupul; vi-l las!

căutare

Vreau să regăsesc femeia de altădată
Pe care ea o căuta în albume, în rame;
De-a lungul pereților ce o țineau prizonieră.
Nu vreau să o înfrumusețez,
Nu vreau să o împodobesc cu frunze,
Nu vreau să o las să se împrăfuiască,
Între scrisorile mele de dragoste;
Vreau doar să-i strig iubirea mea
Prin neantul ce se așterne între noi,
Să-i șoptesc în taină că e liberă –
Că poate să rămână, că poate să plece,
Dar să-mi lase Viața ei drept moștenire;
Vreau să regăsesc femeia de altădată,
Să refac drumul ei pietruit în inima mea –
Pietre albe, pietre negre..., în voia anilor...

chemare

vino în coliba mea de frunze;
vino în coliba mea mărginașă,
fericită și scundă de lângă râu...
să mâncăm noaptea printre stele,
pepeni galbeni și roșii ardei.
vino în sărmana mea colibă din frunze,
departe de zgomot și lumea civilizată
și vom fugi goi, pe malul râului;
ne vom înălța desculți până la lună
ascultând câinii hoinari cum latră în noapte;
ne vom zămislî copii, nenăscuți încă,
sub ploaia de stele negrăitoare,
fugind de mișcătoarele nisipuri;
ți-am prins sânii tomnatici
între buzele mele uscate de dorință,
sânii tăi îmbeșugați ca ciorchinii,
plini de boabe negre zemoase...
vino în coliba mea de frunze
să ne zămislîm copii, să uităm să murim,
să uităm să-mbătrânim,
odihnindu-ne tăcuți și fericiți,
de acum până în Eternitate...

ION HOREA**Din urmă**

Iau martor firul ierbii să spună tot ce sunt
 Când trece buza coasei și-l culcă la pământ
 Și firul alb, lunatic, de cânepă topită
 Când melița-l sfărâmă-n puzdări ca-ntr-o ispită
 Și dus în jocul apei iau firul de răchită
 Cât frunza-i întârzie în clătinări de vânt!
 Un cântec spus de ochii tăi, lăstunii,
 Deschiși iubirii, soarelui și lunii,

De tine

Un cântec mut al părului ce-l strângi
 În coc, ținut cu arcul mâinii stângi.
 Fetia noastră vrea să se deștepte,
 Du-i șoapta legănată-a mâinii drepte –

Bătrânii noștri-s obosiți, adu-le
 Un cântec din hotare și pătule.
 Ne însoțim în tot ce-și poate spune
 O bucurie, pân` la soare-apune,

În zile lungi și-n nopți cu stele dese,
 Cu mângâieri și șoapte înțelese.
 Ieșim la lucru ori ne-ntoarcem iară,
 Mă uit la tine seară după seară,

Și te gălesc în toate și te laud,
 Te strig, te-ascult, te-ascund ca să te caut,
 Noi amândoi, ai cărților și-ai pâinii,
 Supușii casei noastre și stăpânii.

Inima mea
 Inima mea de-o vreme o simt într-adevăr
 Că-n fiecare toamnă se coace ca un măr.
 În clipele grăbite din zile lungi de vară
 O simt cum se împlinește-n tăcere ca o pară –

Inima mea cu pomii grădinii dimpreună
 Se-ntunecă spre toamnă și-i dulce ca o prună,

Și-n vârful foșnitoare prin frunza amăruie
 O împrejmuie lumina de sus ca pe-o gutuie.

Inima mea se sparge cu pocnet ca o nucă,
 De-i toamna mai târzie și umbra mai pe ducă,
 Și-așteaptă ca un strugur pe viță, nopți întregi,
 Să te apleci aproape de ea și s-o culegi.

Andrei ZANCA**ÎNSOȚITORUL**

precum în anticamera interogatoriului,
 făpturi
 ascunse-n spatele oglinzii
 te urmăresc și te ascultă
 ești constrâns de pe acum a-ți căuta
 contemplatorii, oglindă
 de oglindă, ochi după ochi
 traversând nu să te lași
 în genunchi te lasă
 genunchii de sfială, unde
 nu ne putem întâmpina
 rușinea dintotdeauna
 decât acoperind-o cu sânge și vorbe-n
 câmpul gol, murmurând a vale
 fii tu însoțitorul meu, și-n jur
 o tăcerea atât de lucioasă
 precum cea dincolo de oglinda
 în care-n zori își vezi chipul
 pâlind de presimțiri

Tatiana SCURTU MUNTEANU**Pe dealul miop**

Te cerne cu fluturi pe grijile mele,
 Ia-le în palmă și zboară spre stele,

Mă prinde în horă cu floarea de crin,
 Și mă amețește în gura cu vin.
 Mă lasă a curge cu ploaia de mai
 Și mijlocu-mi strânge într-un evantai,
 S-așternem apusul pe dealul miop
 Când suflul aleargă spre lună-n galop.
 Să ținem pe umeri cu brațe-amândouă
 Covorul de iarbă cosită în rouă,
 Solie de greieri cântând serenadă
 Prin noi când topim rătăcirii în livadă.
 La râul Doamnei
 Noaptea nu-și doarme clipa niciodată,
 Ea plânge cu vise peste sat,
 O ancoră din stele aruncată
 În revărsarea timpului buclat.
 Pământul crește-n umbra selenară,
 Norii trag obloanele pe deal,
 La râul Doamnei cântă o vioară
 Și clopotul cu sunet de cristal.
 Potecile se-ascund în văgăuna
 Căruntă cu flori de măr domnesc,
 Luminile se-nchină câte una
 Și obosite-n somn se prăbușesc.
 Cununa doinelor de nea
 Cununa doinelor de nea,
 Pe tâmpla brazdelor țesute
 Cu mărgărit și catifea,
 Trezește holdele tăcute.
 Ninsoarea cade în genunchi
 Ca stelele în rugăciune,
 Ferestrele într-un mănunchi
 Se-aprind din bobul de tăciune.
 Pământul – un tipar boem
 Văzduhurilor despletite,
 Înveșmântează un poem
 Cu răzlețitele-i cuvinte.

Vasile GROZA

LA MAREA MOARTĂ

Simplitatea munților cu goliciunea ce îi înconjoară
 Și a fostelor păduri, ce odată-i îmbrăca
 Și-a raiului ce-a fost aici odinioară

Plânge acum cu lacrimile sale marea!

Ce-a fost a fost, ce este se constată
 Așa cum e tradiția supremă, iată;
 „O mână întotdeauna spală pe cealaltă,
 Și amândouă-ntreaga față!”

Eu nu știu ce s-a întâmplat
 Eu văd ce este-acum cu adevărat
 Am pus piciorul pe-un pământ
 Fără vreun crez, un jurământ.

Plouă și plouă ca din găleată
 Aici la malul mării zisă Moartă
 Nu văd în jur decât pământul sterp
 De ce, de când? Încerc dar nu pricep!

Pe boltă norii merg învălmășiți
 De frig și vânt mereu înlănțuiți
 Și plouă, plouă ne-ncetat
 N-aș vrea să cred că ce-am văzut nu este-adevărat!
 De ce pământul e așa sărac, când plouă, plouă, ne-ncetat?

Cum poate fi o MAFRE MOARTĂ?
 Când ea e vie și de turiști înconjurată
 Cu plajă, șezlonguri, baruri și umbrele
 Cabane-n jur, grătar și floricele
 Frifturi în jar de-ți mută nasul
 Și veselia peste tot, e la tot pasul.

Chiar dacă plouă și mâinile ne-au înghețat
 Nu pot să cred că în natură ceva s-a întâmplat!
 Venind aici, se poate să mă fi-nșelat?!...

.....
 Aștept să crească iarba și totul să rodească
 Ce?!... Natura nu poate să greșească?

După o tristă zi se pare

Marea Moartă nu e moartă
 Cum greșit eu am gândit.
 Astăzi, uite-așa deodată,
 Soarele a răsărit!...

Totul s-a schimbat la față
 Și-a scos masca mortuară,
 Plaja s-a trezit la viață,
 Frigul a plecat acasă
 Și căldura ne-nconjoară!

Munții se-oglinesc în mare,

Lustruindu-și pietrele.
Soarele-și face cărare,
Printre-al norilor zăbrele.
În văzduh colo-nspre zare,
Iată-un zbor de rândunele!

Mișună lumea pe plașă,
Marea-și ia-n primire rolul
Totu-n jur din nou pulsează,
Toți copiii-și reiau jocul
Și-n povești se-aventurează!...

Fac castele din nisip
Și-ascunzișuri subterane,
Peste tot plutește-un chip
Chipul lui Isusul, DOAMNE!

Poate și el s-a jucat
În nisipul cel de-acum
Dar Dumnezeu l-a chemat
Colo-n ceruri pe alt drum

Doi bătrâni se iau la brațe
Aruncându-și cârjele
Parc-ar fi în tinerețe
Din priviri, radiază clipele,
Veseli, c-au scăpat de cele rele!

Marea Moartă nu e moartă,
E vie, tămăduiește
De suferințe te iartă
Și de boli, și sufletește
Marea Moartă nu e moartă,
Ea trăiește!...

Andrei POGÁNY

Un dans misterios

Aseară după amurg,
Pășeam agale acasă,
Când în liniștea serii,
Nici vântul nu adia,
Nu mă deranja vreun zgomot,
Păsările s-au culcat,
A amuțit ciripitul lor,
Nu le mai puteam asculta.

Dar parcă pe negrul trotuar,
Felinari se legănau,
Oare am vedenii sau chiar,

Ei într-un ritm misterios,
Și inexplicabil dansau?
Undeva din adâncuri,
Multe tancuri urlau,
Din ce în ce mai tare.

Vreau să-i văd, oare cum,
Vin aici din depărtare?
Când pășeam, terenul vibra,
Toate acestea m-au fixat,
Brusc într-o nemișcare,

Blocat pe stradă nu auzeam,
Urletele de tancuri,
Ci țipetele grave,
Al cetățenilor cu,
Subită frică intensă,
Alergând din blocuri,
„Vai de noi, e cutremur”

Deci undeva în adânc,
S-au declanșat chiar acum,
Furtuni subpământene,
Așa zicea pe vremuri,
Și Plinius cel Bătrân,
Când neașteptat sa legănat,
De un misterios cutremur.

De furtună, de uragan,
Te ferești într-un loc,
Ce-ți dă o siguranță,
Incendiul îl stingi,
Sau fugi de el departe,
La fel și la revărsarea,
Apelor ai timp destul,
Să-ați salvezi ființa,
Și bunuri pe locuri înalte.

La cutremur unde fugi?
Oare cum poți să-al stingi?
Apare iute, neașteptat,
Durează ceva momente,
În care ajungi rapid,
Poate într-o altă lume.

Mulțumesc lui Dumnezeu,
Că m-a salvat și pot scrie,
Aceste slove pe hârtie,
Poate voi trece în neant,
Altcândva și în ce fel,
Numai Atotputernicul,
Singur numai El o știe.

Stan M. ANDREI**Mamă dragă,**

Mi-ai cerut prin vise de atâtea ori,
Grație menirii, să îți scriu scrisori.

Nu mă dau în lături, e stiloul bun,
Zăpada, nisipul... pe foi ți le pun.

Firul de lumină să-l treci în povești!
Iarna din ogradă să ți-o-nchipuiești!

Iată ce îmi spune el, gândul, mamă,
La toate câte-nșir să nu iei seamă!

Căsuța-i acolo, în curte, mută
Și n-are pe față decât... o cută.

Gardul e-n picioare, cătând și jelind:
Nu mai simt stăpânii pe aici muncind

Via, usturoiul, lealeaua, crinul!...
Foarte trist, pământul dă-n plin pelinul

Pe-unde lacrimile au brăzdat amar,
Când necazurilor tu le erai car.

Țigla-aceea arsă s-a strâmbat puțin.
Ploaia și zăpada, cu un cântec lin,

Intră bine-n rosturi, să aducă vești
Că ghemul deșiră aceleași povești.

Merii dumitale rodesc tot la fel.
Le mănâncă fructul... Cred că știi: Stănel.

Nu-i adevărat, nu. Și fata le vrea.
Pe din două, mamă. N-ai inima rea!

Și mierle și granguri fac coruri la noi.
Din salcâmi, concerte trimit către voi.

S-auzi cântu-mi, mamă, ca și altădat,
Când veneai trudită de la secerat.

Doar o lumânare tu în el să vezi.
Cu el calea noastră să o priveghezi.

Nu-i totul pe moarte că stăpânul nu-i...
Este viață. Însă, inima în cui.

Uite, mamă, caii! Au tras deoparte.
Lumina-i sleită. Visul e-n carte.

Sărut mâna, mamă! Citește de zor,
Pe file de lacrimi, vești de la fecior!

Lacrima de lângă floare

Nu mai topește mama
iarba din curte.
Citește în ea.
Și-i zice din frunză
până își vede-năuntrul!
Și-i intră pe rost
atâtea bătăi, bătăi ale inimii,
care tot repetă-mpărțirea
în părți egale.
Și-o doare când câțul
n-ajunge pe mesele
pe care partea ei
e partea de la mama.

Și lacrima
cade întins lângă floare
și depărtarea
se face și mai mare!

Stela CERNEANU**Privire retrospectivă**

Uităm că suntem fiii lui Adam
Și nu ne este dată nemurirea.
Ne străduim să adunăm comori,
Ca să luăm cu noi, doar amăgirea.

Să nu uităm că viața e un dar
Venit chiar din sfințenia Divină.
Să o păstrăm, cu fruntea sus, sperând
Că ne întoarcem, prin iertare, în lumină.

Iluzii

Trăiesc iluzia că-I viu
Și c-a plecat departe.
Tot îl aștept mereu, plângând,
De dincolo de moarte.

Icoana blândă o zăresc
Sfioasa, prin unghere,
Dar nu s-apropie nicicând,
Se uită trist și pierde.

Suflet pelerin

Pe-o colină înverzită,
S-a ivit un pui.
Se înalță către soare
Scuturând din aripioare!

E-o ființă omenească
Ce-și urmează-un vis?
Sau un vis ce se îndreaptă
Către-un pur, abis.

Caută cu disperare,
Cel tărâm, care nu doare,
Unde lacrima se stinge
Și durerea nu te-atinge.

Invocație

Când Noaptea umbrele-și răsfiră
Peste pământul adormit,
Eu plec cu gându-n zări, departe,
Spre sufletul, ce l-am iubit.

A fost o vreme prea frumoasă
Când soarele râdea-n pridvor,
Dar timpul vrea să ia cu sine
Și clipele, de blând amor.

Adună-ți Noapte, faldurile grele
Și du-le în Lumea ta, de Veci
Mai lasă-ne, măcar speranța,
C-o să găsim, frumoasele poteci.

Cântecul Lebedei

E-un cântec ce se stinge-ușor.
Sunt amintirile, ce mor.
O viață a răbdat, cu chin
Pe-ntinsul apelor, senin.

N-a deschis gura, niciodat'
Și visele și le-a îngropat,
Pe-ntinsul apelor, deplin
Și-ocolul vieții, l-a făcut, senin.

Atâta puritate, purta-n penajul ei!

Și cât de grațios plutea pe ape
C-a încântat pe toți care-o priveau de-aproape,
Fără a știi, ce sufletu-I străbate.

Dar, vine-o vreme, când totul te răpune
Și-atunci dai glas durerilor din lume
Răsună-atunci, în zarea-ndepărtată
Un cântec trist, duios de-odată.

E cântecul ființei care moare
Ducând cu ea, seninul Cerului
Și necuprins, de Mare.

Pavel Ferghete

RUGĂCIUNE I

Timpul oprit din mers
Stă spânzurat în univers.
Nimic nu mișcă, totul tace,
Clipa a trecut în eternitate

Domane, fie-ți milă de mine,
Te implor!
Dăruiește-mi cel mai mare cadou:
Fă timpul să curgă din nou,
Tocmai acum sunt mire,
Mai am de trăit o iubire!

OGLINDA VIEȚII

În oglinda vieții tale chinuite,
vezi nașterea și moartea cum stau la pândă,
Într-un sâmbure de ghindă.
Între ele, clipa prezentă se zbate ca un fluture.
Iarna se apropie cu pași de lup.
Se face noapte și
Frigul o să te scuture.

Constantin TOMA

SONET PRIMĂVERII

Cât timp ne vor cerne caișii zăpezi
Iar albul va fi iubire și viață
Taina luminii - eterna speranță

Va fi zbor de fluturi suavi, în amiezi.

Cât timp din pământuri vor naște minuni
Iar viața va crește din viață noi vieți
Speranța că nopțile nasc dimineți
Va prinde lumina în blânde cununi.

Cât știm că pe ramuri boboci înfloresc
Iar verdeața e parfumul de dor
Vom ști că trăirea e faptul firesc...
Cât știm că în viață sori blânzi se cobor
Să-și verse lumina cu harul ceresc
Vom ști că speranța și zborul nu mor !

Victor Burde

Poeme de primăvară

ÎNMUGUREȘTE-MĂ, DOAMNE!

Înmugurește-mă, Doamne,
Frunză să fiu,
Pe ramul unui pom pustiu...

În timp vor înverzi așa
Și alte frunze-n creanga sa.
Să fim în plină primăvară,
Când păsările au să-apară,
Un ascunziș de cuiburi pline,
În care pui să se-ngâne...

Iar în copac, ca într-un vis,
Va fi un fel de paradis;
Pe ramuri și sub frunza mea,
Să zboare pui vor învăța
Și ce miracol o să fie
Cu-atâta cânt și veselie,
În pomul singur - pe câmpie!

Înmugurește-mă, Doamne,
Frunză să-i fiu,
Copacului atâta de pustiu...

PRIMĂVARĂ

Hai cu mine în grădină
Să culegem flori de măr.
Una, să ți-o prind în păr
Să fii floare de lumină!

Și pe două-trei petale
Să-ntrebăm cât ne iubim,
Numai singuri o să fim
Eu și roșul gurii tale.

Ți-o culege viorele,
Păpădii și ghiocei,
Care-i floarea dragostei?
Tu alege-o dintre ele!

De pe vârfuri de coline
Curg zăpoarele la vale,
Înverzind răchiți pe cale,
Printre ape cristaline...

Primăvară, timp de dor
Lasă-mi mândra flori s-adune...
Dacă-n brațe mi le-o pune,
Va fi semn că mă însor!

Anotimp de voie-bună
Vrei ca să ne fii altar?
Mândrei vreau să-i dau în dar,
Un inel și o cunună!

MARTIE

Se frânge trupul iernii!
Îndură-te suflete
și eliberează gerul
pe care l-ai îmblânzit
în odăile trupului meu,
de teamă
ca viscolirile lui
să nu te ucidă,
prea de timpuriu...

Să răscolească, flămând,
în frunzele toamnei
trezind ghioceii,
din ninsul cărora destinul
îmi va împleti mățisor,
ca semn de noroc,
pentru primăvara

ce s-a născut
 țipând ca un prunc,
 pe înfiorarea
 zorilor acestei dimineți,
 de martie...

Adrian Nicolae Popescu

Primăvară în 17 silabe

ochi de zăpadă –
 primăvara la pândă
 după coline

vântul de seară –
 mâzgălite cu lună
 bălțile din drum

sfârșit de februar –
 țigăncușa desculță
 în vechiul tablou

concert de pian –
 pe creasta-nzăpezită
 doar capre negre

primul ghiocel –
 salvate de clopoțel
 iarăși Babele

izvor în poiană –
 în decolteul iernii
 ochii ciutelor

prispa putredă –
 mușchi și toporași tocmind
 scândura ruptă

lacul liniștit –
 pescarul caută iar
 lăstari de alun

modă de sezon –

la gâtul berzei numai
 mătasea broaștei

model de Pegas –
 pe copita calului
 o buburuză

miei în poiană -
 i-am ascuns pe șevalet
 pân' după Paște

ghiocei în crâng -
 cu bunul prin zăpadă
 după surcele

emoții de martie –
 doar fâlfâit de aripi
 și niciun scâncet

Moșii de iarnă –
 pentru Babele duse
 câțiva mătășori.

incitare la liniște

cu pumnii goi bat într-o ușă
 care nu-mi mai recunoaște cheia.
 cu glasul unui artist ratat, ecoul îmi răspunde
 falsând de dincolo de clanță.

indiferența balamalelor mă neliniștește...
 retrăiesc amintirile cu gratii și zeghe,
 cu romane citite și apoi fumate
 din scoarță în scoarță,
 când devoram minutele
 dintre cele două scârțâituri
 ale gurii de aer proaspăt.

mă așez pe bordură;
 mersul apăsător de pe alee
 cu tocuri ascuțite,
 tocite de ponderalități augmentate
 îmi revigorează realitatea,
 oferindu-mi răspunsuri anterioare
 mușeniei vizual induse:
 scurtcircuitasem bigudiurile cu mirajul blond...

Mircea Paraschiv**Parcul**

Alei despletite,
 pieptănate de castani
 fără vârstă, martori
 ai pașilor discreți,
 fără urmele pașilor care au curs.
 Bânci semănate haotic,
 pedestale tăcute ale
 șoaptelor de iubire stau
 nemișcate.
 Printre crengi, păsări discrete
 privesc blânde, privesc temătoare
 la mângâierile
 cu subînțeleș.
 Flori ce se răsucesc rușinate
 de un sărut furat
 se apleacă timid.
 Totul este învăluit
 în mister.
 Este edenul real al trăirilor
 și sentimentelor profunde.
 Totul este profund.
 Este irealul frumos, imaginar,
 transformat în realitate.
 Un mister închis de fapt
 într-un parc.

Vis

Uneori zbor...
 Zbor fără aripi
 printre nori, luând forme
 nedefinite.
 Zbor sprijinit ireal
 și adormit pe basorelieful
 lumii.
 Zbor, legănat misterios
 printre astrele aruncate
 la întâmplare prin
 Univers.
 Simt adierea infinitului,
 topit de o căldură
 sublimă.
 Zbor!
 Zbor, când deodată lovit
 de realitate
 mă prăbușesc.

A fost doar un vis,
 doar un vis!

Eduard Zalle**Alb și negru**

Când vocea tumultoasă din mine va tăcea,
 Va înflori atunci un alt fel de iubire.
 Aprinde tu, lumina, aceea ca o stea
 Să-mi lumineze noaptea pierdută peste fire.

Când tulnicul pe dealuri se va fi frânt duios,
 Va răsuna în vale un murmur ne-nțeleș.
 Va înțelege, poate, și sufletu-mi câinos
 Al lumii neastâmpăr și dulcele-i eres.

Și când prezentul astăzi se rupe din pendul,
 Scârbit și-ncrâncenat pe-a timpului minciună,
 Voi devora secunda flămând și nesățul,
 Atent doar la tăcerea care-n urechi îmi sună.

Când toate vor fi spuse așa cum ți-ai dorit,
 Voi înșeuă degrabă același cal funebru.
 Să nu te temi, iubito, căci încă n-am murit,
 Eu starea mi-o adap numai în alb și negru.

Iar când copilul crud din mine va renaște,
 Așteaptă-mă, femeie, la porți de elizeu.
 Voi păcăli-ntr-o zi tot răul ce ne paște,
 Așa cum am făcut și-n-viață, mai mereu...

Danciu Catrina**Mama**

Scumpă mamă, nume sfânt
Eu te port mereu în gând
Mă rotesc pe perna mea
Să te pot mereu visa

Te-am văzut mamă prin vis
Chinul tău ce l-ai închis
Mă luai în poala ta
Și vacuța de frânghea

Și plecai mamă în țarnă
Să prășești mamă o blană
Îmi făceai leagăn în nuc
Să poți prăși porumb

Îndată a întunecat
A tunat și a fulgerat
O ploaie mare a dat
Pe noi flească ne-a udat

Acasă te-o aștepta
Porcii toți vițiau
Rațele măcăiau
Frățiorii mei plângeau

Căci lor foame le erau
Obosită, ruptă de muncă
Ne-o culcat și fără burcă

Să iubim aproapele

Dorul de mamă ne apasă
De când n-o avem acasă
Mama noastră când trăia
Pe toți ea ne mângâia
Și de bine ne învăța

Să iubim aproapele
Nu să-i întoarcem spatele

Ca soarta să nu ne desparte
Si să nu plecăm departe

Lume nu mă judeca

Lume nu mă judeca
Cum îmi trăiesc viața mea
De-o trăiesc bine sau rău
Mă judecă Dumnezeu

Viața este ca o floare
Se stinge ca o lumânare
Aș muri dar nu acuma
Când răsare tristă luna

Să mor sub cerul cu stele
Lângă câmpia cu viorele
Să ascult cântecele vieții
Cu felinarele aprinse ale nopții

De-aș putea

Doamne de-aș putea
În rouă m-aș transforma
Pământul să-l umezesc
Florile să le răcoresc

De-aș fi mai mare
M-aș transforma într-o floare
Albinele să vină la mine
Ca să-ami sărute fruntea

De-aș mai putea
În pasăre m-aș transforma
Cu valurile aș lupta
În înaltul cerului aș zbura

Dar nu sunt decât un om,
Un om ca fiecare
Poate și un rodnic pom
Cu crengile în aplecare

Poeziile populare sunt nestemate ale inimii în care chipul mamei reprezintă imensa frumusețe umană. Sufletul mamei este necuprins, precum însuși Creatorul suprem și dă continuitate planetei și iubirii. De aceea mama înseamnă viață, leagănul copilăriei, casă, sprijin, zâmbet, călăuză sigură, dor permanent, căldură sufletească, bucurie curată, izvor de înțelepciune, comoara minunată a fiecăruia dintre noi... Pentru tot ceea ce este MAMA, zic azi, cu drag : „**LA MULȚI ANI**”

Poezii pentru copii**Elena Andreea ION****Ghiocelul, vestitorul primăverii**

De sub mantia pufoasă,
Haină a iernii, călduroasă,
Se ridică amorțit
Ghoicelul cel vestit.

Stă micuțul, se gândește
Dacă primăvară este.
Oare iarna a trecut,
Eu din somn m-am desfăcut?

Ce-ar fi, azi, să scot căpșorul?
Știu că păsările-mi duc dorul,
Câmpul vrea să înverzească,
Grădinile să înflorească.

Copiii vor buchețele
De ghiocei, viorele,
Cu șnur să le împodobască,
Mamelor să le dăruiască.

Eu dau veste azi în țară
Că la noi e primăvară
Și urez la toți să fie
Un prilej de bucurie!

Gărgărița

Într-o bună-dimineată,
Iată, s-a trezit la viață
Gărgărița somnoroasă,
Ce a tot stat în iarba deasă!

Singură și plictisită,
Gărgărița cea vestită
S-a gândit c-ar fi mai bine
Să meargă pe la vecine.

- Ce-ar fi să mă aranjez,
Puțin să mă coafez,
Iar rochița cu buline
Să o calc, să-mi sta bine?

- Unde te duci, surioară,
Iată, în rochie de gală?
- Vin în vizită la voi,
Dar mi-am pus și haine noi.

M-am gândit că-mi stă mai bine
Și norocul poate vine
Un copil de-mi va cânta:
„Unde mă voi mărita?”.

Bal de primăvară

O albină aurie,
Îmbrăcată cu un șal,
Poposește în câmpie
Chiar în toiul unui bal.

Lume-i multă, veselie,
Câmpul iute a-nverzit,
Zâmbește o păpădie,
Se aude un ciripit!

Libelula grațioasă
Se-nvârtește tot pe loc,
Iar albina-i bucuroasă
Că s-a prins și ea în joc.

Vine-ncet și fericită
Gărgărița cu pistrui,
Nici furnica nu-i grăbită,
Are hrană pentru pui.

La o cobză, înspre soare,
Cântă greierele acum
Și, pătrunsă de-ncântare,
Eu privesc la bal, din drum!

Olimpia SAVA**ÎN POIANĂ**

Iarba crește în poiană,
E acum destulă hrană.
O șopârlă verde toată,
Cu verdeța asortată,

Are o viteză mare,
Dar e prinsă la strâmtoare

De o vulpe cam flămândă,
Ce de-o oră stă la pândă.

Vreo trei-patru veverițe
Se tot joacă, ștregărițe.
Dihorul din ochi le soarbe,
Însă ele parcă-s oarbe.

Patru iepurași fricoși
Rod lăstarii cei gustoși,
Iar o broască săltăreață
Rătăcește prin verdeață.

Moș Martin, într-un tufiș,
Strânge fragii pe furiș.
Un arici e speriat
Că-i pe spate răsturnat.

Ies furnici din casa nouă
Să anunțe c-o să plouă
Și-o mulțime de insecte
Cercetează circumspecte,

Vrând să știe dacă toate
Florile-s polenizate.
Păsările concertează
Și se tot interesează

Dacă s-a constituit
Juriul cel mai potrivit
Să aleagă cu dreptate
Cel mai dulce tril din toate.

Se apropie în grabă
Mulți copii, ce au o... treabă
Importantă, să se joace,
Nu în liniște și pace,

Ei vorbesc cu voce tare
Calcă iarba în picioare,
Aruncând hârtii pe jos,
Chiar de știu că nu-i frumos;

Prind și fluturi, plante rup...
Două fete-i întrerup
Și le spun de la obraz
Că ce fac, în niciun caz,

Nu e nici frumos, nici bine
Și mai spun că se cuvine
Lumii înconjurătoare
Să-i arate grijă mare.

Români celebri

Prof. Univ. Dr. Florentin SMARANDACHE
(New Mexico, SUA)

Prof. univ. dr. Florentin Smarandache - este românul care a cucerit America. Este profesor universitar, cercetător științific, scriitor, autorul, co-autorul, editorul și co-editorul a 139 de cărți, din care 75 cărți de literatură și a peste 175 lucrări științifice.

Colaborează la peste 150 de reviste literare în diferite limbi și la peste 70 de reviste științifice din lume.

Este poliglot, posedă cunoștințe enciclopedice în multe domenii, printre care: cibernetică, medicină, logică, cercetarea aerospațială, știință, economie, robotică, filosofie, literatură și altele.

În domeniul umanist este părintele „paradoxismului”, mișcare de avangardă bazată pe folosirea contradicțiilor, antitezelor, paradoxurilor în creații. A fost numit "cel mai paradoxist scriitor al lumii".

Pentru cărțile de literatură a fost propus pentru Premiul NOBEL. În afară de literatură și artă, este un om de știință de excepție, publicând peste 70 de cărți de matematică, fizică, filozofie și inginerie.

Este unul dintre primii 10 oameni de știință ai lumii. A primit pentru știință și matematică, în anul 2012, premii din partea statelor New Mexico și Arizona. În anul 2010 a primit Medalia de Aur a Academiei de Științe din Anglia pentru cercetările sale în fizică, în special pentru ipoteza sa care se opune Teoriei Relativității. Motiv pentru care presa română l-a numit, în toamna anului 2011, "Românul care l-a contrazis pe Einstein",

deoarece ipoteza sa tocmai fusese confirmată experimental de către oamenii de știință.

Dr. Smarandache este creatorul teoriei Dezert-Smarandache în Fuziunea Informației (matematică aplicată) împreună cu Dr. J. Dezert din Franța. Această teorie este cunoscută pe plan internațional și este folosită în robotică, medicină, armată, cibernetică.

Prezintă conferințe și lucrări științifice la Conferințe Internaționale, la numeroase Universități de prestigiu din SUA, Europa și din Asia.

În fizică el a creat noțiunea de “nematerie” (unmatter), a descoperit câteva paradoxuri cuantice Sorites, a folosit logica neutrosifică (care este o logica multivalentă) ca să extindă spațiile fizice.

Dr. Smarandache a făcut și artă electronică (folosind programe pe calculatoare), artă experimentală [aut-artă (outer-art)] și a pledat pentru unificarea teoriilor în artă.

Popularitatea „românului total” Florentin Smarandache este colosală. Cărțile sale sunt citite în peste 110 țări. Felicitări dânsului și Instituțiilor de învățământ din România care l-au pregătit. Reamintesc că românul de excepție s-a născut la 10 dec. 1954, în localitatea Bălcești, județul Vâlcea.

LA MULȚI ANI MAESTRE!!!

Ionel MARIN

Dumitru DĂNĂILĂ: UMBRA ÎN UNIFORMĂ (Fragment)

O ZI CA TOATE ALTELE, ce altceva e Crăciunul pentru Natalia Smeianu? Chiar ca toate altele nu e, e ziua care pentru ea începe, de douăzeci și patru de ani, fără omul care i-a fost alături. Barem n-a căzut un pic de zăpadă, să se mai lumineze orașul, să fie mai strălucitoare sărbătoarea... Și așa, sufletul ei tot întunecat ar fi rămas, nimic nu-l mai înflăcărează în afară de izbânzile copiilor, doar ele îi mai înseninează privirea, doar ele îi mai aprind un zâmbet pe chip. Acum nu sunt nici copiii în prejmă, s-au risipit prin lume. Doamna învățătoare frunzărește bucatele în silă și parcă nu au niciun gust. Deși totul este preparat de mâna ei, nimic nu o îmbie ca altădată, când petrecea împreună cu ai casei. Stinge apoi lumina, să se bucure măcar de clipirea multicoloră a becuțelor din brad. Ce-ar mai fi de făcut? Sărbătoarea a fost și s-a dus pe neobservate, a fost o boare, s-a stins repede. Închină totuși un pahar cu vin de Năeni, mai bine zis de Proșca, acolo e satul unde și-a anunțat ea venirea pe lume, scâncind anemic, în luna mai a anului 1950. Ridică paharul încet, spune în șoaptă „La mulți ani!” nimănui sau, poate, tuturor, se roagă de sănătate pentru ea și pentru copii, soarbe o înghițitură, ca pe o împărtașanie o soarbe și își aduce aminte de cupa din care o îndemna preotul să bea când era mireasă. Nu îndepărtează imaginea, cu ea în ochi ar vrea să rămână, să înlătore astfel secvențe neplăcute din viața ei zbuciumată. Ușor, ușor, chipul blând al preotului cu barbă căruntă, impozant în odăjdiile lui aurii dispăre și în locul lui se ivește Umbra care îi însorește Nataliei, când și când, zilele triste. E înfășurată de nori cenușii Umbra și nu e prea clară. În plus, de data asta apare numai un bust al său, același din fotografia înrămată care fură ochiul în prima clipă după ce se intră în dormitor, făcută pe când Generalu, cum i se mai spunea uneori lui Tase, avea patruzeci și doi de ani.

- Singurică, singurică? întrebă Umbra zâmbind, apoi continuă cu voce venită din înalt, gravă, stranie și nu prea clară: Coborât-am coborât să-ți țin astăzi de urât. Am văzut lumină la fereastra ta și am venit, ca în fiecare an, să îți urez de fericire.

- Mulțumesc! Drăguț ca întotdeauna! Bine-ai venit, Generale, să ai sărbători după inima ta! Ești printre pușinii care mai știu de mine... Nu mai e mult și nu va mai ști nimeni nimic... Peste ceva

vreme, nu prea multă, vin și eu la tine, acolo, sus! Mă primești?

- Eu am coborât la tine cu un sac de urări de viață lungă și tu... Ce să faci acolo, sus? Tu mai ai multe de spus aici, pe pământ!

- Nu ziceai că e mai bine la voi? Cum e la voi? Te întreb pentru a nu știu câta oară... Mai bine decât la voi, vei spune tu iar, mi-ai mai spus asta! Mai bine ca la noi, înțeleg, mai bine ca la noi e în multe locuri din lume, dar cum e de fapt acolo, în lumea cealaltă? De ce ocolești mereu răspunsul?

- Eu credeam că mă inviți la masă, că vom ciocni un pahar de vin zdravăn, de la mama lui, de pe cel mai renumit deal cu podgorii, că vei asculta urările mele și vom sărbători ca în vremurile noastre bune! Tăcere. Umbra se întunecă ceva mai tare și Natalia se sperie că strania apariție se va face nevăzută. Să nu aibă o asemenea surpriză, întreabă cu glas îndulcit:

- Ca în lumea de aici sau ca în lumea ta, cum să fie sărbătoarea noastră? Să știi că nu aștept răspuns, altul e răspunsul care mă interesează pe mine! Și consideră, te rog, că am auzit urările tale. Mă declar deja încântată de repertoriul care, sunt sigură, nu diferă mult de cel din anii trecuți și de dragălașa repetare a lui. Îți spun din nou că urările tale îmi încălzesc sufletul, ele sunt pentru mine cel mai așteptat moment al anului, dar vreau să aflu mai multe despre traiul din ceruri, mereu ai evitat să-mi spui cum e viața acolo. De data asta nu mă poți opri să folosesc în alt mod clipele cât ești cu mine. Sunt teribil de scurte, să știi! La voi cum se măsoară timpul? Tot în ore? Sau aveți o altă măsură?

- Mai bine să ciocnim un pahar în cinstea ta! Să fii sănătoasă, mereu fermecătoare, să te bucuri de viață, de copii! Pe unde umblă ștregarii, de te-au lăsat singură?

- Pe la treburile lor... De ce-ar face sărbătorile alături de o femeie în vârstă, să nu zic bătrână? Zburdă și ei... La anii lor... Nataliei îi trec iar prin fața ochilor scene luminoase din tinerețile sale. Nu le dă atenție, nu e timp pentru ele. Înghite un strop de vin și privește uimită paharul cu care îl ciocnise pe al său spunând „Să fii fericit, Generale!” S-a golit puțin, sigur s-a golit puțin, nu i se pare, e cert că Umbra a băut din el. Doar n-a dat în mintea celor care cred în supranatural, în închipuiri neghioabe! E femeie educată, ba educă și pe alții, n-are voie să se încreadă în plăsmuiri ale imaginației. Nu se încrede, tocmai de aceea mai ciocnește odată

paharul cu Umbra și mai soarbe un strop de vin. S-a mai golit un pic paharul, sigur s-a mai golit un pic... Uluitor! Ce se întâmplă? Poate are vedenii... Sau e adevărat? Nu-și dă seama. Înseamnă că e cazul să se culce, să pună capăt îndoielii. Cum să se culce? Dacă se culcă, vizitatorul ei nocturn dispare.

- Să zburde copiii, bine fac, dă-le pace, zice Umbra. Și noi am zburdat când eram ca ei...

- Nici nu vreau să-mi aduc aminte! Uneori, amintirile plăcute dor mai tare decât necazurile. Odată cu ele vine părerea de rău că momentele acelea care s-au încrustat zdravăn în memorie sunt irepetabile, pe când necazurile, din păcate, se pot repeta.

- Poate că ai dreptate, dar mie amintirile frumoase îmi fac numai bine, ele sunt hrana mea de toate zilele.

- Cum tot omul își amintește mereu scene delicioase, care îi furnică pielea când îi vin sub pleoape, înseamnă că la voi oricine are cu se să se îndestuleze în fiecare zi. Ce bine trebuie să fie așa! Să trăiești numai din amintiri... Noi dăm o groază de bani pe mâncare! Dar copiii? Ei din ce trăiesc la voi? Ei, sărmanii, nu au deloc amintiri ori au atât de puține...

- Ziceai că vrei să folosești mai bine timpul cât zăbovesc eu pe aici. De ce l-am pierde cu mărunțișuri?

- Asigurarea hranei nu e mărunțiș! N-ai uitat, cred, ce stratageme foloseam pentru a avea ce pune pe masă în vremurile când carnea și altele de-ale gurii erau rarități...

- Mai bine ar fi să-mi vorbești despre tine, să știu cum îți mai e de când ai rămas singură.

- N-am rămas chiar singură! O forță dătătoare de viață și putere, o forță știută dar nevăzută a fost mereu cu mine. Și tu ai fost cu mine când și când, ai apărut când aveam mai mare nevoie de tine. Așa am avut eu putere să merg mai departe. Sigur, voiam să merg mai departe alături de tine. N-a fost după voia mea și n-am avut cum să mă opun hotărârii venite de sus. Apropos, ai aflat de ce ai fost chemat la ceruri? Era așa de mare nevoie de tine? Se oprea în loc viața de acolo dacă rămâneai lângă familia ta? Ai, pesemne, un rol important printre cei chemați, să nu judecăm noi de ce a fost nevoie de tine acolo... Dar spune, hai, spune, te rog, cum e viața la voi?

- Bună e, și-am repetat de multe ori! Dacă nimeni nu s-a întors pe pământ înseamnă că nu e rău în ceruri.

- De-aia nu te întorci nici tu?

- M-aș întoarce eu, dar nu se poate! Viața are și acolo regulile ei.

- Am auzit că n-ar fi tocmai așa, că n-ar exista reguli și fiecare ar trăi după cum pofteste.

- Cine ți-a spus asta n-a știut ce spune. Dar uite că trece timpul și n-am aflat nimic despre tine și nici despre copii. Abia aștept să-mi povestești ce mai e cu tine și cu nebunaticii noștri.

- Ce să fie cu mine? Ce-ai auzit! Aștept să vin acolo, sus. Cam atât! Copiii... Nu-i vizitezi și pe ei, când și când, cum mă vizitezi pe mine?

- Nu pot vorbi despre asta, așa cum nici tu nu poți spune nimănui despre întâlnirile noastre nocturne, nu te-ar crede nimeni.

- Nici n-aș avea ce să spun, cuvintele se șterg din memorie îndată ce discuția s-a încheiat, vizita rămâne un vis pe care știu că l-am avut, dar secvențele lui mi le amintesc vag. Chiar și așa, vizitele tale mi-au dat puterea să trec peste necazuri și să am grijă de casă, de copii.

- Dacă n-ai vrut să-ți cauți un om ca lumea, mai bun decât mine, să ai un sprijin efectiv, în loc să te sprijini de o umbră...

- Sprijinindu-mă de o umbră am trecut eu atâția ani grei, cumplit de grei... Când îmi spunea doctorul să mai fac un copil, mă temeam că o sfârșesc repede și rămâi tu să îi crești singur pe toți trei. Domnul a vrut să se întâmple altfel, eu am fost cea care a rămas cu ei. Copiii n-au fost și nu sunt o povară, nu mă plâng, ei sunt sufletul meu, spun doar că n-a fost ușor. Am prins și o perioadă de uluitoare schimbări, la care n-am știut să mă adaptez, n-am știut să speculez momentul pentru a-mi face viața mai ușoară, cum au făcut altele ajunse acum doamne mari, eu am rămas doamna învățătoare și atât. Și sunt mândră de asta! Gata, nu vreau să mai vorbesc despre mine, îmi spui totuși cum e la voi?

- Irosești timpul cu o întrebare pe care am mai auzit-o! Nu spera că o să afli răspuns! Parcă ziceai că ți-au dat roată niște candidați... Ce mai e cu ei? Mi-i descrii puțin, sufletește mai mult, dar și fizic te rog să mi-i descrii, să știu ce rivali am avut și, poate, am și în prezent?

- Candidați... Au încercat unii o apropiere de mine, candidați nu le-aș zice și cu atât mai puțin rivali ai tăi. Poți fi liniștit, rivali n-ai avut, iar de acum încolo e imposibil să mai ai.

- De ce? Ești încă tânără...

Tânără... A trecut de șaiszeci de ani Natalia Smeianu, se pregătește să iasă la pensie, dar va

mai lucra o vreme, să-și ocupe în mod plăcut timpul, în loc să-l petreacă apăsată de necazurile ei. În ciuda regimului alimentar pe care și l-a impus de mult, nu mai e „nălțuță și subțirică, păpădie, nu alta”, cum i se zicea când era liceană, a devenit femeie zdravănă, impunătoare, dar talia ei tot de invidiat e. Părul, altădată negru, lung, nu-l mai aranjează în fel de fel de coafuri care să-i sporească feminitatea, l-a scurtat, l-a vopsit într-o nuanță argintie și l-a dat băiețește spre dreapta, să acopere cumva fruntea care s-a lățit supărător. Vocea, deși e un pic mai molcomă, pare același clinchet de clopoțel ce anunță sfârșitul orei de curs, iar ochii verzi au tot strălucirea de la tinerețe și sunt la fel de sfredelitori. Ținuta mereu sobră, prestanța, distincția doamnei învățătoare stârnesc admirație și respect, în ciuda posibililor cuceritori de inimi care nu se simt deloc încurajați. I-a ținut elegant la distanță cât era încă tânără, acum nu mai are atâta bătaie de cap cu ei, s-au mai liniștit.

- Tânără zici? întrebă Natalia. Mda... N-am ajuns încă o epavă, dar nu mai e mult până atunci, în caz că voi ajunge totuși epavă și nu voi eșua înainte de a mă înfățișa lumii astfel.

- Cum poți să vorbești așa? Nu ești tu aceea care ziceai că ți-ai planificat să o duci până la o sută paisprezece ani și că îi vei depăși sigur, cum ai depășit tot ce ți-ai propus în viață până la data la care făceai această categorică afirmație?

- Rostită, era categorică afirmația, în sine mea altceva gândeam și, ai văzut, n-am fost prea departe să plec la ceruri de tânără. Acum sunt atât de aproape de plecare... Ce zici, mă primești în împărăția în care te-ai instalat pentru totdeauna?

- Nu eu trebuie să te primesc, altcineva hotărăște asta! Dar iată că nici nu știu când a trecut timpul, mi se expiră biletul de voie și n-am apucat să vorbim mai nimic despre noi.

- Am vorbit câte ceva, mai mult nimicuri... Poate mai ai timp să-mi spui totuși cum e viața pe la voi, să știu dacă e cazul să grăbesc venirea acolo ori să mai întârzi pe aici.

- Nu mai e timp decât să te învălui cu toată dragostea mea și...

Continuarea frazei nu s-a mai auzit. Umbra s-a încheșnat deodată, apoi ușor, ușor a dispărut în neantul din care venise. Nici urmă de Umbră, parcă nici n-a fost în dormitorul Nataliei. Doamna învățătoare a rămas în ciudată că n-a aflat nimic din ce o interesează pe ea cel mai mult și n-a apucat barem să întrebe de ce strania apariție s-a înfățișat și de data asta în uniformă.

Povești pentru copii

Tudosia LAZĂR

POVESTEA LĂCRĂMIOAREI

Când primăvara vine, totul prinde viață și ne îndeamnă să fim veseli și plini de exuberanță. Noapțile sunt mai scurte și mai calde.

Soarele blând, luminează tot mai mult zilele și încălzește cu razele sale jucăușe natura și viețuitoarele sale. Nu peste mult timp, munții și văile, pajiștile, livezile și grădinile oamenilor, sunt acoperite cu o pătură de un verde crud. Pentru a-i spori frumusețea, primele flori prind curaj și-și scot la lumină bobocii. Cu fiecare zi ce trece, aceștia devin tot mai puternici și-și deschid petalele. Astfel, mama natură „pictează” cu flori multicolore acea pătură de verdeață care, se așterne până-n cele mai ascunse locuri.

S-au scurs primele două luni de primăvară timp în care, oamenii și-au dat jos cojoacele care-i încălzeau iarna, bucurându-se de căldura de afară. Fiecare robotea câte ceva prin grădini sau pe câmp. Era luna Mai deacum și aveau o mulțime de treburi de făcut!...

Violeta avea o grădină plină cu flori de tot felul. Nu conta că este primăvară sau toamnă târzie. Florile erau cele care, îi mângâiau privirea, zi de zi. Le iubea și le îngrijea cu multă dragoste.

Într-una din dimineți, mare i-a fost bucuria când, a găsit în stratul de lângă casă, lăcrămioarele înflorite. Aștepta de câteva zile să le poată mirosi și iată!...

Grăbită, a rupt câteva fire și le-a apropiat de chip să le poată sorbi frumusețea și să se îmbete cu mirosul lor. Erau așa de gingașe, așa de firave prin felul cum arătau!...dar aveau atâta putere în parfumul care, te învăluia cu misterul său!...

În timp ce le așeza cu multă grijă într-un pahar cu apă, a simțit cum ceva o trage de rochie.

Era dragul ei nepoțel care, la cei patru anișori ai săi, se ținea de dimineață până seara de fusta bunicii sale. Era o altă floriceică a familiei, iubită și răsfățată de toți ai casei. Ridicându-și nutrișoara somnoroasă către Violeta, a întrebat-o: -Bica, dar tu ce faci acolo..?

Doamne, când o întreba astfel, simțea că-i vine să-l mănânce, nu altceva!...

-Dar ce faci tu puișel mic aici? Nu cumva trebuie să mai dormi? Știi că buni ți-a spus de multe ori să dormi bine ca, să te faci mai repede mare...

-Dar, nu mai vreauVreau să știu ce sunt alea....din paharul tău?...

-Dacă nu vrei să mai dormi, atunci trebuie să spui bună dimineața celor pe care-i găsești când te trezești,... așa cum te-am învățat. Sau și mai frumos, sărumâna.

-Bine bica, te rog iartă-mă!

-Scumpul bunicii, te-am iertat dar, altă dată să nu mai uiți că, așa este frumos. Copiii trebuie să fie respectuoși cu cei mai în vârstă ca ei.

-Așa ca tine, nu?Adică, mai bătrâne.

- Cam așa ceva. Să-ți răspund la întrebare. Alea, cum le spui tu, sunt flori de lăcrămioare. Vezi cât sunt de mici și de frumoase? ...parcă ai fi tu...

-Dar, eu sunt băiețel, nu floare!

-Bineânțeles că da. Acum, încearcă să le miroși puțin, vrei?...ce zici?

Și spunând acestea, Violeta a dus lângă năsucul mic, paharul cu flori. Ionuț, căci așa-l chema pe nepoțel, după ce a tras aer mai mult pe gură decât pe nas, încântat parcă de cele constatate, privindu-și bunica a exclamat:

-Bica, sunt tare frumoase și bune, de unde le ai ?

-De la noi din grădină.

-Și de unde au venit la noi?

-Hei, măi bunică, sigur nu știu, de undeva de departe...

-Dar și ele au mămică?...!

-Cred că da...În povestea lor așa se spune că, odată tare demult, au avut pe cineva care le-a adus pe lume.

-Te rog eu tare mult, hai să-mi spui și mie povestea lor...Promit că voi fi tare cuminte. Și dacă vrei, te ajut și la treabă. Uite,dau eu apă la cățel. E bine?

-E bine Ionuț dar, mai întâi facem noi toată treaba apoi, copilul va mânca tot ce-i dă buni la prânz și

după aceea, mergem să ne odihnim, ce zici? Ş-atunci îţi spun şi povestea lăcrămioarei.

-Dar, nu mă păcăleşti ca, să mă faci să dorm?

-Aaa, nu, se poate? Ai să vezi că buni ți-o va spune pe toată.

Şi uite așa toată dimineața Violeta și-a făcut treaba, cu nepoțelul ținându-se după ea, mai mult încurcând-o decât ajutând-o. I-a mai făcut și capul toabă, întrebând-o tot mai insistent când îi spune povestea promisă.

-Dar, bica, mai e mult până la prânz?

- Uite, acușica se face prânzul și vom sta la masă. După ce vei mânca tot, mergem să ne odihnim și noi că, bunica a muncit tare mult și-i obosită rău....

- Sigur, bica și tu-mi spui povestea cu floarea aceea care seamănă cu mine, nu?...

-Promisiunea e promisiune. Știi că mă țin de cuvânt totdeauna!

Astfel cei doi au continuat, să robotească prin curte. La vremea convenită, au mâncat cu poftă și bunica și nepoțelul. După ce au strâns masa, Ionuț a luat-o de mână și a tras-o după el în camera unde avea pătuțul.

-Hai, bica, acum trebuie să-mi povestești.

Cuminte, s-a băgat sub păturică, lăsându-și afară doar năsucul. În semiîntunericul din cameră, Violeta, așezată lângă piticul cel drag, a început să povestească:

În vremuri demult apuse, pe vremea când mai erau împărați și zâne, undeva ascuns în munți, era un castel tare frumos. Era tot poleit cu aur.

Din adâncul pădurii, acesta strălucea ca o stea. În el locuia un împărat tare bun, împreună cu fiul său. Toți supușii săi îl iubeau pentru că, niciodată nu erau oropsiți și primeau ajutor de câte ori aveau nevoie.

Coborând la deal, dădeai peste un alt castel tot așa de mare dar, mai puțin strălucitor căci, era suflat doar cu argint. Stăpânul acestuia era un împărat tare rău. Nu iubea oamenii și de aceea, supușii săi erau tare nefericiți. Erau pedepsiți de multe ori fără vină și chiar schingiuiți câteodată. I

- Bica, și cum îi chema?

-Pe împăratul cel bun îl chema Aurelius și pe cel rău, Demonius. Fiul lui Aurelius era tot așa de bun și de drept, precum tatăl său. Pe deasupra, mai era și tare frumos. Acesta se numea Iris. Cei doi împărați nu erau prieteni. Demonius avea mare dușmănie pe Aurelius. Îl ura de moarte.

-Dar, bica, de ce îl dușmănea Demonius pe împăratul cel bun?

-De aceea puiule, pentru că Aurelius avea un palat mai frumos decât al lui. Apoi, pentru că știa cât este de iubit de supușii săi. Dar cel mai tare era supărat pe faptul că el nu avea un fecior, așa cum avea Aurelius. De aici, toată dușmănia pe care o avea în inimă, Demonius. Tatăl și fiul mergeau deseori la vânătoare de căprioare. Uneori se întâlneau și cu afurisitul de vecin. Adică, cu împăratul cel rău, Demonius.

Dar ca să nu fie probleme, doar se salutau și fiecare continua să vâneze pe domeniul său.

Într-una din zile, Iris, fiul lui Aurelius, a plecat singur la vânătoare. La un moment dat, a văzut un cerb tare falnic. A vrut neapărat să-l vâneze și să-i ducă tatălui său coarnele, ca un trofeu.

-Dar, bica, ce-i aia un trofeu?

-Măi bunică, trofeul este un fel de răsplată sau de premiu. Ai înțeles?

- Da bica, e ca atunci când eu sunt ascultător și tu îmi dai ciocolată ca răsplată.

- Ei, vezi, așa este!

Feciorul de împărat a tot urmărit cerbul și nu și-a dat seama când a ajuns într-o vale frumoasă, plină cu flori. Nedumerit de faptul că, a ajuns într-un astfel de loc, și-a continuat urmărirea până ce, în cale i-a apărut o casă albă, ca neaua.

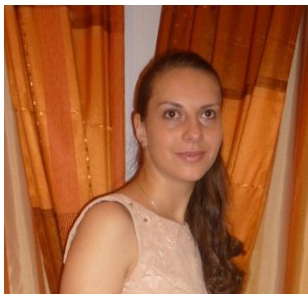
După cât a alergat după acel cerb, fiului de împărat i s-a făcut sete. Așa că, s-a gândit să bată la ușa casei, să ceară niște apă. Zis și făcut.

(VA URMA)

Tineri creatori

Prof. Elena Andreea ION

A fost odată, demult...

A fost odată, demult, pe vremea când făcea plopul pere și răchita micșunele, a fost un ținut atât de frumos că-ți lua ochii de cum îl vedeai și-ți doreai să nu mai pleci de acolo decât atunci când te va prinde dorul de părinți, de frați și de surori. Undeva, în apropierea aceluia loc mirific, era o căsuță veche, în care locuia bătrânul Prim împreună cu nepoata lui în vârstă de 7 ani, April. Fetița se simțea bine lângă bunicul ei și se bucura din plin de căldura și dăruirea pe care acesta i le arăta neîncetat, cu dragoste părintească. Timpul trecea și copila se făcea tot mai frumoasă și mai inteligentă, însă devenea din ce în ce mai curioasă și-i punea bunicului tot felul de întrebări, la care îi era tot mai greu să-i răspundă.

-Bunicul meu drag și bun, spune April într-o zi, spontan, eu știu că întotdeauna ai avut grijă de mine și mă iubești mai mult decât lumina ochilor tăi, dar spune-mi, te rog, de ce niciodată nu mi-ai dat voie să merg să mă joc dincolo de munți, în ținutul acela despre care toată lumea vorbește că este minunat? Știi doar că locul nu este departe de aici și mai știi că sunt o fetiță cuminte. Mă-ntorc repede acasă. Lasă-mă, te rog, o dată, doar o singură dată, să văd acel ținut mirific!

-Draga mea nepoată, cere-mi tot ce vrei și-ți dau, îți aduc tot ce-ți place ție mai mult: fragi proaspeți din pădure, ciuperci vesele după ploaie, melci care să se joace cu tine, ascunzându-se în cochilie. Am să merg la Soare să îți aduc o rază, s-o pun în părul tău ca să luminezi mai tare decât el, dar nu mi cere să te las să mergi acolo. Ți-am spus de atâtea ori că lumea de acolo, pe cât e de frumoasă, pe atât este de vicleană. Se spune că oamenii care ajung acolo nu se mai întorc. Nu vreau să te pierd, April, ești tot ce am mai bun pe lume. Cu tine îmi mângâi bătrânețile, copila mea dragă!

-Bunicule, nu te întrista! Nici eu nu vreau să trăiesc fără tine, departe de căsuța noastră dragă, de câmpul înverzit, de copacii înfloriți. O să-mi fie dor de Soare, de flori, de albine. Bunicule, cu tine mi-e atât de bine! N-am să te mai întreb niciodată de acel ținut.

Treceau zilele și April se juca pe lângă casă, cuminte. Uneori mergea până aproape de munți, privea măreția acestora și se-ntorcea la bunicul ei drag.

Toate aceste lucruri frumoase s-au petrecut până într-o zi. Era la începutul lui Aprilie când, jucându-se în câmpie cu florile de primăvară și albinuțele ce-i erau atât de dragi, lui April îi apare în cale o bătrânică.

-Draga mea copilă, arată-mi drumul spre munți și du-mă până acolo dacă ai sufletul bun, că sunt bătrână și nu mai pot să merg, nici de văzut nu mai văd bine.

Fata o ia de mână pe femeie și-i vorbește blajin:

-Nu-ți face griji, mătușă, îți arăt eu drumul spre munți, îl cunosc bine, încă din copilărie. Să mergem!

Ajunse la poalele munților, fata își ia rămas bun de la bătrână.

-Cum pot să te răsplătesc pentru bunătatea ta, April?

-V-am ajutat cu plăcere. Nu cer nimic în schimb. Să fiți sănătoasă și să aveți drum bun mai departe.

-Scumpa mea, nu pot pleca până nu-ți îndeplinesc cea mai arzătoare dorință.

-Mă grăbesc să mă-ntorc acasă. Mă așteaptă bunicul.

-Nu vrei să cunoști lumea de dincolo de munți? E atât de frumoasă...!

-N-am voie să ajung acolo! spune April cu voce stinsă. I-am promis bunicului că nu merg acolo niciodată.

-Dacă vii cu mine, nu ți se întâmplă nimic. Vom veni repede înapoi. Bunicul tău nici nu va avea timp să observe că nu ești acasă.

Era Aprilie și florile, păsările, albinele, toate o păcăleau îndemnând-o să meargă spre acel ținut. Lui April i se părea că vorbele bunicului se sting încet, parcă doar el plângea că draga lui nepoată nu-i ascultă povața. Dornică de a vedea acea lume, ea-și spune în gând: "Bunicul poate să mă ierte că lipsesc câteva minute. Bătrâna mi-a promis că mă aduce înapoi!".

April trece fericită munții și lumea de dincolo i se pare ca-n poveștile pe care i le citea mama când era mică. Bătrâna uită să îi spună lui April că nu

are voie să privească acea lume decât clipind o singură dată, păcălind-o astfel din nou pe sărmana fată care, uimită de minunățiile naturii, uită că trebuie să se întoarcă acasă.

Dintr-o dată pe biata fată o cuprinde un dor adânc de bunicul și de casa ei dragă.

-Mătușă, du-mă înapoi, te rog! Mi-e dor de bunicul meu drag și de casă!

-Copila mea, nu ne mai putem întoarce, este prea târziu!

-Cum??!

-Știi de ce te-am rugat tocmai pe tine să-mi arăți drumul spre munți? Pentru că numele tău este predestinat și bunicul tău știa acest lucru. Tare mult și-ar fi dorit să nu te gădesc. Eu nu sunt o bătrână oarecare, sunt ursitoarea care îți spune acum că tu, datorită numelui pe care îl porți, te vei întoarce acasă o singură dată pe an, de 1 Aprilie. Vei merge atunci prin lumea întreagă și-i vei păcăli frumos pe oameni, așa cum am făcut eu cu tine. Toată lumea își va aminti de această zi minunată, de 1 Aprilie, ca de Ziua Păcălelii.

April este tristă deoarece își va vedea atât de rar bunicul, o singură dată pe an, dar este fericită pentru că lumea întreagă, mulți ani de acum înainte, își va aminti cu drag de ea și oamenii se vor păcăli între ei, spunându-și: "Este 1 Aprilie!"

Și eu, la rândul meu, v-am păcălit dragi copii, cum că această poveste frumoasă ar fi existat cândva. Tocmai pentru că 1 Aprilie este Ziua Păcălelii. Am încălecat pe-o șarpe și v-am spus povestea mea, am încălecat pe-o căpșună și v-am spus o mare, mare minciună!

Elev David LUCEAC

Colegiul Tehnic Rădăuți, clasa a XII-a.

La Festivalul național de creație literară „Bogdania”, ediția a III-a, 2014 a obținut la secțiunea proză-premiul III.

Disputa

Olows Hall era localizat la marginea orașului Dansville, în Anglia. În acea dimineață

răcoroasă de primăvară a anului 1942, perdelele vișinii încă ascundeau ferestrele înalte și lucioase ale clădirii. Cu mult timp în urmă, familia Olow's locuise în acel conac izolat; însă acum adăpostea dincolo de ușile ei, copiii defavorizați ai orașului. Era o vilă monumentală în care trăiseră secole în șir aristocrați, nobili și persoane înstărite. Era o bijuterie istorică cu care domnul Haddock, proprietarul fundației se mândrea și de care nu se lepăda în nici un chip. Deși, ani la rând a fost implorat să cedeze clădirea în schimbul unei sume substanțiale de bani, el nu abandonă așezământul. Îi plăcea la nebunie acel loc înconjurat de grădini pitorești, de salcâmi și trandafiri. După părerea lui, orașul Dansville și Olows Hall erau singurele spații de odihnă din întreaga aglomerație a Marii Britanii.

Cimitirul orașului era cel mai aproape de străvechiul conac cu turnulețe ascuțite și ferestre înalte dreptunghiulare. Domnul Haddock se afla în biroul său de la etajul trei, completând și semnând anevoios o mulțime de hârtii. Trăsăturile feței îi erau fără sânge în obraz, iar mâinile îi erau transpirate.

Afară se înnoră... Ceasul cu pendulă din platină, care era în colțul biroului spațios al acestuia, avea acele aurite îndreptate înspre cifra romană șase. Era o dimineață mohorâtă, ce prevestea pustiu și întuneric și presera în sufletul fiecăruia multă mâhnire. Începuse deja să plouă, iar ploaia ropotea violent în fereastra înaltă și subțire a biroului slab luminat de un foc liniștit ascuns după pereții sculptați ai unui șemineu.

Motorul asurzitor al Chervrolet-ului International negru care parcă înaintea conacului întunecat, îl făcu pe domnul Haddock să se ridice de la masa de mahon și să privească dincolo de fereastră. Și-a dat imediat seama despre ce era vorba. Un alt cumpărător statornic îi pășea pragul casei. Detesta prezența acestor intruși în locuința sa. De fapt, ar fi vrut să-și ia pușca semi-automată din suportul atârnat deasupra biroului său și să-l doboare dintr-o lovitură. De ce nu pricepeau acești dobitoci? În urmă cu o zi scrisese un articol pentru ziarul Dailz Sketch, în care anunța hotărât că nu dorește vinderea vilei. Numai în ultimi ani a fost deranjat de mulți de patruzeci de cumpărători. Aceste persoane nu aveau bun simț, bătându-l toată ziua la cap și primind iar și iar același răspuns. Își introduse tutunul în pipă și pufăi de două ori în așteptarea oaspetelui nepoftit. Într-un final o bătaie înăbușită s-a auzit dinspre ușa dublă

a biroului inundat în fum. Un om scund și aranjat elegant în cămașă cu bumbi și palton se înfățișă, parcă speriat, înaintea domnului Haddock, al cărui uitătură era cuprinsă de amărăciune.

— Salutări călduroase din partea angajatorului meu, Jared Quinn, zise acesta zâmbind forțat. Mă numesc Rick Hunt și dacă îmi permiteți să vă înmânez acest cec care, fără doar și poate, vă va schimba părerea!

— Văd că ești extrem de sigur pe tine, zise domnul Haddock cu o nuanță de ironie-n glas. Cu siguranță ai să pleci mulțumit la Quinn în dimineața asta. Am dreptate?

— Pentru asta sunt aici, domnule! răspunse acesta încântat.

Domnul Haddock luă hârtia semnată Jared Quinn și sesiză imediat suma exorbitantă, pe care acesta i-o oferea în schimbul conacului.

„Cinci milioane de lire sterline!” se încruntă acesta.

Era dezamăgit, deoarece, Jared Quinn, nici măcar nu a avut curaj să apară înaintea lui, ci dimpotrivă ca un laș, își trimise marioneta la pescuit. Rușine! Își amintea limpede de lașitatea celebră a acestui parvenit. Se așeză la masa învelită de hârtii galbene și își fixă ochelari cu lupe pe nasul coroiat, pentru a vedea mai bine cifrele alungite și imprimate pe cec.

— Așa deci... presupun că un domn precum dumneavoastră citește ziarul, așa-i? murmură domnul Haddock când zării ziarul de seară aruncat pe jos.

— Nu pierd nici un cuvânt din paginile lui. Informația în zilele noastre este valoroasă, domnule. Un om fără ziar este un smintit fără habar!

— Da! Da! Cum zici tu. Mă rog, am curiozitatea să știu de ce nu a venit șeful tău? întrebă domnul Haddock pufăind pipa fără încetare.

Timp de câteva clipe, Rick rămase tăcut, încruntându-se din când în când. Bineînțeles, în opinia domnului Haddock, acesta juca un teatru ieftin, încercând a-l minți. Oricum domnul Haddock era convins de mediocritatea acestuia și se aștepta să fie mințit. Știa foarte bine lipsa de îndrăzneală pe care o avea Jared și mulți alții care îl cunoșteau.

Văzând că nu-i răspunde i se adresă iarăși:

— Articolul...

— Ce articol?

Îl întrerupse Rick tulburat.

Domnul Haddock se miră.

— Hm! Nu ai spus dumneata că citești ziarul și că ar fi lipsit de inteligență cel ce n-o face? Nu poți nega adevărul acesta!

— Bineînțeles, am citit ziarul în dimineața asta, dacă la asta faceți referire, se încruntă Rick. Însă, hai să discutăm afaceri, nu articole!

— Ce să discutăm?

— Afaceri, desigur!

— Domnule Hunt, dacă ați citit ziarul așa cum pretindeți de fapt, zise domnul Haddock, nu încape îndoiala că nu ați dat peste articolul meu și că nu ați regăsit în paragraful al doilea nemulțumirile mele față de mediocrii și nătângii care intră în această casă.

Rick se apropie amenințător de masa de unde glasul domnului Haddock se auzea și zise iritat:

— Deci, considerați că angajatorul meu este nătâng și că prezența mea aici vă deranjează intimitatea?!

— O, da, domnul Quinn, este într-adevăr un mercenar. Bine spus.

Cuvintele rostite de domnul Haddock îl scoteau din minți pe acesta. Nu se așteptase să se stârneasă o asemenea neînțelegere. A avut gânduri bune când s-a pornit din Londra, pentru a încheia un pact, dar acum se simțea profund jignit. De ce ținea acesta așa de mult la conac?

Poate pentru că încerca să-și ascundă faptele nechipzuite ale tinereții, făcând un bine celor săraci și ascunzându-se pentru restul vieții după porțile clădirii.

— Domnule Haddock, zise Rick răgușit, să nu vă amăgiți cu ideea că angajatorul meu este mai prejos decât dumneavoastră! Între dumneata și dumnealui, spuse el ațintindu-și ochii reci asupra acestuia,...există o diferență sensibilă.

Domnul Haddock se ridică în picioare, pufăi din pipă și spuse calm:

— Cred că diferența dintre mine și el este uimitoare, odată ce dețin ceea ce el își dorește...Și în plus cred că ura asta pe care o purtați cu dumneavoastră este poate datorită invidiei, deoarece eu realizez lucruri la care voi nici măcar nu visați a le face.

— Ah, știm foarte bine ce se întâmplă sub acoperișul acesta, dar nu suntem suficienți ca să vă închidem. Puțini sunt aceia care știu adevărul teribil, despre cum îi torturați pe acești nevinovați copii. Dar să știi, micul tău secret nu va rămâne

doar în grupul nostru restrâns, ci și mai departe! Haddock nu zise nimic.

Își întinse mușchii slăbiți și apucă de cureau puștii, apoi o îndreptă înspre Rick Hund, care nu clipi. Demult, aștepta momentul acesta de glorie. Însă lui Rick nu-i era teamă, deoarece știa că nu este în stare de astfel de nebunii. Și chiar dacă acum țeva puștii aproape îi atinge nasul acvilin, el nu disperă.

— Mă ameninți?! șuieră Haddock supărat și în același timp satisfăcut.

— Pentru numele lui Dumnezeu, vezi că intri mai devreme la răcoare, dacă declanșezi chestiunea asta.

Directorul adjunct apăru imediat de după ușa dublă a salonului. Era o femeie în vârstă, subțire și cu părul prins în coc. Ridurile alungite îi cucureau fața albă ca varul, iar privirea severă i se fixă iute asupra celor doi. Preț de câteva clipe încremeni, dar nu după multă vreme, fără a-i lua în seamă străbătu camera; rochia vișinie fluturându-i în urmă, hârșăind clipele de liniște. Luă clopoțelul auriu așezat pe o măsuță încărcată de cărți dinspre fereastră, apoi în grabă părăsi salonul înăbușit de fum.

Când își întoarseră privirile dușmănoase înapoi unul către celălalt, Haddock vorbi:

— Atâta timp cât te afli pe proprietatea mea neivitat, am dreptul să-ți zbor creierii, derbedeule! Cum îndrăznești să vii la mine cu minciuni?! strigă acesta dezgustat. Mânjești numele stăpânului tău, ar trebui să-ți fie rușine!

— Păi...

— Ieși din casa mea sau chem poliția!, zise acesta lăsând pușca deoparte.

Afară trăsni, iar picăturile de ploaie băteau în fereastră mult mai tare. Rick îi aruncă lui Haddock o privire ucigătoare și prevăzu cum acestuia îi erau puse mâinile la spate în timp ce el de sub umbrelă îi ura noroc în viitor. Totuși, adânc în suflet, știa că aceste gânduri sunt doar niște aberații copilărești, pentru că domnul Jeff Haddock, era unul dintre cei mai puternici oameni ai Angliei. Domnul Haddock se simțea oribil. Amenințarea primită din partea lui Rick, îl făcu un om diabolic și nu doar atât. Ce știau persoanele astea și de unde proveneau aceste baliverne? Se așeză pentru a treia dată la masă și îl urmări pe Rick, care se îndrepta către ușă. Nu-i venea a crede cât de ușor a luat sfârșit discuția lor.

De obicei, aceasta dura ore în șir, dar acum dovedise a fi încă o dată un învingător apreciabil.

Lângă pipa lui stătea uitat cecul pătat de cerneală al domnului Hunt. Ridică hârtia și murmură:

— Un moment, vă rog!

Picioarele lui Rick nu se opriseră din mers iar Haddock repetă:

— Un moment, vă rog, domnule!

Acesta se întoarse brusc și negru de furie, dar înainte de a-și tăia craca de sub picioare, văzuse cecul în mâna acestuia. Fața i se înroși ca sfecla când se îndrepta spre masa bătrânului.

— În ordine, zise domnul Haddock în timp ce Rick își ridica privirea posomorâtă. Ia cecul.

Și iată încă o diferență între mine și Quinn, care dacă ar fi fost în postura mea, cu siguranță nu ar fi returnat cecul. Sper că te-am convins în privința asta. Toate cele bune! exclamă Haddock mândru, când domnul Hunt părăsi vijelios încăperea.

De data asta, îi dovedise că nu era un perfid așa cum îl considerau alții. Dar cine știe? Acuzațiile serioase aduse înaintea lui, îi puteau aduce multe neazuri: anchete, declarații, mărturii și câte altele. Era posibil oricând să se trezească cu balamucul acesta pe cap, dar important era că îl învățase pe domnul Hunt o lecție: nu judeci cartea după copertă!

Acum, când controversa luă sfârșit, domnul Haddock, începu din nou să semneze actele aruncate pe masă. Își aruncă privirea înspre ceasul cu pendulă și observă că acest nonsens îl costase douăzeci de minute din acea dimineață. Ar fi dorit să evite astfel de aiureli, dar oricât de ascuns ar fi fost, cu atât exercita o atenție mai puternică asupra adversarilor.

Se ridică cu pași mari către șemineu, pe polița căruia erau aranjate un manechin artistic, o fântână pitorească și o machetă cu Taj Mahal. Își pironi ochii cu cearcăne înspre foc și prinse a gândi...

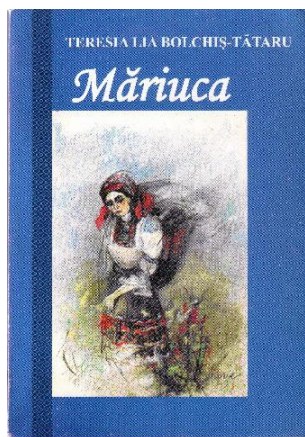
Savura clipele de liniște ce deja începuseră a se scurge, scurtând iremediabil timpul deșirat înspre următoarea inevitabilă ofertă...

Cronici literare

Eugen EVU

**O hunedoreancă în diaspora: Teresia
BOLCHIȘ TĂTARU- Măriuca, roman, editura
Gutinel, Baia Mare**

Romanul românesc contemporan se îmbogățește (patrimonial) cu cel recent apărut în țară, la editura băimăreană „Gutinel” sub semnătura septuagenarei Teresia Lia Bolchiș-Tătaru *Măriuca*, semnele unei mari înzestrări pentru romanul istoric se întrevădeau încă din „Amintiri silvășene” (2001, ed. Signata), Carte ce am avut cinstea a o prefața, album sensibil, adevărat mic-memorial al copilăriei paradiziace, într-un sat din Ardeal, carte a unei reconstruiri cu accente lirice –elegiace. (Nostalgia originii și strămutării din Ardealul ocupat, ia proporții biografice epopeice.).

Dar și prin cele două zguduitoare cărți-document, alternând stilul publicistic cu cel istoric-evocator, „Anii noștri de școală. Sovietizarea, 1948-1956,” în două volume, (Ultimul editat la Criterion Publishing, Norcross, USA). În aceste volume, Teresia L. Bolchiș-Tătaru a realizat unele dintre cele mai elaborate studii întreșesute de fluxul evocator al trăirii directe, ori dinspre narațiunile oneste ale vârstnicilor, îmbrăcând totul într-o epică atractivă, cu travaliu minuțios în amintirile proprii, niciodată deformate de autocenzura care a măcinat decenii la rând creația altora. Poate că dacă Teresia Bolchiș nu ar fi plecat din țară, hărțuită de totalitarismul inițial bolșevic, apoi „adaptat” și mai crunt în delirul ideologiei masificate, cărțile ei nu ar fi fost așa de autentice, de înverșunate întru Adevăr. Iată că „Dumnezeu s-a născut în exil”... Evocativ, jurnalier, este „Liceu cimitir al tinereții

mele,” parafrazând bacovian și aprofundând în impecabil flash-back anii adolescenței și ai tinereții trăite în Nord; experiențe și figuri neșterse din memoria autoarei; una uluitoare de vie, de fidelă și de necruțătoare cu oprimarea doctrinării securistice. Un fir trainic al acestor cărți, mereu, străbate ca într-un „înșiră-te mărgărite,” miile de pagini însumate de opera autoarei noastre. O autoare care, puțini știu, este foarte cunoscută și elogiată în lume, de cele mai marcante valori ale diasporei românești. Migăloasă, cizelată, păstrătoare inegalabilă (!) a zestrei morale și semantice vechi, autoarea a trăit cartea vieții și a vieților multora; povestea lumii ei și a lumii noastre; fără a-și înstrăina sufletul și inima, ci construind, în cumplita singurătate a scrisului, cum Blaga spunea, „pietre pentru templul” ei. Zidirea aceasta, prefigurată de schițe, povestiri (albe, gri, negre, albastre), s-a conturat și în excepționala-i carte „Comoara pierdută,” poate cea mai „românească,” editare ca să se împlinescă, iată, prin romanul vieții-vieților (ei) „Măriuca”... Semnele unei elogioase receptări au apărut deja, de la mari nume românești din occident, dar și din țara ei, de la un alt septuagenar, Paul Goma. Teresia Bolchiș are fără a imita nicicum acel radicalism îndurerat necruțător, față de tot ceea ce a stricat și continuă, malefic, să devasteze ființa românească, vitregită de o istorie mincinoasă, de fapt autodestructivă. Față de Goma, consider că romanciera și istorica născută pe hunedorene plaiuri și multă vreme trăind în Nordul Maramureșean (i-a dedicat o vastă lucrare în două volume), - are ceea ce aș numi vocația frescei. Frescele, succedate în cărțile sale, se întregesc caleidoscopic, cu umbre și lumini. Viața autoarei s-a contopit uneori terifiant, cu a contemporanilor ei, iar memoria a „arhivat,” decantant și a extras tot ceea ce este semnificativ. Românul este deopotrivă un produs al comunismului „de import” și al celui „autohton.” Romanul „Măriuca” este romanul cu funcție eliberatoare, catarsic: așadar, nu doar pentru această Conștiință românească vibrând constant între militantism și dedicația profund creștină; și pentru Conștiința colectivă a Națiunii. Nimic retoric în afirmația mea. Îi cunosc, din fericire, viața și oprea, o admir fără rezerve și am o specială percepție, convenită deplin a vieții și operei deja împlinite armonios. Stilistic, romanul este o arhitectură deloc eclectică. Dimpotrivă, aidoma unei biserici din Densuș, aproape de locul

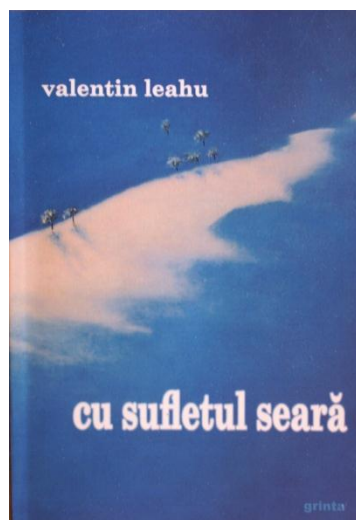
nașterii sale... Cine cunoaște această capo-d-operă mondială, a creștinătății originare, înțelege ce vreau a spune. Dimensiunea latină, pietrele din zidul acestei stranii înălțări, îmbină ca elemente, o însuflețire străveche, a Ființei ce vine din veacuri, sincretizată în Noua Ctitorie. Elogiul și pledoaria autoarei, ca și în alte cărți ale ei, pentru valoarea autentic creștină a românilor din Ardeal și Nord-Vestul țării, sunt fără egal în literatura noastră epică. Inițial, romanul plonjează ingenios și direct într-o lume a suferinței, a disperării, înjosirii și mizeriei morale și fizice, spitalul de tip post-sovietic; spitalul mai degrabă ca anticameră a unei morți determinate de altceva decât firesc menite; o lume simbolică, implicită, a înjosirii „motivate” dinspre strâmbătatea și răzlețirea însuși a Sistemului, delirante. Conștiințe răsucite, deloc masificate, entități auto-salvate, din lumea rurală nordică, sunt confruntate tragic-conjunctural, - cu altele „urbanizate” (paușalizate) forțat, determinate de artificiozitatea sistemului pretins-socialist, bântuite de urâtenia neantului sufletesc și ateu, care ne-a bântuit. Măriuca, proiecția esențială a romanului, este nu alta decât Maria biblică, într-o accepție semiotică. Dealtfel, al doilea personaj central Pavăl (Pavel), nici el nu cred că este întâmplător (privitor, însă, la o interpretare codificată în acest sens în romanul Teresiei Bolchiș, vom reveni). Viața mărturisitoare, ca spovedanie, a Măriucăi, destinul ei dramatic, pe un itinerar ce se relevă mistic, în sensul vechi și profund, se succedă prin recurs la memorie, în acest roman monumental. Adevărul istoric, nu cel obturat ori mutilat, contrafăcut, ne este redat cu o rigoare a detaliilor magistrală, dar și prin filtrele emoționale ale unei autentice poetese care „jăruie.” Limbajul gramatical vechi, la care autoarea apelează semnificativ, în primul capitol, semnifică stratele de profunzime ale unei națiuni străvechi, ce s-a păstrat ca ființă tocmai prin limbaj și viziune. Un popor care nu s-a păgânizat, deoarece avea în el ființa ancestrală, sigilată de Dumnezeu. Dar din acest popor au ieșit la iveală și posedații de vrede și simțire străine, vrăjmășiile, vidul de identitate. Destinele unor personaje, ca Pavăl (de pildă), par să însemne și destinul unor astfel de comunități, ori părți ale țării, deoarece, bunăoară accidentul lui Pavăl, distrugerea coloanei vertebrale, semiparalizia, sugerează halucinant fenomenul istoric al destinului colectiv determinat de istorie. Romanul uzează de arta principală a epicii

moderne: discursul interior. Psiholog fin, erudit, cu o vastă experiență proprie, Teresia Bolchiș întregește prin roman o lucrare modulară, în capitole ce stau, fiecare, sub deviza (moto-ului) bine alese din înțelepciune lumii. Adevărate chei ale descifrării, aforismele sunt apoi demonstrate epic, într-o stilistică unică, depășind prin patos și documkentarism, romanele „rezistenței prin cultură”(Preda, Buzura, Ivasiuc, etc.) tangente mai degrabă cu ale lui Nicolaoe Breban,) Bunavestire, Animale bolnave”,etc.) și apropiate, prin forța atitudinii netranșante, revoltate sincer și îndurerat, de două-treimi din romanele lui Paul Goma, sau Ioanid. Explorarea arhivelor, ingenios reetalată prin personaje-simbol (ca preotul Buteanu), scoate la lumină urbarii ce au fost altundeva devastate, inundate, arse, ori au pierit definitiv, odată cu eroii marilor tragedii de după ocuparea sovietică. Generația anterioară autoarei are, astfel, o martoră cheie a uriașei suferințe, a martiriului fără de sfârșit, național. Romanul, am spus, este un Memorial desăvârșit al românilor. O uriașă compasiune, tristețe și amărăciune, dar și o semeață revoltă împotriva Răului (felurit definit), răzbat din romanul Măriucăi. Înăspririle, vrajbele, țipătul sufletului străbun; nu unul agonice, ci strigător la cer, cum spun țărani, vin către noi, încărcate de tensiunile uneori insuportabile ale trecutului: nerăzbunat, neînșeninat. Eroina principală, categoric este o sfântă, rămasă a neamului ei, cu ființa neîntinată a rădăcinilor(și alor ei), iar Teresia Bolchiș are arta minunată a stilului de împărtășanie și de euharistie... Ea frânge, peiorativ zicând, azima, cuminecătura Adevărului nostru – acru- dulce amar, dintr-un sentiment național autentic, nedisimulat, strălucit. În acest sens, cred că face parte dintre rarii oameni ce și-au împlinit viața ca o misiune deopotrivă apostolică și încredințat mesianică. Ni se transmite o forță energetică aurie, ca de la nimb tăiat pentru gustare, îmbărbătare și iluminare. Deseori, pasajele evocatoare sunt terifiante. Ceea ce acuză, este menit să vindece. Măriuca, într-o împrejurare a deriziunii mărunte, înjosită, își spune sieși ceva ce fiecare dintre noi își spune, dacă are conștiință. Ea „simte sentimentul muced-amar de pierdere a demnității, de înjosire”(pag.38). Descendentă dintr-o veche familie nobilă ardeleană, Măriuca urmează destinul fatidic, însă nu și-l asumă; ci răzbate, ocrotită de Providență, Golgota proprie. Personajul este creat prin proiecția esențială a autoarei în ființa unei femei cu frică de

Dumnezeu, iubitoare și iertătoare; un personaj cu memorie inclusiv culturală rurală, sănătoasă inalterabilă. Sorginea ei este plăsmuită arhetipal; nu poate fi dezrădăcinată, nici „ideologizată,” indiferent de „sistemele” doctrinare. Măriuca semnifică Femeia Română în Vitregia istoriei. Ea are ceva și din Ana manoleică și din Vitoria Lipan și din Fecioara Maria și cumva din Maica Teresa. Undeva, Măriuca își spune, chinuită de daimonul socratic: „Ești nedreaptă, părtinitoare în durerea ta” însă este doar o slăbiciune omenească, emoțională, căci în tot ce face și suportă ca un martir, Măriuca este în spiritul drept al bunului creștin; nehabotnic, nerăzlețit și încredințat Legii divine. Rechizitoriile autoarei, sentințele din drama fără sfârșit reflectă prin mișcarea narației, ne privesc pe toți și ne tulbură întru limpezire. Tortura psihică pe care o suportă Măriuca, o resimțim și noi, dar parcă ea ne exprimă mai clar, sub viziunea proiectată de autorul romanului, deplin. Lectura devine co-participativă, trepidantă. Este în confesiunea continuă a Măriucăi, o împărtașanie cu sacrul, cu moralitatea originară, însămânțată în Om. În acest sens, eroina este o sinteză a feminității românești, în complexitatea ei viguroasă. Regăsim în roman, impecabil întretesute, căci Teresia Bolchiș este o invederată expertă în istoria noastră, romanul integrat al Bisericii Române neînstrăinate de slavonism; așa cum se vede-n capitolul „Lecție de istorie,” prin bătrânul preot Buteanu. Deseori, în personajele romanului, ghicim martori-oameni autentici, știuți de autoare; chemați parcă la o dezbatere esențială: despre Noi, despre Adevăr și Dreptate, despre bântuire sau mântuire. Noblețea vechilor spițe românești pare a se fi revigorat substanțial în partea pozitivă a personajelor cărții. „Este vina oamenilor dacă Istoria devine tragedie,” cum spunea Hubert Jedin (pag 53). Plutește peste noi, din crepusculul și spuțele istoriei noastre, astfel, o învinuire ce îi privește pe unii, dar ne afectează pe toți. Ce identitate avem? Ce anume din distrugerile trecutului, va avea consecințe în distrofismul de profunzime al ființei noastre? Oare generația nouă, cum va prelua, cum va primi adevărul unic al predecesorilor ei? Își vor judeca urmașii proprii lor bunici și părinți? Vor extrage, cu o atare magistrală mărturie de roman-non-fictiv, documentar, zguduitor, învățămintele vitale pentru a-și avea propria identitate? Romanul Teresiei Bolchiș, pot spune „începe” de acolo de unde se termină. Prin ceea ce ne sugerează, ori

împărtășește franc, ne obligă a medita la noi înșine, cei descendenți din istorie, ci nu cosmetizați jalnic de vopsitoria histrionică a absenței Conștiinței, a maximei moralia identitare.

Mihai Antonescu: Tristețile unui boem cuminte Valentin Leahu, vol. „Cu sufletul seară”, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2014

Motto:

Nu vreau, nu pot să vă iau! zise doamna cu o unealtă agricolă pe umăr. Prea semănați cu niște îngeri. Veșnicia n-am cum să o număr.

Dacă vrei să vezi un poet plângând, întreabă-l ce-i mai face jumătatea lui, singurătatea. Dacă vrei să vezi un poet sângerând din toate gândurile nemărturisite, întreabă-l cine-i umple paharul muțeniei așezat strategic între mâna-i tremurândă și înserare. Dacă vrei să afli de ce toate ușile marelui oraș au rămas deschise în urma plecării poetului, iar cele ale sufletului contemporanilor s-au zăvorât în pândă, să nu-l primească, musai cumpără o sticlă de Busuioacă de Bohotin de-un secol vechime și sparge-o dinaintea mirării unei fecioare căreia nu i-au ieșit încă țâțele din borangicul cămășii. Astfel vei afla... cu iubirea celei ce nu a apucat să iubească urând, cu ura celor ce nu au apucat să urască iubind.

Cel mai frumos și mai boem dintre noi, cei rămași prizonieri în cântecele altui veac și-n amintirea unor trecute sărbători voievodale, de bună seamă era, este încă, poetul **Valentin Leahu. Spirit înfărcat cu lacrimă de rai la masa rotundă a marilor întocmitori de slovă românească, iute**

supărăcios de prostia unora ori tandru, lăcrămos îngândurat la trecerea prin versurile oarecui, a vreunei tinere năluci semănând cu poezia poezie, Valentin Leahu știa întotdeauna să scoată din sărăcie aur și din învecinarea cu noi aștilalți bune texte de întocmire a unei istorii despre prietenie.

Și iată acum, când îi citesc volumul de versuri „CU SUFLETUL SEARĂ”, apărut la Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2014, tot la marea carte a istoriei prieteniei îmi pare că lucrează. O istorie în mers, semănând până la strigăt cu sinele lui trecut prin multă lacrimă și surâs totuna, cu multă zgură adunată în înclinarea-i cea mai stângă, dar și cu lumina unei tainice stele odihnind în privirea-i de tot blândă. „Știi, iubito...” cam așa încep majoritatea poemelor lui de oarecare păgână logodnă între vers și femeie, de nu cumva însăși propria-i viață s-o fi tot logodind cu ele să-l nemurească pe poet. Alteori pare a se găsi rudă cu Lautreamont cel din „Cântecele lui Maldoror”, atunci când șoptește: „du-te după cafea iubito/ acolo unde amazoanele nu au bani de zahăr/ de cacao de piper de cuvinte-n răspăr/ du-te iubito după cafeaua/ culeasă în bucătărie// când eu te rugam să-mi mai torni o tărie/ tăria mea de caracter/ pe care tu doreai să mi-o arunci în față// du-te după cafea iubito fără mine// o să stai toată viața în ceață” (blestem de stat în ceață). Ori dinspre etern veșnicul de pus la rană, Moș Nichita, îmi pare că mai vin ecouri: „tovarășă să iubim un poem ca pe un poem/ să iubim un sărut ca pe un sărut/ să iubim un blestem ca pe un blestem/ să iubim un dans ca pe un dans/ să iubim o floare ca pe o floare/ să iubim iubirea tovarășe dragi dacă nu doare” (dezideratele iubirii).

„Deopotrivă mag și profet” cum spune Dan Mircea Cipariu, „îndârjit în noblețea lui și îndrăgostit de sensurile (prea adesea) pierdute ale poeziei, boem incurabil” și frate bun cu toți boemii dintotdeauna până când va fi, Valentin Leahu dă măsură și valoare unui spirit de tot aparte prin acest volum așteptat de toată lumea. El nu renunță la frumosul câștigat al unui clasic de excelentă factură năzuind, prin translație, dinspre modern către un postmodern lipsit de sincope și artificiiul vulgului. Metaforic doar atât cât trebuie, cu adâncimi uneori de nemăsurat și veșnic stând cu inima la foșnetul autentic al iubirii iubire, poetul scoate din învelișul lor memorabile perle: „o plutire spre negăsit/ spre-acele locuri cu/ fără căldură/ cu fără de răceală/ cu fără minciună// doar cu nimic” (plictiseală). Sau: „e zâmbetul/

lunii așezate în noapte// e sufletul târziu/ de nu se mai poate// e tristul din mine copil/ ce-mi răsfață târziu// e viața-mi umilă” (e târziu). De aici și logodna, cumva imposibilă, despre care ziceam mai înainte, dacă nu cumva eu însumi mă înșel, iar poetul e mult mai cuprinzător în aparenta-i simplitate.

„Și au stat, și-au stat, și-au stat/ până își făcuseră Stat” scria undeva într-un poem pe care mi-l dedica mie Moș Nichita, bun prilej să amintesc aici despre micul Stat al poeziei și-al culturii în general, pe care și l-a croit pe măsura spiritului său Valentin Leahu prin revista „Cenaclul de la Păltiniș”. Semnează acolo nume de referință în literatura română și nu numai, iar excelentul redactor șef, care este, se învecinează întru bună rânduială cu un alt de ispravă și excelent scriitor Silviu Guga. Ferice de cei care, „cu sufletul seară”, mereu asemenea lui Valentin Leahu, scaldă apusuri în vinul din călimări și brodează cu diamante albul viscolit al literaturii române dintotdeauna!

GEO CĂLUGĂRU : „CĂRTICICĂ PENTRU TONI”, Maria Niculescu, Editura Armonii Culturale, 2014

Ce altă cale mai potrivită, ar fi putut găsi **poeta Maria Niculescu**, pentru a mulțumi Cerului, care prin mijlocirea copiilor săi Alina și Sorin, a fericit-o cu un nepoțel drăgălaș și isteț, decât să pună în lucrare harul, pe care-l are, tot de la Dumnezeu și să aducă, prin magica strălucire a cuvântului, expresia fericirii, pe care o trăiește ca bunică, într-o ”Cărticică pentru Toni”, apărută la o editură cu nume ales ”Armonii culturale” din Adjud, cu un neîndoielnic prestigiu?

Chiar de pe prima copertă, o splendidă și inspirat aleasă pictură de Thomas Kinkade, un fermecător cadru de basm, în care te întâmpină chipul unui îngerăș, a cărui fotografie e, cu artă

realizată de autoarea cărții, mereu surprinzătoare, bunica îngerașului Toni.

Aproape fiecare pagină a cărții conține ilustrații ce completează fericit, cu forță de sugestie, lumea prin care bunicuța își poartă nepotul, explicându-i-o, pe înțelesul său în cuvinte de o rară prospețime și savoare.

Să nu fie nevoie s-o întrebăm noi ce a simțit când s-a născut acel miracol, numit, mai apoi, Toni, ne-o spune, cu un copleșitor fior emoțional într-un acrostih cu care deschide cartea, intitulat "Boboc al fericirii".

Pentru poeta-bunicuță, venirea pe lume a nepoțelului, îi aduce pentru a le nemuri în cuvinte, trăiri născute în roua privirii care, în strai de cuvânt, sună astfel : "A răsărit sub cerul vieții noastre, / Visu"-mplinind, iubirii biruință, / El, censored clipele sihastre" și, doar deși în aceste trei versuri vorbește și în numele părinților lui Toni, numai Maria simte, cu adevărat, înțelesul profund, copleșitor al versului "El, ce-nsoarește clipele sihastre".

Ca trimis, mesager al Cerului, poetului îi este îngăduit să poată face tot ceea ce e în stare, Cel care l-a trimis. Așadar, să nu ne mire că exprimă la persoana întâia, substituindu-se nepotului Toni, ceea ce ea e convinsă că simte acesta și își ia îngăduința de a vorbi în numele său : "Tiară când a-nstrălucit pe frunte, / O, Domnul meu, că sunt, am înțeles, / Născutul cel mai scump, cel mai ales, / Istoriei nemurite ce-o să-nfrunte, / Grăbit, pe cărăruia de Lumină, / Am înșorit pe-acei ce, dragi îmi sunt, / Boboc al fericirii pe pământ / Rodi-voi sentimente ce alină, / Iubirii cu iubire voi răspunde, / Extaz voi dărui eu, Dorador, / Lăuntric dor "l-îngemănând cu dor, / Brodând fior din lacrimi rotunde. / O, Creator al celor întâmplare, / Brinda-voi pentru Tine și părinți, / Onirică-i fiirea-mi, Tu m-aliniți, / Crediței Tale, Calea, voi străbate". (Boboc al fericirii, pag.3).

M-am oprit asupra acestui acrostih (TONI GABRIEL BOBOC) și, l-am și reproduș, întrucât acesta e, în același timp, și un legământ față de Dumnezeu, asumat concomitent de poetă, ca mesageră a Cerului, dar și a celui cărui i s-a substituit, care, la rându-i, e tot un mesager ceresc: "Născutul cel mai scump, cel mai ales", posedând, aprioric, virtuțile prin care să-și împlinescă legământul asumat.

"Cărticica pentru Toni", prin poeziile care o alcătuiesc, impunând o autentică vibrație

emoțională, vitală creatorului de literatură pentru copii, se constituie într-o atractivă carte de învățătură, pentru cei ce abia intră în viață, pentru a nu rătăci și a se rătăci, ajutându-i în cunoașterea de sine și ceilalți, de cunoaștere a naturii, a oamenilor, înțelegere a lor, a iubirii aproapelui și, prin aceasta, a iubirii lui Dumnezeu.

Deși se amuză de "Limba noniană", adică de modul cum pronunță nepoțelul cuvintele în vorbirea curentă, în care Toni e...Noni și de aici "limba noniană", poeta bunicuță o învață ca, pe măsură ce crește și poate pronunța corect, consoanele și vocalele, să-l ajute s-o facă. Iată câteva cuvinte din "limba noniană": tata=roata, iha=mașina, anonul=avionul, baba=banana, papaf=cearceaf, etc.

Într-o zi, Toni, pe lângă bucuria de a privi și asculta păsărelele ciripind în fel și chip, îi atrage atenția o vietate înaripată, trecând de la un copac la altul, lovind cu ciocul ei ascuțit în coaja lor. Citindu-i uimirea pe chip, poeta Maria Niculescu îl lămurește prin câteva versuri: Astă pasăre, se spune, / Este doctorul minune, / Cu gingașa sa făptură / Are grijă de Natură. / Știți, cumva, ce nume are? / Doctorul CIOCĂNITOARE. (Doctorul minune, pag. 24)

Apreciind că pentru a face față greutăților vieții și să poți să-ți îndeplinești, la vârsta copilăriei niște dorințe, bunica îl învață pe nepoțel să fie chibzuit, să strângă bănuț lângă bănuț: "Și eu am în pușculiță / Bani, să-i dau lui nea Gheorghiuță, / Spuse Toni într-o șoaptă: / Topoganul mă așteaptă, / Voi mai strânge mărunței / Să mă dau și-n călușei". (Ruga Ilenutei, pag.25).

Din puzderia de lucruri pe care bunicuța i le-arată și-i vorbește despre ele, nu doar pe înțelesul nepoțelului, dar și cu fior liric, menționez câteva care accentuează orizontul bogat și variat în care este introdus pentru a-l familiariza cu acesta: "Să numărăm până la zece", "Numărăm pe degete", "Anotimpurile", "Momocicleta", "Pintenatul", "Papagalul Coco", "Colind", "Pomul vieții", "Închinare florilor", "Mămică și bunică", "Primăvara", "Vara", "Omul de zăpadă", "Pelicanul și peștii", "Motănelul cel viteaz", "Papucul Doamnei", "Coloana infinitului", "Oda copiilor".

Pentru a sublinia spiritul tonic ce definește tonul general al acestei cărți ce, și o spun cu convingere, consacră o autoare de cărți de poezie pentru copii, voi cita partea de final a poeziei "Oda copiilor": "Voi, cu destin sfințit de zeu, / De

varii nații și culori,/ Din clipe faceți sărbători/ Și-
L fericiți pe Dumnezeu. /Voi, descendenți din
prinți și crai,/ Din oameni simpli, din țărani,/ Din
învățați, cu, fără bani,/ Ne faceți viața colț de
Rai;/ Voi sunteți lumii viitor,/ Făclii în nopți fără
poteci / Și jar nestins în inimi reci,/ Oițe Blândului
Păstor”.

**Lucian GRUIA: Mariana Țăpuș – *Altfel de
legende pe înțelesul celor mici*
(Ed. Aramis, 2012)**

În literatura clasică, până la postmodernism, uimirea constituie „motorul imobil” generator de inspirație. Mirându-ne estetic, ne întrebăm asupra sensului existenței. La fel procedează și copiii în jocurile lor prin care iau în posesie universul mirific și magic.

Uimindu-se, Mariana Țăpuș concepe *Altfel de legende pe înțelesul celor mici* (Ed. Aramis, 2012) și al părinților. Autoarea a început să scrie cărți pentru copii datorită nepoților ei.

În universul curat al legendelor Mariane Țăpuș, timpul se măsoară prin cantitatea de lumânare arsă (*Ceasul-lumânare*), după care mama știe când să-i dea fetei mult iubite medicamentele vindecătoare. Generalizând, putem afirma că viața fiecăruia dintre noi este sinonimă cu arderea unei lumânări.

În *Legenda pâinii*, dreptatea triumfă în cele din urmă. Furtuna distrusese recolta de grâu în țara unui împărat putred de bogat. Totodată, semințele de grâu putreziseră în hambare. Într-o țară vecină, patru frați gmeni se hotărâsc să facă pâinea necesară împăratului oropsit. Unul din frați cumpără semințele, celălalt le seamănă, al treilea le macină și ultimul coace pâinile pe care le duce împăratului. După ce primește banii, nu mai vrea să-i împartă cu frații săi. La judecată, meschinul se lămurește că toți frații au contribuit în mod egal la facerea pâinii și gemenii se împacă.

Stilul Mariane Țăpuș este limpede, sincer, captivant. Imaginarul bogat aparține regimului diurn, solar, dominat de căldură sufletească și spirit justițiar (Gilbert Durand). O demonstrează legenda *Floarea-soarelui*, în care o fată de împărat se îndrăgostește de soare dar prin ochii omenești nu-i poate privi fața. Pentru ași împlini dorința se transformă în floarea-soarelui.

O altă legendă fascinantă este provocată de altă floare, *Regina-nopții*. O fetiță care locuia la marginea pădurii se rătăcește alergând după fluturi și nu mai știe drumul spre casă. Florile țin sfat și o delegă pe regina-nopții să-și trimită aromele, înzecite, spre pădure, ca fetița să le urmeze la întoarcere spre casă, ca pe un fir olfactiv al Ariadnei, ceea ce se și întâmplă.

În *Legenda zorelelor*, o prințesă nu știa să danseze și, supărată, cu ajutorul vrăjitoarei cele rele, le transformă pe fetele dansatoare în zorele care se trezesc dimineața în zori și apoi adorm din nou. Numai floarea care nu va readormi va redeveni fată. Cităm dansul florilor pentru a edifica cititorii asupra stilului autoarei: „Florile își încep ritualul dimineții cu mișcări unduite din care par a curge pliuri mătăsoase de petale. Dansul continuă în sclipirile jucăușe ale razelor de soare și ale scânteilor boabelor de rouă. Un cântec sublim anunță că stăpânul soare apare, un cântec pe care mai degrabă îl simți, nu-l auzi, și-ți bucură inima. Zorelele dansează în lumina începutului de zi și rochițele se deschid, sclipind colorate și mătăsoase.”

Fragmentul ales trimite spre baletul vegetal în care muzica și mișcările se contopesc. Și scrisul autoarei, prin muzicalitate, imagine, cuvânt și lumină tinde spre arta totală care să bucure sufletele ingenuie.

Sculptorul Constantin Brâncuși afirma că atunci când nu mai suntem copii, am murit. În consecință

el a vrut să ne transmită, prin capodoperele sale, bucurie pură.

Mariana Țăpuș, prin legendele originale create, a pătruns în sufletele nevinoate ale copiilor, transmițându-le bucurie curată.

Să ne astâmpărăm și noi, cititorii, setea de frumos, citindu-i legendele.

Năstase Marin : Fiorii inefabili (Vol. Iluzii, Illusions, autor Elev George Nicolae Stroia, Armonii Culturale, 2015)

M-am întrebat odată, ce simte mugurele îmbăiat în razele soarelui, când irumpe în starea de floare? Altădată, am vrut să aflu ce simte fluturele ieșit din învelișul crisalidei, direct în baia de culori și parfum floral? Nu vom cunoaște niciodată aceste taine dumnezeiești. Deși, le observăm și le intuim, apreciem aceste stări inefabile doar trecute prin filtrul simțirilor noastre omenești. Sau, poate, prin sofisticatele aparate de măsurat sentimentele.

Însă și omul trece prin stări inefabile, pe care tot încercăm să le explicăm, fie științific, fie literar, deși se știe că poezia nu „explică”, ci cutreieră tărâmul simțirii și emoțiilor.

Așa am încercat să definesc copilăria, asemuind-o cu starea de înger a omului, venit din sferele divine, cu sufletul pur/purificat. Urmează o TRECERE de la această stare serafică la cea de adult, supus ispitelor pământești. O trecere derutantă, plină de întrebări obsedante și amăgitoare, cu plutiri într-o atmosferă încărcată de iluzii și deziluzii frumos mirositoare. Și i-am zis **ADOLESCENȚĂ**. Este acea perioadă când energiile naturii copleșesc trupul angelic, încărcându-l pe nesimțite cu dorințe cvasi-simțite, vag conturate, dar dorințe, date oamenilor de Dumnezeu, ca de altfel tuturor ființelor, pentru continuarea acestei taine, numită VIAȚĂ.

Ei, bine, în acest volum intitulat în mod fericit, chiar așa, ILUZII, autorul George Nicolae Stroia, aflat în floarea adolescenței, prezintă o salbă de bijuterii poetice, în care inefabilul tainicilor fiori ai trăirilor sale tulburătoare se dezvăluie în mirifice simțiri.

Sigur, toți am trecut prin această stare, am avut acei fiori inexplicabili, manifestați prin atitudini și sentimente stranii, ciudate, considerate deseori de educatori ignoranți și fără simțul empatiei, drept mofturi sau capricii tinerești. Dacă psihologii le-au „explicat” de pe baricada lor științifică, puțini poeți au reușit să le descrie, însă, cu versuri meșterite, nu cu simțire autentică. Or, poetul George Nicolae Stroia a smuls versurile poeziilor sale din incandescența trăirilor și simțirilor la care este supus în misteriosul parcurs al fragedei vârste. În suita poemelor sale, el ne spune o fermecătoare poveste, trăită, reală și completă, a cărei frumusețe este aureolată de autenticitate. Sinceritatea scriiturii este firul auriu care strălucește în țesătura tuturor poeziilor sale. Este, dacă vreți, leit-motivul întregului volum, care ne permite să-nțelegem valoarea poemelor, cheia splendorii acestor versuri.

Înzestrat cu un talent de excepție, poetul George Nicolae Stroia are un suflet delicat, ca o frezie, cu misterioase nuanțe și un parfum subtil. Dar el este un poet astral, veșnic zburând prin infinitul universului, însetat de lumina pură a unei comete, pe care o simte doar „cometă-iluzie”. Și această cometă „care-i orbește sufletul” ia forme difuze, frenetice, stârnindu-i simțurile, germinându-l cu fiorii iubirii, încă neclari, pentru o iubită ireală, plutind pe o pânză de vis: „Te simt.../Îmi presari în gând/Petale de trandafir/îmbibate cu parfum suav de lumină” („Vis”). De fapt, vâlmășagul de trăiri și simțiri nu este decât un amestec de vis și realitate, mai degrabă o realitate plutind pe pânza viselor, unde poetul o „întâlnește” pe iubită, zugrăvind-o cu nuanțe mirifice, culese tot de pe tărâmul visării: „ochii tăi, ocean de vise.../părul tău, lumina dimineții/aruncată peste noaptea dominată de-ntuneric./Chipul tău, buchet de zâmbete/pe pământul nins cu tristețe”... („Tu”). Sau: „îți zăresc făptura/Strălucind în lacul plin de vise/Îți miros parfumul îmbietor de rouă”... („Suspîn”). Însă echilibrul vis-realitate este fragil: „O petală cade lin pe lac/ Nu te mai văd/Erai o Morgana”.

Iubita ivită în simțurile sale trezite/stârnite, are chip metamorfic, ascuns în cutele visării și îi

bulversează trăirile. Iar sentimentele, încă neconturate, se strecoară prin sufletul său pur, provocându-i atitudini, dorințe, îndoieli, temeri, toate simțiri imprevizibile, necunoscute, care-i dau senzația că este urmărit, monitorizat, încătușat, părăsit, atitudini scurse în reacții de eliberare din aceste obsesii.

Spațiul nu-mi permite să redau splendidele versuri din poeziile în care descrie cu expresii stilistice deosebite aceste misterioase frământări sufletești, așa cum le descrie în poeziile „Dor”, „Judecată”, „Evadare”, „Revedere”, „Fantezie” ș.a., o adevărată risipă de metafore, într-o ningere de lirism diafan și molcom.

Captiv în capcana viselor și iluziilor sale („sunt captiv în mine”- „Evadare”), poetul trece prin acele stări ciudate, halucinante, specifice vârstei, dorind „să danseze cu focul/valsul iubirii mocnite”. Dar, simte că focul „îl arde”. Când îl privește... „aude numai tăciunii”. Splendidă descriere a stărilor adolescentine!

Obsesia zborului revine în mai multe poezii, pigmentându-i stările sufletești, conturată în dorința existențială („Schimb”), atras de iubita/iubirea neclară din depărtările astrale. Această iubire îl îndeamnă la manifestări pasionale/romantice, descrise atât de frumos în poezia „Aurora”, încât nu mă pot abține să nu o reproduc integral: „Iau lacrimile cerului/și le arunc peste orizontul însetat/Îl pot auzi suspinând/către pământul luminat de inima ta./Razele pure se desprind ușor/din aura ce te-nconjoară./Pe lacul înghețat roiesc licurici/Cu mici scânteii în seninul nopții./Zăresc aurorele timpurii ale existenței”.

Iubirea romantică față de iubita (tot mai conturată), se manifestă plenar, într-o risipă de splendori stilistice, în poezia „Dar”: „Ți-am dăruit flori/dar frumusețea ta pare că le veștejește./Ți-am dăruit cerul/ dar infinitul inimii tale îl făcea să pară mic./Ți-am dăruit o stea/dar părea o scânteie din aura ta de lumină...”

În final, arunc o privire de ansamblu pe această salbă aurie de poeme, să deslușesc torsiunea firului tematic prin vâlmășagul misterios al trăirilor și simțirilor poetului adolescent.

Câtă frumusețe dureroasă în zbuciumul sufletesc, asemenea zbaterii fluturelui, dornic să iasă în atmosfera plină de lumină, culoare și parfum de floare! Încerc să înțeleg nuanțele schimbătoare ale acestui fir tematic:

-nedumeriri și candido mirări la apariția fiorilor inefabili;

-întrebări obsedante la înfiriparea dorințelor misterioase, suprapuse pe fundalul sufletului cristalin al poetului, dotat cu o sensibilitate deosebită, delicată și fragilă;

-descoperirea sentimentului iubirii, personificat într-o „iubită-cometă”, metamorfozată în femeia cu însușiri ideale;

-plutirea cu barca iubirii pe „lacul plin de vise”, într-un echilibru fragil vis-realitate, a cărui rupere duce la conștiința iluziilor din vis, cu alaiul lor de regrete, dezamăgiri, deziluzii;

-labilitatea stărilor și trăirilor, provocată de ruperea echilibrului vis-realitate;

-apariția consecințelor acestor dezechilibre, prin confruntări reverberate în stări extreme, contradictorii: extazul iubirii, urmat de îndoieli, temeri, disperări, supărări, ajungând până la atitudinea refuzului de a iubi, de respingere a iubitei;

-revenirea rapidă în mrejele iubirii, cu elogii adresate iubitei în starea de extaz, declarații pasionale, romantice.

Cam acesta ar fi mixul trăirilor și simțirilor misterioase din adolescență, descris în versuri tulburător de frumoase de poetul George Nicolae Stroia, într-un reușit volum de poezii.

Cu această carte, autorul dovedește că este un poet autentic cu un viitor sigur și luminos, într-o devenire în scurt timp de certă valoare a poeziei române. Iar frumusețea și candoarea poeziilor din volum mă îndeamnă să-l recomand oricărui cititor, iubitor de poezie autentică.

Livia Ciupercă: Brâncuși - poveste fără sfârșit

În realizarea unei opere de artă care să dăinuie, se cere răbdare și luptă înverșunată pentru „a te împrieteni cu materia” și pentru a o supune. Abia din acel moment artistul o va face să vorbească „în sensul binelui și al frumosului”, sperând că va „repurta victorie asupra ei” și determinându-o să-și dezvăluie frumusețea. Până o faci „să cânte”, lupta artistului înseamnă înverșunare, ambiție, multă concentrare, revărsare în inima materiei

înseși. Dacă materia se numește piatră, artistului îi va trebui mare atenție, bineștiind că aceasta „dă dovadă de perfidii neașteptate”. Dacă artistul va reuși să se armonizeze „cu sufletul materiei”, se poate considera un „victorios”. Despre această „armonizare cu sufletul materiei” găsim mărturii, disparate, tematic, într-un masiv volum: **Așa grăit-a Brâncuși, editat de Fundația „Scrisul Românesc” (Craiova, 2012)**. Volumul este dispus în treisprezece capitole și adună într-un tot **reflecții ale marelui artist Constantin Brâncuși (1876-1957)** și traduse în trei limbi de către neobosita Sorana Georgescu-Gorjan.

În acest volum, cugetările brâncușiene îmbrățișează o paletă impresionantă de teme și motive artistice, simfonii de dor de viață și de creație, reflecții despre artă și artiști, înțelegând că el este copacul care, dezrădăcinat de magma străbună, nu va avea șansă de-a crește decât avântându-se spre sferile senine ale cunoașterii, „creând ca un zeu, poruncind ca un rege și muncind precum un sclav”. 1

Și pentru a învinge (merită să reținem), artistul și-a respectat un crez: „Deșteaptă-te om / pe drumul bun pornește / învinge trândăvia și lenea ce te oprește. / Tu ca vulturul te-avântă spre sferile senine. / Darul lumii cântă. Uită-te pe tine!” 2

Anul 2012 ne amintea împlinirea a 55 de ani de când omul Constantin Brâncuși a plecat spre sferile nemuririi pentru a plămădi o altă pasăre măiastră – „întruchipare de duh călător a celui mai adânc dor”. 3 Volumul **Așa grăit-a Brâncuși și un omagiu efortului** depus întru materializarea unui amplu proiect, ansamblul sculptural de pe „Calea Eroilor” din Tg. Jiu: Masa Tăcerii, Poarta Sărutului și Coloana fără sfârșit. „Pietrele genialului Brâncuși” – apreciază Nichita Stănescu – „stau neclintite ca niște menhiri într-un spațiu viu”.

Și iată, în anul 2015, numărăm 78 ani de la meticuloasa amplasare și montare a celor 16 module romboidale, cunoscute drept Coloana Infinitului (Coloana recunoștinței fără de sfârșit) 4, reamintind totodată iubitorilor brâncușieni, tuturor iubitorilor de cultură de pretutindeni, și de un volum documentar. Istoria unui simbol național, care reproduce toate treptele de evoluție ale ansamblului arhitectural de la Tg. Jiu, prin dezvăluirea unei prețioase arhive, ce aparține familiei inginer Ștefan Georgescu-Gorjan, colaboratorul și prietenul întru creație al marelui sculptor Constantin Brâncuși. Această

migăloasă activitate s-a realizat sub coordonarea doamnei Sorana Georgescu-Gorjan 5, editor fiind Centrul Municipal de Cultură „Constantin Brâncuși”.

Albumul prezintă 31 de imagini, fotografii-document, realizate de către inginerul Ștefan Georgescu-Gorjan (1905-1985) și reprezintă principalele etape ale procesului tehnologic de realizare, amplasare și montare a monumentului de la Tg. Jiu. Printre imaginile foto, rețin atenția: locul de amplasare al monumentului, schița Coloanei fără sfârșit, modelul brut al elementului Coloanei, montajul de probă al Coloanei (la Petroșani), momentul organizării șantierului (la Tg. Jiu), ridicarea diferitelor tronsoane cu structura de rezistență, schela, așezarea semi-elementului de bază al coloanei, ridicarea unor elemente sau tronsoane de stâlp, detalii de construcție, o vedere de ansamblu a Atelierelor Centrale Petroșani sau secția de structuri a Atelierelor din Petroșani. Toate filmulețele realizate atunci, în 1937, se păstrează, și pot fi vizualizate, la Centrul Cultural „Georges-Pompidou” din Paris.

Coloana fără sfârșit este amplasată pe un tăpșan din orașul Tg. Jiu, în centrul unui nod geobiologic, pe axul paralelei de 45* latitudine nordică, cu o înălțime totală de 29,33 metri. În fundal pot fi admirați Munții Parâng. Cercetările întreprinse arată că în zilele însorite, pe o distanță de 300 de metri, coloana emite energie benefică. Pe axul Căii Eroilor se află Biserica Sf. Apostoli, monument istoric datând din 1777, restaurat și inaugurat, la 7.11.1937. Precizarea formulată de Ștefan Sgandăr și Constantin Crăcea este importantă: „Axul întregului ansamblu orientat de la Est la Vest trece prin crucea turlei principale a Bisericii, ceea ce atestă ideea că Brâncuși a integrat-o voit în ansamblul său, acordându-i o semnificație aparte...” 6

Pentru amenajarea aleii „Calea Eroilor” (cu o lungime de 1284 de metri), trasată între Bl. C. A. Rosetti și digul Jiului, pe baza unui deviz, întocmit în octombrie 1937, s-au plantat 20 de plopî piramidali și s-au amenajat 10 nișe pentru bănci și scaune. Această construcție din metal feros (plăci de fontă) are forma unor trunchiuri de piramidă, goale pe dinăuntru, și fixate cap la cap, pe un miez central de oțel, cu secțiune pătrată, uniformă pe toată înălțimea Coloanei Infinitului. Istoricul construcției acestui monument este descris cu minuțiozitate și-l datorăm bogatei

arhive a inginerului Ștefan Georgescu-Gorjan. Astfel aflăm că în 1934, Aretia Tătărescu, președinta Ligii Naționale a Femeilor Gorj, i-a propus lui Constantin Brâncuși realizarea unui monument care să amintească de eroismul gorjenilor în Primul Război Mondial. Sculptorul a acceptat propunerea, reflectând îndelung asupra acestui proiect. O ciornă de scrisoare, „către Cendrars”, datând din 1921, confirmă frământările artistului care ține să precizeze: „Oamenii din satul meu vor un monument pentru eroii lor căzuți în război, pe care să-l fac eu, neîntârziat”. 7

Această propunere îl onorează pe artist. Mai mult chiar, el gândește ca această monumentală construcție să devină „aidoma unui cântec etern care ne poartă în infinit, dincolo de orice durere și bucurie artificială” (Doina Lemny) 8. Pentru impozantul proiect al Coloanei, sculptorul realizase deja, încă din 1918, o variantă cioplită în lemn de stejar și având trei elemente, cu o dimensiune totală de 203 cm înălțime. Ulterior, va concepe o altă variantă, dar din lemn de tei al unui singur element. După acest model, inginerul Ștefan Georgescu-Gorjan și echipa sa de specialiști, vor definitiva „soluția tehnică” a proiectului, piesele fiind turnate în metal în Atelierele Centrale din Petroșani. În perioada august-septembrie 1937, sculptorul va fi prezent la Petroșani, la execuția elementelor monumentului, filmând fiecare etapă de execuție a lucrărilor. Așadar, la Petroșani, s-au turnat modulele din fontă, s-a fabricat stâlpul din trei tronsoane (transportate la Tg. Jiu, prin defileul Jiului) și s-a executat montarea de probă în atelier.

Transportarea primei piese din stâlp, cu o greutate de nouă tone, de la Petroșani, prin defileul Jiului, până la Tg. Jiu, a fost extrem de dificilă și a durat trei zile. S-a folosit un căruț de fier, tras de autoșenile „ca în Sahara”, escortate de două camioane mari. 9 Tot la Tg. Jiu, s-a realizat fundația monumentului, s-a înălțat schela și s-a montat Coloana, modul cu modul. Structura de oțel este încastrată în beton, iar „capra în cruce” va avea trei metri. „La base invisible de La Colonne este un support formant une <croix> faite de barres d'acier ei prolongée par un axe métallique de section carrée, de 42 cm de côté...” 10

Privită de departe, se poate lesne observa, acest monument nu are „nici soclu, nici capitel, cum au coloanele antice”. Coloana Infinitului „nu are nici început nici sfârșit”. Chiar dacă, inițial, s-a dorit

înaltă de „400 de metri și realizată din oțel oxidabil polisat” 11, o spune artistul însuși, Coloana va trebui să respecte anumite criterii de concepție, „o anumită mărime astfel încât să fie infinită, dar finită în spațiu”. 12 Firma Wildaman, din Brașov, a prestat servicii gratuit. Fiecare etapă a fost immortalizată prin imagini foto care, privite în derularea lor, ne apar ca un adevărat film documentar. Demn de reținut este că distinsa doamnă Sorana Georgescu-Gorjan (îndeplinind și dorința tatălui ei), a pus la dispoziția publicului realizările acestei opere unice. Merită să reținem că în 1997, raportul UNESCO apreciază Coloana fără sfârșit, din Tg. Jiu „nu numai o capodoperă a artei moderne, ci și o extraordinară operă inginerească”. Costurile întregului ansamblu au fost suportate de Societatea din Petroșani, director general fiind: ing. Ioan Bujoiu, membru marcant al P.L. și ministru în cabinetul Tătărescu.

Dacă am dori să reflectăm asupra „obârșiei” (Ion Pogorilovschi) Coloanei, firește, avem a ne raporta la câteva simboluri străvechi, și anume, la stâlpii sculptați (care se așează pe morminte în unele sate transilvane), la bradul de înmormântare (sau vizualizarea unei sulite de lemn de brad), despre care scriu T.T. Burada sau Simion Fl. Marian.

O apreciere originală privind configurația acestui monument aparține poetului Nichita Stănescu: „Coloana infinitului ne dezechilibrează total sentimentul geografic... Ea pare o înșirare de sicrie dacice puse unele peste altele până la nesfârșit... Coloana infinitului nu este alegorie, nici simbol, nici idee, ceva ce nu se poate defini, e sculptura, un trup al artei, o ființă vie”. 13

Ansamblul arhitectural de la Tg. Jiu va fi inaugurat la 27 octombrie 1938, însă câteva detalii consemnate de doamna Sorana Georgescu-Gorjan, merită reținute: „Inginerul Gorjan lipsea din țară, iar prezența sculptorului este controversată. Tătărescu nu mai era la guvernare și în presa locală nu se menționează participarea artistului la ceremonii. Brâncuși a plecat din țară la Paris și nu a mai revenit niciodată.

Spre sfârșitul vieții avea să afirme că, dintre toate lucrările sale, doar **COCOȘUL ȘI COLOANA INFINITULUI** au atins un „caracter de desăvârșire definitiv”...” 14

E adevărat, s-au făcut multe propuneri pentru a se realiza coloane colosale, la New York, la Philadelphia sau la Chicago, dar, din diverse motive, niciunui proiect artistul nu i-a dat curs.

Acest vis frumos se contura și în ființa lui Brâncuși însuși, de la care ne-a rămas această vie mărturie: „Mi-ar plăcea să-mi fac Coloana în Central Park. Ar fi mai mare decât orice construcție, de trei ori mai mare decât obeliscul vostru din Washington, cu o bază de lățime corespunzătoare – 60 de metri sau peste. Ar fi făcută din metal. În fiecare piramidă ar exista apartamente și oamenii ar locui acolo, iar sus de tot mi-aș pune pasărea – o pasăre imensă în echilibru pe vârful coloanei mele infinite”. 15

După cum lesne remarcați, pretutindeni, artistul amintește de „Pasărea” sa, simbolul ambițiosului zbor, „mărita”, „măiastra”, care are darul de a „umple cerul”. Însă, ambițioasele sale proiecte nu au vrut să se realizeze. Doar „una a reușit să urce spre cer”, cea de la Tg. Jiu. Singura coloană monumentală realizată de artist rămâne cea de la Tg. Jiu – adevărată „justiție poetică”, după cum afirmă celebrul exeget al operei lui Brâncuși, sculptorul Sidney Geist (1914-2005).

Această capodoperă a sculpturii românești rămâne una dintre marile minuni ale lumii, „aidoma unui cântec etern care ne poartă în infinit, dincolo de orice durere și bucurie artificială...” (Constantin Brâncuși)

Bibliografie:

1. Sorana Georgescu-Gorjan – Așa grăit-a Brâncuși. Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2012, p. 204. Fabula „Copacul”.
2. Sorana Georgescu-Gorjan – Așa grăit-a Brâncuși. Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2012, p. 194
3. Sorana Georgescu-Gorjan – Așa grăit-a Brâncuși. Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2012, p. 132
4. **Brâncuși își numea opera: „Coloana Infinită” sau „Colonne Infinie”.**
5. Sorana Georgescu-Gorjan, s-a născut la Petroșani (Hunedoara), la 1 martie 1939, a absolvit Facultatea de Filologie (secția de limbi romanico-germanice), a avut o bogată activitate de cercetare științifică. După propria-i mărturie, a crescut în cultul marelui sculptor Constantin Brâncuși, căruia îi va dedica și multe studii științifice. De asemenea, a fost preocupată de publicarea postum a cărților și a arhivei inginerului Ștefan Georgescu-Gorjan.
6. Ștefan Sgandăr, Constantin Crăcea – Constantin Brâncuși, enigma ansamblului monumental de la

Tg. Jiu. Casa Editorială ODEON, București, 2003, p. 32

7. Sorana Georgescu-Gorjan – Așa grăit-a Brâncuși. Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2012, p. 111
8. Doina Lemny – istoric de artă, specialist în sculptura secolului al XX-lea. Este cunoscută la Paris drept „cel mai avizat cunoscător al operei lui Brâncuși”. Lucrează la Centrul Pompidou, unde se păstrează atelierul pe care artistul l-a donat statului francez, la vârsta de 86 de ani.
9. Sorana Georgescu-Gorjan – Ștefan Georgescu-Gorjan, constructorul Coloanei Infinite. Ed. Fundației „Constantin Brâncuși”, Tg. Jiu, 2002, p. 49
10. Doina Lemny – Constantin Brâncuși. Oxus. Imprime en France, 2005, p. 135
11. Sorana Georgescu-Gorjan – Așa grăit-a Brâncuși. Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2012, p. 108
12. Sorana Georgescu-Gorjan – Așa grăit-a Brâncuși. Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2012, p. 124-125
13. Nichita Stănescu – Brâncuși (O ieșire din himeric). vol. Amintiri din prezent. Ed. Sport-Turism, București, 1985, p. 368
14. Sorana Georgescu-Gorjan – Ștefan Georgescu-Gorjan, constructorul Coloanei Infinite. Ed. Fundației „Constantin Brâncuși”, Tg. Jiu, 2002, p. 55)
15. Sorana Georgescu-Gorjan – Așa grăit-a Brâncuși. Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2012, p. 107

Camelia SURUIANU

Vasile Voiculescu - pășind pe drumul desăvârșirii

Sub semnul schimbărilor social-politice de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial se distrug destine și cariere. Numeroase personalități ale vieții culturale încep să fie marginalizate sau

persecutate. Vasile Voiculescu în acele vremuri era o prezență activă în viața publică, atât prin opera sa literară, cât și datorită unui post de redactor la Radio România, unde îi avea colegi pe scriitorii: Adrian Maniu, Lascarov Moldovanu, Liviu Rebreanu, Vlăicu Bârna.

În legătură cu activitatea de la Radio, pe lângă valoarea în sine a emisiunilor, amintim un amănunt mai puțin cunoscut. Deoarece scriitorii de origine evreiască, în anii războiului, fuseseră epurați din viața publică, Vasile Voiculescu, altruist din fire, a obținut de la postul de Radio, folosind nume fictive, remunerațiile lor. Printre aceștia se numărau: Ury Benador, Peltz, Alfred Margul Sperber, Mihail Sebastian, Felix Arderca. Chiar dacă nu a avut nicio afiliere politică, în anul 1946 va fi înlăturat din postul de redactor, ca, ulterior, să fie nominalizat și pe o listă „neagră” formată din intelectualii care nu mai aveau permisiunea de a figura în bibliotecile publice.

În ciuda atâtor restricții, volumul de povestiri *Capul de zimbriu* va reuși să vadă lumina tiparului în 1947, trecând de cenzură datorită ideilor antigermane nuanțate în text. Tot în această perioadă scrie poemul *Adio libertate*, publicat în primul număr din „*Luceafărul*” parizian și semnat cu pseudonimul Valeriu Anghel.

Chiar dacă în perioada proletcultistă lirica religioasă nu putea să vadă lumina tiparului, Vasile Voiculescu continuă să scrie poezie de factură mistică. Textele sale, dintre care amintim *Graalul*, *Taborul*, *Inima lui Dumnezeu*, *Împărtășirea*, *Rugăciune*, reflectă tema desăvârșirii spirituale. Toate acestea aveau loc în contextul în care, în revistele „*Viața Românească*”, „*Contemporanul*”, „*Flacăra*”, o serie de poeți minori elogiau socialismul totalitarist. Iată câteva titluri de acest gen: *Odă ciocanului*, *La moartea unui tovarăș de Cristian Sârbu*, *Cântecul țesătoarei de Suzana Delciu*, *Ioana a fost aleasă în Comitetul pentru Pace de Petru Vintilă*. Paralela este grăitoare în ceea ce privește schizoidia care începuse să se manifeste în societatea românească.

Deși presat să creeze după indicațiile ideologiei de partid, „în mod intenționat Vasile Voiculescu nu vroia să scrie la comandă și, în general, nu vroia să colaboreze.” În acest context, în ciuda vicisitudinilor, scriitorul, de o demnitate ireproșabilă, alege să trăiască în umbră.

În noaptea de 4 spre 5 august 1958, Vasile Voiculescu este arestat, în timp ce traducea un

fragment din Emanuel Swedenborg. Cu această ocazie, îi sunt confiscate toate manuscrisele. Este acuzat de „misticism” și încadrat în primele două puncte din Articolul 209. În felul acesta, câteva poezii devin capete de acuzare. Poezia *Mâna*, scrisă în anul 1955, este considerată de organele abilitate ca având subiect subversiv și devine probă în dosarul „inculpatului”.

La interogatoriu Vasile Voiculescu a recunoscut că în cadrul Asociației *Rugului Aprins* a citit poezii și povestiri din creația sa literară, pe care le-a comentat împreună cu auditoriul. De asemenea și-a arătat și nemulțumirea față de ostilitatea guvernului în ceea ce privește lipsa libertății de exprimare și epurarea sa și a altor scriitori din viața culturală a țării. Cu toate că se afla la o vârstă înaintată, avea în momentul arestării 74 de ani, este condamnat la 5 ani de temniță grea. În rechizitoriu procurorul a susținut faptul că: „Susnumitul este cunoscut ca element dușmănos al clasei muncitoare din U.R.S.S. prin scrierile sale din perioada celui de-al Doilea Război Mondial, în versurile sale elogiind războiul criminal dus împotriva U.R.S.S. [...] După 23 August, Vasile Voiculescu scrie o seamă de poezii pe teme mistice, care au un caracter dușmănos față de regimul democrat – popular din R.P.R.” Și astfel, Vasile Voiculescu ajunge în închisoare datorită unor poezii cu caracter religios. Precizăm că regimul totalitar asocia cuvântul „mistic”, de origine grecească, care se tâlcuiește „ascuns”, „tăinuit”, cu un fenomen ostil guvernului, manifestările de acest gen fiind socotite în afara legii.

Petre Pandrea, întâlnindu-l într-o celulă din închisoarea Aiud, într-o filă de jurnal, îl compară cu un „anahoret transfigurat”. Ca la un moment dat să se întrebe retoric: „Cine din cameră s-ar fi putut certa cu această figură de mucenic bizantin?”

Grav bolnav, la insistența familiei, este eliberat în ziua de 30 aprilie 1962. Afectat de morbul lui Pott, este internat la Turda într-un spital pentru tuberculoși. În pofida acestor intervenții, trece la cele veșnice, în noaptea de 25 spre 26 aprilie 1963. Este înmormântat, după dorința sa, cu hainele cu care a ieșit din închisoare, făcute de colegii săi deținuți din peticele unor pături, care vreme de patru ani l-au protejat de frig. Fiind o perioadă instabilă la nivel politic, din partea Uniunii Scriitorilor, la înmormântarea sa nu a fost nimeni prezent.

Începând cu 1966, fiul scriitorului reușește să publice o parte din povestirile sale, printre acestea numărându-se *Capul de zimbru*, *Ultimul Berevoi*, *Iubire magică*, precum și romanul *Zahei orbul*. Cu toate acestea, criticii literari, chiar și după abilitarea sa juridică din anul 1968, se fereau să-l amintească. Astfel, dacă în 1944 Alexandru Piru îngrijise la Fundația Regală un volum de poezii, în *Panorama deceniului literar românesc, 1940-1950*, publicată în 1968, Vasile Voiculescu, din păcate, nu este nici măcar amintit.

Constantin OANCĂ

JURNAL IREAL (1)

Relația dintre știință și cultură este aceeași cu relația dintre cuvântul cu sens propriu și cel cu sens figurat ori cea dintre trup și suflet.

Auzi adesea spunându-se: Cine știe ce este dincolo, n-a fost nimeni acolo să ne spună. Ne aflăm în felul acesta în situația bogatului nemilostiv din parabola biblică, ce a plecat, ca și Lazăr, din lumea asta, dar în altă direcție și de dincolo de prăpastia care acum îi despărțea Avraam, în sânul căruia se afla săracul Lazăr, îi spune celui care odată a fost bogat: „Dacă (un om) nu ascultă de Moise și de prooroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva din morți” (Luca 16, 19-31).

Biserica Ortodoxă este ancorată în Sfânta Tradiție (spre deosebire de alte biserici, tot creștine, care slujesc doar Biblia), deoarece trecutul ei este plin de modele comportamentale demne de urmat. Dar niciun model omenesc nu se compară cu cel al Fiului Omului revelat pe paginile Bibliei, singurul capabil de-a face din mântuire o realitate pentru noi.

Sunt mulți oameni azi (mai ales din rândul tinerilor) care se rușinează cu un dumnezeu neputincios (cum este perceput în general Dumnezeu nostru), uneori chiar comic, care mănâncă, are nevoie de aurul nostru, de lacrimile, de sărbătorile noastre, care binecuvintează afacerile noastre, nimicurile, falsurile de orice fel și pentru care apoi suntem îndemnați să-I aducem mulțumire ori să ne rugăm de sănătate în scopul moștenirii pământului. Si-atunci tinerii noștri se duc fie la Buda, fie la Mahomed, pe care-i găesc mai de încredere. Și, atenție, aceștia sunt doar dintre cei care gândesc.

Iată problema veacului – dărmarea din interior a așezământului.

Cei cu așa zisa muzică ușoară oferă auditoriului himere, căci himerele doar bucură pe cei fără pretenții, în vreme ce adevărații artiști te ajută să-ți depășești condiția, muzica lor având acoperire în aur, îți crează breșe în cenușii existenței materiale prin care să poți vedea Dincolo. Iată problema veacului.

Cele două feluri de vin de la Nunta din Cana sunt cele două învățături biblice: a Legii și a Mântuitorului Iisus Hristos. Al doilea fel de vin este mai bun decât primul, deoarece a fost făcut pe cale miraculoasă din apă și nu din una oarecare, ci din cea „vie” (vezi Ioan 4).

Binele, spre deosebire de rău, se face cu greu, de aceea e nevoie de ajutorul lui Dumnezeu (ca-n noaptea Meșterului Manole), acesta fiind criteriul dintâi al cernerii valorilor. Ce e ușor, aproape mereu, are natură malefică. Lenea, spre exemplu, este întreținută cu ce-i ușor, cu nimicuri, precum focul care este întreținut cu uscături.

În secolul al XXI-lea (care, în accepția lui Andre Malraux, va fi religios sau nu va fi deloc) a venit la putere urâtul, fratele geamăn al răului, care s-a dovedit a fi cu mult mai de temut, deoarece îi este mai greu de recunoscut natura malefică, ajungându-se, chiar, până la acceptarea (aproape cvasiunanimă) a ideii că el este frumosul autentic, deși uneori apare în toată hidoșenia sa.

Ce coabitare mai izbutită între om și nefărtatele poate fi alta? Șarpele bătrân fiind și foarte inteligent, s-a adaptat, așadar, ușor la „nevoile” veacului, înregistrând un succes care a speriat poporul lui Dumnezeu.

Cine judecă muzica doar după melodie nu va ajunge la niciun rezultat, că nu numai melodia vine din inspirație, ci toată elaborarea unui opus stă sub acest semn. La fel ca-ntr-o epopée, roman ori frescă și aici întâlnim o realitate complexă, cu bunele și cu relele ei, însă zugrăvită sonor, ca cine are urechi de auzit să audă.

În ciuda spuselor lui Iisus că: „...vine ceasul când nu vă veți mai închina Tatălui nici pe muntele acesta și nici în Ierusalim,... când adevărații închinători I se vor închina Tatălui în duh și adevăr; căci astfel de închinători caută Tatăl. Dumnezeu este Duh, iar cei ce I se-nchină trebuie să I se închine în duh și adevăr” (Ioan 4, 21-24) creștinii noștri s-au îngrădit tot mai mult de forme, ca la Ierusalim, despre care Mântuitorul a spus că nu va rămâne piatră pe piatră și așa a fost când, pentru a înăbuși răscoala evreilor conduși de Barchociba în anul 70 d. Hr., armatele lui Tit și Vespasian au distrus Ierusalimul din temelie, iar toată populația Israelului a fost expulzată, obligată să trăiască în diaspora lumii timp de 2000 de ani.

Lumea a luat un alt curs, fiind ascultătoare mai degrabă de iznoave și superstiții decât de cuvintele Domnului. Ei bine, pentru dărmarea acelorși ziduri va veni sfârșitul cel mare.

Cel care crede că poate trăi cuvintele lui Iisus: „Cine nu lasă pe fiu ori pe fiică și să Mă urmeze nu este vrednic de Mine.” să ridice mâna.

Note de călătorie

Vasile GROZA

-În vizită – La MAREA MOARTĂ-

Din capul locului, denumirea sugerează în mintea oricui ceva care nu mai este viu și apare o anumită îndoială privind un oarecare interes, decât acel turistic, să zic.

Ajuns aici îndoiala se confirmă. Un peisaj sumbru privind înspre mare. Nu zbor de pescăruși, nu ambarcațiuni și un fapt și mai descurajant, ploaie.

Întorcând privirea totul se schimbă. Viața trepidează la cote înalte. Un șirag de hoteluri special amenajate; furnicar de lume și deodată îți dai seama că marea trăiește. Are vitalitate, eficiență, tămăduiește fel și fel de afecțiuni. Cred că a fost și este dintru începuturi destinată cu acest dar dumnezeiesc și de aceea merită să ne adunăm în jurul ei.

Ca un curios ce sunt încerc să-mi lămuresc anumite stări de lucruri, străbătând pustiurile din prejurul acestei mări, ce la prima vedere am impresia că nu sunt pe planeta pământ pe care m-am născut. Mașina străbate modernul drum ce șerpuiește și și-a făcut loc printre cele mai amenințătoare și îngrozitoare locuri și prăpăstii „extraterestre”. Ne îndreptăm spre Tel Aviv, orașul minunilor, cele din trecut și a minunilor de astăzi în care noul te întâmpină la tot pasul.

Dacă spui la careva sau îți spune cineva că pe aceste pustiuri există viață rămâi crucit. Configurația este sahariană. Și totuși, încet, încet, precum pojghița la lapte ici colo se înfiripează vegetația să începe să se simtă și mâna omului. Porțiuni mici de pământ amenajate, primele adăposturi, chiar primitive în preajmă cu câteva capre, oi și chiar cămile.

Locuințele improvizate în fel și chip se înmulțesc, apărând mici comunități cu acei vestiți și

legendari beduini, mergându-se până la comunități mari formând sate și chiar orașe, ei fiind cetățeni ai statului cu drepturi și uneori cu obligații întrucât au niștr legi interne aparte.

Curiozitatea turistului este cum acești oameni rezistă în timp cu atâtea greutăți în jurul lor. De integrarea lor se ocupă societatea. Peste tot se află în servicii și au un comportament civilizată. Te miri cum nu emigrează din comunitatea lor și zi de zi se întorc acolo unde le este obârșia. Da este adevărat că uneori când cineva încearcă să se amestece în treburile lor tradiționale fie și sociale nejustificate, este ca la „OITUZ”, „PE AICI NU SE TRECE”! Sunt de o dârzenie și mândrie, rar întâlnite!

Revenind acolo de unde am început, se cuvine să-i închin câteva versuri eroinei acestui reportaj „MAREA MOARTĂ” întrucât de la existența ei primară și până azi s-au petrecut și se vor mai petrece multe schimbări mai ales geologice și de ce nu sociale și chiar economice, pentru că așa moartă cum i se spune, ea generează în jurul ei viață.

BEDUINII

Am fost și eu ca toți copiii
Cum toți copiii sunt zglobii
Am fost cowboy și poate și bandit
Dar nicicum nu m-am gândit
De toate-am fost dar nu nebun
Să cred că în real există un beduin!

Credeam că totu-i o poveste
De-a lui Coșbuc un vechi străbun
Care cu alți confrăți ne-au dat de veste
Cum Făt Frumos sau cu Păcală
Ar exista și-un Beduin!

Acum, acum la bătrânețe
Sunt în mașină, oameni buni!
Și-s stăpânit de-a mea tristețe
Că trec prin țara lor de Beduini!

Și sunt incluși în falsul modernism
Nescoși din vechiul lor modrog
O fi din răutate sau cinism
Poate nu vor sau n-au avut noroc,
Să fie cu civilizația acolo la un loc!

11 ianuarie 2015

INTERVIU

Cristina MIHAI: Intraductibilul dor de la capătul Pământului

Interviu cu cineastul Ben Todică din Melbourne (Australia) (urmare din numărul anterior)

Ben Todică: Artist independent (cineast, regizor, producător TV, broadcaster, inginer de sunet, etc.); scriitor, editor, fotograf și jurnalist român stabilit în Australia.

C.M.: Povestea ta e una de roman. În plin succes și viață bonomă, ai ales la un moment dat să fugi din țară. Era o decizie grea și... mai ales riscantă. Cum s-a derulat acest film al vieții tale?

B.T.: Cred că și fuga mea din țară, ca și filmul, m-a ales ea pe mine pentru că eu nu am crezut vreodată că o să ajung să am pașaport și destui bani ca să merg în străinătate. Am crescut într-o familie de oameni foarte harnici și modești. Părinții mei au muncit pământul în Iezer, județul Vaslui, că din acele locuri ne este obârșia, iar când a venit colectivizarea și le-a luat totul, au plecat prin țară după muncă și așa au ajuns la minele din Ocna de Fier, apoi la Ciudanovița, în Banat. Am făcut armata la grăniceri și, ca să vezi cât de copil eram, odată, în serviciul de pază pe frontieră, într-o iarnă când era fâșia înghețată, am trecut-o dincolo, în Iugoslavia, unde m-am întâlnit cu grănicerul iugoslav, care era în patrulă și am fumat o țigară amândoi. Eu i-am oferit o țigară “Haiduc”, cele mai ieftine țigări românești de pe atunci, iar el mi-a oferit una iugoslavă cu filtru, echivalentul Snagovului nostru. În mintea mea, îmi împlineam un vis: puteam să mor cu mintea împăcată că, măcar unul din familia noastră a fost în străinătate. Da..., nu avea să afle nimeni. Era secret, pentru că, dacă se afla, intram automat în

batalionul disciplinar. Și acum, să vezi cum lucrează Dumnezeu: un prieten de-al meu, un inginer electronist din București, venit și el la mină ca să câștige bani, îl bate pe un milițian pentru o fată. Miliția urmărește să-l prindă ca să-l bage la închisoare. Mă trezesc noaptea cu el la ușă, ca să mă roage să-l ajut să fugă din țară. El știa că am fost grănicer și cunoșteam în amănunt sistemul și zona, așa că i-am dat direcție și sfaturi, ne-am luat rămas bun și ne-am despărțit. A doua noapte, eram la cabana Șapte brazi din Oravița, cu un grup de prieteni, unde chefuluiam, când cineva mă cheamă afară în spatele cabanei, unde dau de Stănescu, că așa îl chema. « Ce faci mă? », îi zic, « n-ai plecat? ». « Ba da. Am umblat toată noaptea prin văi și hârtoape și spre dimineață, am văzut un tren, în care am urcat din fugă, bucuros ca am prins trenul de Belgrad și m-am trezit din nou în Oravița. Era trenul Berzovia-Oravița.

M-am rătăcit! » îmi zice disperat. « Trebuie să mă ajuți! ». Cum eram în formă, am prins curaj și i-am zis « Bine mă, hai că vin cu tine! ». Am luat o sticlă de coniac, ciocolată și câteva sticlute cu suc de lămâie și, la plecare, i-am întrebat pe cei din bar dacă vor să vină cu mine în Iugoslavia. Toți au înghețat, crezând la un moment dat că glumesc, iar străinii că sunt securist și așa am cules doar trei. Eram de acum cinci persoane. Ideea era că, dacă ne prindeau grănicerii împărțeam bătaia, căci știam cum se aplică, iar coniacul, ca să ne scuzăm că suntem beți și că din greșeala ne aflam în zonă, lucru care, de fapt s-a și întâmplat.

În momentul în care am ieșit din arătura dintre Oravița și Grădinari și am intrat pe asphalt, se oprește un IMS de la grăniceri în spatele nostru și ne întreabă ce căutam. Mă bag eu în față mai îndrăzneț și îi spun șoferului că mergem la o nuntă, la Maria Băsu. Mai târziu am aflat că în spate era un vecin, maior la grăniceri, care m-a recunoscut și i-a spus șoferului să plece. Asta se întâmpla pe la orele 19:00, iar pe la miezul nopții, am ajuns la primele sisteme de alarmă din zona de graniță. Cutii de conserve legate pe fir de sârmă între copaci ca atunci când le atingi să zornăie și să-i atenționeze pe soldații de pază.

Începuse o ploaie mocănească, iar noi, întinși pe burtă, așteptam să-i depistăm. Schimburile de noapte treceau tot la două ore și când treceau pe lângă un cuib de pază se opreau și schimbau vorbe sau țigări, și asta era un semn că trebuie să ne ferim poteca. După ce a trecut primul schimb și am văzut că nu s-a oprit în zonă, am pornit-o

înainte târâș, ceilalți după mine, ca un cârnat. Țineam un băț de vreo 30 de cm în gură, vertical, ca să depistez firele de lansatoare. Toată zona era acoperită pe lungime cu un fir de oțel subțire care, odată atins, declanșa niște rachete luminoase și lua pe neașteptate pe soldat, îl avertiza că e cineva în zonă. Astfel te vedea și te aresta. Știam că bățul din gură trebuia să fie foarte ușor, să nu aibă forță să tensioneze firul de lansator și așa a și fost. Am găsit firul, m-am făcut punte peste el și i-am trecut pe toți. După multe ore de mers, pentru că era o zonă mai accidentată, cu văi și dâmburi, am ajuns la fâșia de graniță. Era un deal stâncos unde, în loc de fâșie, era un gard de sârmă ghimpată conectat de stâlpi de beton prin izolatori electrici.

Nu am învățat în armată despre gard electric, însă eram acum în fața lui și nu aveam curajul să încerc să văd dacă e activ sau nu, așa că am luat două crengi uscate și am mărit distanța dintre firele de jos, destul ca să sari ca un tigru printre ele și chiar așa a fost, pentru că se vedea jos, la poale, cum venea soldatul care verifica fâșia în tura de dimineață. În partea iugoslavă, erau dealuri și văi ca sânii unei femei acoperite de copaci tineri, cam de grosimea brațului și pentru ca zona să poată fi observată, erau toți tăiați și căzuți unii peste alții la întâmplare, creând o linie rotundă a orizontului, însă ascundeau toate denivelările și gropile de dedesubt.

După ce am trecut și eu, am privit în urmă. Aveam o priveliște de vis, pe care nu am s-o uit niciodată. Soarele răsărea deasupra Marilei și la poalele ei, șerpuind în sus, orașul Oravița se dezvelea de pătura nopții. Deodată, un țipăt. Mă întorc și-l văd pe Stănescu căzut cu un picior printre puietii îndoiti invers. Îi alunecase piciorul printre trunchiurile copacilor într-o groapă și l-a rupt. Nu puteam rămâne aici aproape de graniță, pentru că putea să sosească în orice clipă soldatul, așa că am făcut doi dintre noi scăunelul cu brațele și am început să-l cărăm cu schimbul.

De acum, piciorul se umflase și el gemea în semi-leșin. După a doua colină, am dat de un cioban cu oile și ne-am predat lui. Acesta a dat vestea cumva, pentru că ne-am trezit cu poliția iugoslavă, care a venit cu o semidubiță și ne-a ridicat.

Pe Stănescu l-au internat, iar pe noi ne-au dus la tribunal, ne-au judecat și ne-au dat două săptămâni de pușcărie pentru că trecusem frontiera ilegal. Hai s-o fac mai scurtă că, altfel, răspunsul la întrebare chiar devine un roman. După două săptămâni suntem scoși și, din nou,

aruncați în dubiță, cu Stănescu scos din spital și în ghips, cărați fără vedere timp de multe ore, când te gândești că acuși vom fi la granița românească și vom fi predați autorităților. Era o chestie care se practica uneori.

Din fericire, am ajuns la Belgrad și, din nou, închiși pentru două săptămâni. Aici erai interviuat și verificat cine ești și unde vrei să ajungi. Erau peste două sute de ilegali din România, Ungaria, Cehoslovacia.

Stăteam câte o sută în dormitor, cu paturi de fier suprapuse. La Vârșeț, unde am făcut primele două săptămâni, eram 40 în cameră și ne scoteau doar o dată în curte pentru zece minute, după care stăteai pe o băncuță de lemn toată ziua.

Eu am vrut să ajung în Suedia, dar de aici se putea emigra doar în Australia.

Unul dintre noi, un oltean, a ales Australia și atunci a fost separat de noi. După două săptămâni ne-au pus într-un microbuz și ne-au dus la granița cu Italia, unde după ce ne-au arătat șoseaua care duce la Trieste, ne-au sfătuit să nu spunem nimănui că am avut contact cu autoritățile iugoslave. În lagărul din Trieste, erau condiții de hotel, adică eram 4 în cameră.

Se putea emigra doar în trei țări : USA, Canada și Australia.

Am ales Canada, pentru că se pleca cel mai repede și după doi ani primeai cetățenia și puteai să te întorci în țară, ca să-ți vezi familia.

În America așteptai 4 ani, se putea merge acolo, însă aveai nevoie de un sponsor/garant particular, pe când în Australia și Canada te lua statul. Cel mai tânăr dintre noi, un moldovean care a răspuns invitației mele de la cabana din Oravița, a ales și el Canada și acolo a și ajuns. Mai era boxerul din Brașov, cules tot din cabană, fost campion național, era numai mușchi. Spărgea nucile între degetele de la picioare de te cruceai.

El și cu Stănescu s-au cherchelit și s-au luat la bătaie cu un grup de bulgari, care bătuți, s-au pregătit să-i omoare pe amicii mei și atunci aceștia, de frică, au fugit în Franța, unde arestați din nou ca ilegali, au ales între pușcărie și Legiunea Franceză. Astfel, Stănescu a fost parașutat ca soldat al armatei franceze în Djibuti, iar boxerul a ajuns instructor în Legiunea Franceză din Marsillia. Iată-mă singur.

Pentru cine mi-am riscat viața? Eu am fost tare naiv pentru că am crescut în credința că toți suntem ca o familie.

Katia NANU

Arta dedulcitului la români

Îmi place să privesc, să întâlnesc, să ascult oamenii. Chiar sunt un univers. Fiecare cu povestea, cu necazul, cu experiențele lui. Oamenii, dincolo de exprimările voit intelectuale și de nenumăratele exemple de catalogare a lor, popular sau cu înțelepciune studiată, sunt tabloul viu care ne încapă, sunt cea mai apropiată de noi înșine imagine a ceea ce suntem. Mi se întâmplă să privesc la ei ca la un spectacol, ca la o piesă de teatru pe care nici cel mai talentat autor n-ar reuși să o imagineze, pe care mintea unui regizor inspirat n-o poate pune în scenă.

După ore în șir în care am urmărit cum decurgeau descinderile la firme și locuințe, declarațiile sau delatările unor învinuiți, arestările unor potenți, comentariile unor analiști aflați în treabă, am auzit pe cineva povestind despre o pomană. Și nu tragismul momentului, încercătura lui de durere și amintirea celui dispărut sau amănuntele organizatorice ale mesei îmbelșugate, întinsă pentru cel dus dintre vii, m-au interesat, ci punctarea simplă și plastică a comportamentului unui preot. Omul care povestea a descris în puține cuvinte faptul că, după fiecare cruce făcută deasupra ofrandei, preotul își lingea discret și elegant degetele adunate pentru semnul divin. Dulceața colivei și a colacului îl atrăgeau pe unsul lui Dumnezeu cu omenească ispită, pofta curgându-i printre buze odată cu litania din cărțile sfinte. Morala povestitorului era de o universală înțelepciune. Dacă și preotul se dedulcea vizibil, în momente de smerită slujbă, la bucatele jertfite decedatului, la ce te poți aștepta de la cei aflați mereu la masa unui grandios ospăț? Era, evident, o trimitere către politicienii și afaceriștii condamnați sau doar bănuți de a se fi înfruptat din banul public, de a ne fi umblat carevasăzică nouă, contribuabililor modești, prin buzunarele la care cotizăm cumiți, de-a valma, de peste două

decenii și jumătate. Noi le umplem din puținul nostru, cu credința că banul acesta se va întoarce către alegători pentru a le ușura viața, în timp ce ei se înfruptă din greu, își ling nesățioși degetele, mimând însă desfășurarea unei slujbe în folosul public. Judecată simplă, la îndemâna oricui. Abia de aici înainte vine însă surpriza. N-am găsit la povestitorul meu revoltă autentică sau supărare reală pentru gestul în sine. Păcatul poștei, dacă nu ajunge la lăcomie este aproape scuzat de români. „S-a dedulcit și el puțin, cine n-ar face-o? Banul e ochiul dracului.” Numai că totul trebuie să aibă o limită, și furtul trebuie să fie făcut cu măsură. Asta este opinia actuală aproape generală.

Cu oricine vorbești, de la vlădică la opincă, părerea este că echilibrul vine nu din diferența radicală între hoți și oamenii cinstiți, ci din felul în care cei aflați în fața bucatelor știu să se înfrâneze și participă cu măsură la ospăț. „Să fure și ei mai puțin, să bage mâna doar un pic, așa din vârful degetelor, nu până dincolo de cot.”

Românii sunt de acord cu șpaga moderată, cu furtul discret, cu ocolirea elegantă a legii, cu îndestularea moderată pe căi mai ocolite. Foarte mulți știu exact cum se fac bani din neînregistrarea în contabilitate a unor produse, din limitarea numărului de bonuri fiscale, din înjumătățirea prețului unui bilet oferit gata compostat de trei-patru ori călătorului. O atenție la naș, la medic, la mecanicul auto, o plată la negru pentru un meseriaș venit în timpul de lucru al firmei, un salariu în mână pentru un pensionar ce-și caută un loc de muncă sunt lucruri firești, acceptate. Nu fac gaură în bugetul nimănui, dau și oamenilor o pâine, adăugată cu generozitate la salariile mărunte. Și asta nu pentru că românul ar fi hoț de felul lui, ci pentru că așa a fost învățat să trăiască decenii la rând. Iar dezvățul nu are cum veni de la sine. A fost obișnuit să dea. Să accepte luatul pe sub mână, să se orienteze și să se descurce. Statul nu l-a ajutat cu nimic. Mai mult, i-a luat mereu și pielea de pe el. Pentru el, pentru românul de rând, au fost inventate taxa cu repetiție, statul la coadă, tratamentul nedemn și purtatul pe drumuri. Nu l-a scutit nimeni, niciodată, de nimic. I s-a cerut mereu mai mult, mai bine, mai repede, pentru mai nimic. I s-a recomandat să strângă cureaua și să nu observe burțile revărsate ale aleșilor... sorții. Evident, asta nu scuză furtul ridicat la rang de artă. Dar motivează o atitudine bazată pe compromis și pe

zicala „o mână spală pe alta”, atitudine aproape generalizată.

Dacă ascuți oamenii, vei afla cum au ajuns să gândească, să acționeze așa, fiecare în parte. Iar acum, uluiți în fața sumelor imense vehiculate drept șpagă pe ecranele televizoarelor, din ce în ce mai mulți se deșteaptă, înțeleg că au fost eliminați prea des și prea multă vreme de la masa îmbelșugată, pentru ca doar unii să se înfrupte până la nesimțire din bucate. Unii care sunt departe de a fi modele, pentru că nici nu s-au prea omorât cu școala, nici nu sunt arbitri ai manierelor elegante, nici n-au avut răbdare să adune măcar experiența unor ani de muncă înainte de a se cocoța pe scaune. Situația pare fără ieșire și se încinge pe zi ce trece. O piesă de teatru absurd se joacă pe scena românească, iar regizorul, care o fi acela? este în mod clar depășit de evenimente.

Arta dedulcitului la români are conotații naționale și depășește deja în imaginație realitatea. Iar mierea se zaharisește sub ochii noștri.

TEATRU**Aneta PIOARĂ****PASTILA**

(TRAGICOMEDIE ÎNTR-UN ACT)

PERSONAJELE:**NELU VASILIU - doctor****ELVIRA Vasiliu - soția doctorului****Domnica - femeia de serviciu din casa doctorului****Zaharia - vecinul doctorului****BLEANDĂ - un vecin****Trancă - alt vecin****MARDARE - alt vecin**

Acțiunea se petrece în casa familiei Vasiliu, în satul Proscuțeni, Jud.Balabani, într-o noapte de vară ,când doctorul Vasiliu se întoarce acasă după o zi grea, în care se accidentase cu motocicleta, de pe Valea Lăutei, mai exact din Hoinărești, unde participase la un simpozion pe teme medicale. E târziu din seară.

SCENA I

Un hol larg, mobilat doar cu o masă pe care se află telefonul. De-o parte și de alta a mesei câte un scaun. În fundul holului, o ușă grea masivă dă în curte, în dreptul măsuței, altă ușă cu geam dă în dormitor, mai spre stânga altă ușă dă în camera Domnicăi. În partea dreaptă o ușă vopsită în alb dă în bucătărie.

VASILIU: (Îmbrăcat într-un costum bej, de toată frumusețea la plecare, doctorul Vasiliu, se întorcea acum fără casca de motociclist, cu hainele murdare și prăfuite, pantalonii rușiți în genunchi și murdari de sânge, cu geanta diplomat la fel de murdară, intră pe ușă, aparent liniștit, dar cu ochii însângerați de spaima prin care trecuse, își amintește brusc de soția sa, care la plecare îl muștrase că nu se îmbracă cu haine pentru o

călătorie cu motocicleta, ci își pune un costum pentru alte ocazii, începe să strige din holul casei: Elviro!...Elvirooo!...

ELVIRA: (din dormitor) Daaaa, Ce ai ?

VASILIU: (așteaptă) Ce faci?... Unde ești?... Te-ai culcat odată cu găinile!... Hei,... nu se aude!... Elviro!...

De pe ușa din față apare Elvira într-un capot de zanana, legată la cap cu un batic în formă de turban și cu papuci de culoarea capotului. Când se apropie și-l vede în halul ăsta se sperie grozav.

ELVIRA (cu mâna la gură): Văleu,..văleu,..Ce-ai pățit? Cine te-a bătut?...Au, nu,..ai căzut cu motocicleta...da?...(observă că pe lângă urechea stângă curge sânge, se repede, se uită, se holbează, se clatină și cade)

VASILIU: Hei, femeie, ce faci? Revino-ți!... n-am murit eu și vrei să mori tu? (se apleacă și-i trage câteva palme peste față, se duce repede în bucătărie, schiopătând, și se întoarce cu o cană de apă rece pe care i-o aruncă pe față. Elvira trage aer în piept și deschide ochii.)

ELVIRA: Neluțule,.. Nelu,..ce ai pățit puiule? (doctorul îi dă mâna, se ridică și se așază amândoi pe scaunele de lângă măsuță)

VASILIU: Nimic sufletelele. Hai liniștește-te ca să-ți povestesc...

ELVIRA: Nu se poate, nu-mi vine să cred că ești tu...vai,... ,

VASILIU: Da, Elvirico, da tată, dar lasă, lasă că-mi trece...Ți-ai revenit? Adă repede trusa de prim-ajutor din sertarul de jos al biroului meu!...

ELVIRA: Da, puiule, ...acum, acum, imediat...(se ridică, intră pe ușa ce dă în dormitor și de acolo în camera de zi , care era și un fel de cabinet medical și se întoarce cu o cutie din care scoate o trusă medicală, înșiră pe masă sticla cu apă oxigenată, sticla cu spirt, pensete, pansamente, feșe, cutii cu pastile,cutii cu unguente, etc.

În acest timp doctorul se dezbracă, aruncă pe jos haina, cravata și pantalonii, împinge telefonul pe un colț al mesei, se așază pe un taburet tras de sub masă, își suflecă mânicile de la cămașă și oftează adânc. Elvira înțepenește ca o momâie mai încolo de masă și așteaptă. Doctorul se duce în baie, se întoarce spălat pe față și pe mâini și cu un prosop în mână. Își curăță rana de la genunchi care era plină de praf, face diferite grimase de durere, dar suportă cu stoicism. Elvira se uită holbată la el.

ELVIRA: Nu trebuie să mergem la spital? Ce faci tu nu-i suficient! Ce zici?

VASILIU: Nu merg acum noaptea la spital, că nu-i decât doctorul Ionescu...Ce, el e mai bun decât mine? Ce să-mi facă? Pune pe Monica, asistenta, să mă panseze, ea e de serviciu. Vrei să râdă de mine că nu-s în stare să mă pansez singur?

ELVIRA: Dar la cap? Știi, și aici trebuie să te pansezi...să te coasă, e crăpată pielea vreo patru centimetri...(se uită din nou la rana de la cap)

VASILIU: Acolo mă pansezi tu!... ți-a venit rândul.

ELVIRA: Eu, ...nu,...nu pot!...știi că mie mi se face rău...vrei să leșin din nou?

VASILIU: La ce doamne iartă-mă, te-ai măritat cu un doctor dacă ești așa de prăpăstioasă?

ELVIRA: Stai cuminte, liniștește-te! Că nu te las așa. Chem pe Domnica, ea e mai curajoasă! O scol din somn... cred că a adormit. obosită...toată ziua a făcut dulceață de vișine ...pentru tine...la clătite... Domnico, Domnicooo! Scoală fată, că s-a accidentat doctorul! Hai vino!...(ciocăne la ușa Domnicăi)

DOMNICA: (iese somnoroasă să vadă ce s-a întâmplat) Hî, cum,.. ce ai zis doamnă? Eu visez?...Văleu, Doamne, ce ați pățit domnule doctor? (se apropie și privește rana) Stați cuminte,...vă rezolv,...n-oi fi eu asistentă, dar mă descurc, ăha,...băiatul meu a avut capul spart mai rău și l-am pansat eu... (spală bine rana de pe capul doctorului, dezinfectează cu spirt, doctorul se cam strâmbă, pune două copci, pudrează cu niște praf, pune pansamentul și-l prinde cu leucoplast) ustură, ustură domnule doctor...și pe noi ne ustură când mergem la spital... asta e... gata. Au, dar ia spuneți unde v-ați lovit așa? ..ia te uită...și piciorul e bandajat...

ELVIRA: Dar dacă ai vreun chiag de sânge? Ce zici?

VASILIU: Nu se întâmplă nimic până mâine, merg la radiografie și fac tratament cu anticoagulante.

ELVIRA: Hai, hai în dormitor să stai liniștit pe pat.(doctorul se ridică și merge ușurel în dormitor și se așază pe pat)

CORTINA

SCENA II

Decorul se schimbă, în prim plan este acum dormitorul.(este mobilat cu un pat, un dulap, o masă și o servanță) Doctorul este întins pe pat, Elvira stă pe marginea patului și se uită curioasă la

el.

ELVIRA: Doamne, Dumnezeule, bine c-a fost doar atât...Mulțumescu-ți ție Iisuse Hristoase că mi l-ai adus acasă. Dar ia spune, cum s-a întâmplat?

VASILIU: Păi, ce să vă spun...s-au terminat manifestările acolo la Prostăvani,...măi, ce spital au ăia , mai dotat ca la noi,...cică-s înfrățiti cu o localitate din Franța. Ei și ce credeți, (mai duce din când în când mâna la cap și se vaită) Partea a doua a fost de pomină, picnic,... frumos,... acolo pe un platou lângă pădure. A fost super, super...și personalul mi-a plăcut...

ELVIRA: Hai lasă, lasă astea că acum mi-au venit dracii pe tine, că ți-am spus să nu te îmbraci cu hainele astea noi, (costumul îl are în brațe și se uită din când în când la el) că știam eu că vă duceți și în excursie. Nici o întrunire nu se face fără ieșiri de astea în aer liber la Prostăvani.

VASILIU: Păi, vezi că-mi vin mie dracii pe tine că numai din cauza ta mi s-au întâmplat toate...

ELVIRA: Cum ? De ce din cauza mea? Nu ți-e rușine , să mă amesteci pe mine? Am fost eu cu tine?

VASILIU: N-ai fost, dar ai cobit...cobie ce ești!...Parcă ți-a fost gura aurită, că nu mai tăceai, când mă îmbrăcam... că să mă îmbrac sport,... că murdăresc hainele... cum ești tu cicălitoare... soacră ce ești!...

Elvira se ridică de pe pat, aruncă hainele cât colo și dă să iasă din cameră. Domnica tace chitic lângă ușă, neștiind cum să facă să-i împace.

DOMNICA: Lăsați domnu doctor, nu și-a dat seama, s-a gândit atunci la haine, cine s-a gândit atunci la vreo nenorocire? Și apoi, știți, doamnei îi plăcea să vă îmbrăcați cu hainele astea când vă duceți împreună la vreo sindrofie, la vreo nuntă.

ELVIRA: Are dreptate Domnica, eu țineam tare mult la acest costum. Dar lasă, îți cumpăr altul când ieși premiera. Am auzit că tu ești propus pentru premiere de sărbători...

VASILIU: Știi ceva, mă doare rău capul, uite mă ia cu amețeli, du-te repede în cabinet, caută în sertarul de sus, din dreapta și adu tu cutia aia mică, rotundă cu medicamente, sunt acolo niște antiinflamatoare, niște anticoagulante, hai, du-te, te rog!

DOMNICA: Mă duc eu, domnule doctor, știu ce să aduc, n-am făcut eu ordine în sertare? Doamna le știe pe ale ei...

ELVIRA: Dar spune ce s-a întâmplat? Te-ai accidentat cu motocicletă? Că doar nu te-oi fi urcat pe vreun munte, așa în costum, să cazi de pe vreo stâncă? ...

VASILIU: Să vedeți cum a fost ..(Domnica vine cu medicamentele, îi pune cutia pe pat, și se așază pe pat; cască.)

DOMNICA: A...da...cum a fost domnu doctor? Unde v-ați lovit? Cum ați căzut?

ELVIRA: Nu cumva ai băut și vreun coniac? Ceva șampanie, știu eu?!...

VASILIU: Cum mă să beau? N-am fost cu motocicletă? Să mă prindă poliția? Apropo. Erau în zonă o mulțime de polițiști. Parcă s-ar fi desfășurat la ei o acțiune militară... Mă, da ce frumos a fost!...Au, ce tare mă doare capul!...Ia vezi tu Domnico, ori s-a umflat?...

ELVIRA: Lasă că nu mori, hai, ne spui ce ai pățit sau nu?...M-ai speriat de m-ai făcut praf...

VASILIU: Ascultați: S-a terminat activitatea, ne-au condus gazdele pe fiecare, eu, după ce am dat mâna cu fiecare, m-am urcat pe motocicletă, mi-am pus casca și-am pornit. Era aproape seară. În satul vecin, Proscuțeni, parcă se numește, un băietan, cu o cireadă de vaci,...venea probabil de la izlaz. Vacile ca vacile, știți și voi, ocupase toată șoseaua. Eram în curbă, că altfel...

ELVIRA: Că ce?...De ce-ți spun eu mereu...să mergi încet, să conduci cu prudență...Și,...zi!

VASILIU: Cum vă spuneam, mergeam pe marginea șoselei, șanțul era destul de adânc,bine amenajat. Băiatul îndemna vacile cu un băț sănătos să o ia spre dreapta, dar ce să crezi, una dintre ele, cu o talangă la gât, o ia de-a curmezișul șoselei înspre mine. Băiatul i-a tras una cu bățul să se întoarcă, dar degeaba, vaca s-a întors de unde venea, fugind înaintea mea. M-am gândit imediat că ar fi bine să opresc că numai așa vaca se va opri și ea și in loc să frânez, m-am zăpăcit și am accelerat. Când mai aveam un metru până la picioarele animalului, am virat dreapta și m-am trezit în șanțul care, norocul meu, nu prea era adânc. Băiatul, speriat și el, alergând să prindă vaca și s-o întoarcă spre casă, a lăsat vaca, a venit la mine și m-a ajutat să ies din șanț, zicând întruna:„eu nu-s vinovat nene, ghine că ești teafăr, să faci și mata mâine o rugăciune la biserică că numai Domnul, D-zeu te-a salvat!

Am încercat motocicletă dacă merge, m-am scuturat puțin pe haine și am plecat, fără să iau în seamă rana de la picior. Pe drum am simțit

fierbinte, cum curgea sângele, dar am zis:„trebuie să ajung acasă, trebuie!,,

Cele două femei ascultau înmărmurite povestea, cu mâinile la gură și cu ochii holbați.

ELVIRA: Bine a zis băiatul, numai D-zeu te-a salvat!...Să treci mâine pe la biserică când te duci la spital!

DOMNICA: Așa, așa,...domnu doctor ,să facem o rugăciune și acum că v-a adus D-zeu acasă!

VASILIU: Adu-mi mai întâi o cană cu apă să iau o pastilă!...au, ce tare mă doare capul!...

Domnica pleacă după apă, iar Elvira se apropie de soțul ei și-i pipăie capul bandajat.

ELVIRA: Mă, ce-or râde aștia mâine la spital, când te-or vedea!...Mare, mare noroc ai avut!...

VASILIU: Ce mă, asta-i de râs,...ori ești proastă!...poate s-o pățească oricine...

Doctorul caută în cutia cu pastile, ia în mână o pastilă destul de mare și întinde mâna după cana cu apă pe care i-o dă Domnica.

VASILIU: Ce, doamne iartă-mă, o fi făcând și aștia pastilele așa de mari? (bagă pastila în gură, dă capul pe spate bea și bea apă, iar după câteva secunde se ridică în picioare și tușește) Tot nu s-a dus (bea iar apă) S-a oprit în gât!...(tușește)

Elvira pleacă după apă, vine repede și-i dă să bea.

VASILIU: (bea iar apă) Au, fetelor, ce mă fac, nu se duce,...s-a pus în curmeziș!...S-a oprit în laringe...

Elvira îl bate pe spate cu palma. Doctorul, roșu la față, se plimbă prin cameră disperat, se așază iar pe pat, tușește mereu.

DOMNICA: (se plimbă și ea de colo până colo, își freacă mâinile, vrând să-l ajute, dar nu știe cum) Ce ne facem, ce ne facem?...

ELVIRA: Au, ce să-i facem!...

E miezul nopții. Toate luminile din casa doctorului sunt aprinse. Un vecin, farmacistul Zaharia, care întârziase la o bere cu un prieten, vede vânzoleală în casa doctorului și vine repede căci poarta rămăsese deschisă.

ZAHARIA: (ciocănește și intră) Ce-ați pățit fraților? Ce-i cu zarva asta aici? (se apropie de doctor) Ce ai pățit doctore? (când îl vede așa roșu la față și cu mimica schimbată, se sperie) Doamnă, ce-a pățit?

VASILIU: Nu se duce,...nu se duce, s-a oprit!...

ZAHARIA: Ce nu se duce, omule?!...Ce s-a întâmplat doamnă?...Nu înțeleg!...Ce se petrece?...

ELVIRA: A luat o pastilă...o pastilă...înțelegi?...

ZAHARIA: Ce pastilă, omule?...Când ai luat-o?...Câte ore sunt?...Tu nu cunoști pastilele?...Nu

știi ce pastile iei! Să greșești! Ești ditamai doctorul! Se poate, una ca asta?

DOMNICA: Nu, domnule Zaharia, știe ce pastilă a luat, dar nu s-a dus, s-a oprit în gât, nu pricepi?

VASILIU: (se ridică din pat, se plimbă prin cameră, tușește mereu, dă din mâini, sufocat din ce în ce mai rău) Elviro, Elvirico dragă, mor, mor de-a binelea...(își dă drumul pe pat neputincios) Chemați un preot!...Vreau să mă spovedesc!...Să mor ca un creștin adevărat!...Gata...

ZAHARIA: Mă duc eu, mă duc cu motocicleta ta, la părintele Daniil de la Ghiolhani, că al nostru e plecat...

DOMNICA: Unde e plecat? Doamne iartă-mă, tocmai acum când avem mare nevoie de el...Aoleu, asta-i și mai grav...

ZAHARIA: Ei, unde, s-a dus și el ca omul, doar e vară...

ELVIRA: S-a dus, unde s-a dus?

ZAHARIA: La mare, cu nevasta, vreți să-l lase nevasta?...Doamne păzește!...

VASILIU: Și eu, eu mor nespovedit, neîmpărtășit? (tușește, tușește) Hai du-te, du-te repede la Ghiolhani!...

Zaharia iese, se aude motocicleta.

ELVIRA: (se frământă, își freacă mâinile) Neluțule, dragule, ce să-ți fac? Dumnezeuule, ajută-mă! (cade în genunchi și zice o rugăciune cu voce tare)

Doamne, Iisuse Hristoase, fiul lui D-zeu, ajută-ne pe noi, păcătoșii!...(se închină)

VASILIU: (dă ochii peste cap, leșină)

DOMNICA: (țipă, strigă) Săriți oameni buni! Săriți!...Moare d-l doctor.

Niște vecini aud, vin repede așa cum se găseau, în pijamale.

VECINUL I : Ce ați pățit , domnule doctor, cine v-a bătut?

VECINUL II De ce tușește?

VECINUL III Ați căzut cu motocicleta? Dar de ce tușiți? Hî, ce s-a întâmplat doamnă?

Elvira stă în genunchi cu ochii la icoane.

VASILIU: (își revine, tușește) Elviro, Elviro, vino, vino repede! Mă mărturisesc ție, asta e, nu mai e timp!...Mor!...(leșină)

Elvira îl stropește cu apă, țipă.(își revine)

ELVIRA: Spune, hai, ce păcate ai făcut? (Domnica face semn oamenilor și intră cu ei în bucătărie.)

VASILIU: (se așază în genunchi și Elvira pe un scaun) Am înjurat pe Domnul, știi doar, când nu puteam să repar motocicleta.

ELVIRA. Doamne, iartă-l! prin mine păcătoasa...(își face cruce) Și ,altceva ce ai mai făcut rău?

VASILIU: Nu prea am ținut post, nu prea mi-a plăcut mâncarea de post,...fără carne, dar nici ție, că dacă ai fi făcut tu o fasole, așa bună, poate aș fi mâncat...Au,...s-au cartofi prăjiți, îmi plac la nebunie...(tușește), dar tu ... nu și nu...că îngrașă...acuma mor ...eu în iad, iar tu,...văduva veselă...

ELVIRA: Au, stai, am uitat ceva! Să-ți pun pe cap un prosop, în loc de patrafir, așa pune popa Deschide dulapul, scoate de acolo un prosop mare, îi face o gaură la un capăt cu foarfeca, îl bagă pe cap...Stai în genunchi!...așa trebuie.(acoperă capul doctorului) Spune acum ,ceva mai rău, asta cu mâncarea... Nu-i păcat ce bagi în gură, mai păcat e ce iese din gură.

VASILIU: La pacienții mai bogați am luat bani mai mulți,... și tu ziceai.. azi nu ți-a picat nimic...cu ce fac piața...că salariu...

ELVIRA: Ei, lasă, lasă, că nici ei nu iau făcut pe cale cinstită!...Cine știe cât o fi furat și de unde? (se închină) Iartă-l doamne, prin mine păcătoasa! Hai, altceva!

VASILIU: (tușește, scuipă în batistă,) Am iubit, am iubit Elviro...am iubit o fată cu ochii verzi... știi, când eram student,.. a plecat peste hotare...era deșteaptă, foc!...

ELVIRA. Bine c-a plecat!...Nu-i nimic, ale tinereții valuri...Nu mă interesează, și eu aveam atunci un iubit trăsnet.. era actor,...dar rolul cel mai tare,.. cred că la jucat cu mine. .. Ei, dar și eu m-am măritat cu un doctor, nu!...Hai lasă, altceva, mai recent? Ce-ai mai făcut rău?

VASILIU: (tușește , scuipă în batistă) Elvirico, nu prea m-am dus în casa domnului, nu prea m-am dus la biserică, știi, dacă eram de gardă des eram mereu obosit...hâc, hâc ,hâc...,dar m-am dus la nunți și la botezuri...

ELVIRA: Și nici pe mine nu prea mai lăsat, ...ei...ziceai că se uită popa Scăpărici la mine...că-i iute și frumosă...Ei hai, altceva?

VASILIU: Elvirico, (tușește, se bâlbâie) te-am înșelat, am călcat strâmb, ei,m-am îndrăgostit... ce mai...

ELVIRA:Ce?...Cum?...Când?...(se ridică nervoasă de pe scaun) Ai preacurvit?...Cel mai greu păcat!...

VASILIU: Ei, mai demult,...lasă,...lasă,...că tot pe tine te-am iubit mai mult!...Hai roagă-te pentru mine!...hâc,...hâc,...(tușește și se îneacă din nou)

ELVIRA: Să te ierte bunul Dumnezeu!...Bine că scap de tine...nu mai sunt eu așa tânără...dar...

Hai, spune!...și cu cine Neluțule? Cu cine, mamă? Cine-i fericita?...

VASILIU: Ei, nu contează,...(tușește, cade, leșină).Elvira țipă, strigă.

ELVIRA: Domnicooo!...Domnico,vino repede! Lumânarea!

Domnica intră repede cu o lumânare aprinsă, dinainte pregătită, urmată de vecinii în pijamale, cu câte o haină pe umeri.

ELVIRA: Nu mai vine și Zaharia, ăsta, ce-o fi făcând? Măcar să-l împărtășească, că de mărturisit, s-a mărturisit...

UN VECIN: Ce? S-a mărturisit? ...Bine...Când?...

ELVIRA: Adineauri...

În acest timp Domnica, pune lumânarea în mâna doctorului, întins pe covor.

ALT VECIN: Ce păcat! Să moară doctorul nostru ...ce om bun era...Cui s-a mărturisit?

ELVIRA: Mie mi s-a mărturisit,... mi-a spus mie cineva, că dacă nu e preot, te poți mărturisi oricui.

Vecinii se uită unii la alții, curioși de cele auzite, apoi se uită și la doctor, care scăpase lumânarea din mână, horcăia și dădea din mână.

UN VECIN: A scăpat lumânarea, cere lumânarea. Pune-i lumânarea în mână Domnico,...Hai repede, că moare...

Domnica îi pune lumânarea, doctorul sforăie greu, din gât se aude o clocoteală. În acest timp, ușa se deschide și intră Zaharia dezamăgit, transpirat și se așază pe un scaun.

ZAHARIA: Nu l-am găsit....E plecat și ăla...Doamne iartă-mă...că l-am și înjurat...

VASILIU: (auzind vocea lui Zaharia, doctorul tușește tare, lumânarea se stinge, iar el întreabă transirat) Nu l-ai găsit?

ELVIRA: A,...Și-a revenit... Mergeți în bucătărie să termin cu mărturisitul...hai repede, repede că leșină iar...

Oamenii ies nedumiriți, Domnica se uită îndărăt, sfidând-o pe Elvira și închide ușa.

ELVIRA: Zii, Neluțule! Cu cine ai greșit? Ăsta-i cel mai greu păcat...dacă îl spui...gata...în rai ajungi...(îl ajută să se așeze din nou în genunchi, ea se așază din nou pe scaun și-i pune prosopul pe cap) Uite, zic iar o rugăciune pentru tine...

VASILIU: (tremurând tot) Cu...cu Zorica, fata aia frumoasă, blondă care venise la noi prin repartiție tocmai de la Petroșani...

ELVIRA: Cu Zorica, (țipând) mai schimbat cu o asistentă?...hî...bine c-am aflat...știu ce-am de făcut...

ZAHARIA: (intrând pe ușă) Doamnă Elvira, doamnă Elvira.. M-am gândit,..Doamne, să moră omul cu noi aici, neputincioși!...Să se înece cu o pastilă?...Nu se poate...

ELVIRA: La ce te-ai gândit domnule Zaharia, hai spune!

ZAHARIA: Uite, m-am gândit să-l așezăm cu capul și cu trunchiul în jos, aici pe masă, pastila va aluneca din esofag în laringe, unde este mai multă salivă, scuipă pastila și-l salvăm.

DOMNICA; Da, că bine ziceți domnule!...

UN VECIN: (intrând pe ușă) Da, da,...am auzit și eu metoda asta...un copil...a înghițit un sâmbure de prună și așa l-a salvat. L-a luat de picioare, l-a scuturat bine și a scuipat sâmburele...

Intră și ceilalți doi vecini pe ușă.

VASILIU: (amețit, transpirat, ajutat de Zaharia, se urcă pe masă și se așază pe brânci cu capul aplecat mult pe marginea mesei, pe care Domnica a pus repede o pătură, încearcă să tușească din nou forțat hâc,...hâc,...hâc...

Toți stau atenți în așteptarea miracolului. La un moment dat Vasiliu nu mai tușește, nu se mai mișcă.

UN VECIN : Săriți că moare!...lumânarea...

Domnica aprinde iar lumânarea, vecinii îl duc pe brațe pe pat, doctorul își revine.

VASILIU: (obosit, amețit) Chemați salvarea! Să mă ducă la O. R. L., la urgență, la București. Numai acolo e salvarea mea, în două ore ajungem cât e ceasul? I-auzi, cântă cocoșii de ziuă...

ZAHARIA: Ei, Doamne... Până acum de ce nu ne-am gândit?.. Hai, repede!...adu hainele să-l îmbrăcăm, că salvarea vine repede...(se duce la telefon formează un număr și sună) Alo! Alo! Spitalul de Urgență?

Avem nevoie de o salvare!...

Unde?

Satul Prostăvani, Jud.Balabani.....

Da,...mulțumesc!

Repede că moare omul.....Așteptăm....

În acest timp Domnica merge în altă cameră și vine cu haine curate. Începe să-l îmbrace pe doctor, ceilalți se uită muți ca niște spectatori. Când e gata, doctorul se ridică în picioare, începe să sughită.

UN VECIN: Dă-i cu pumnul după ceafă , doamna Elvira, să-i treacă sughitul!

ELVIRA: Îi trece?...Da?...(se opintește bine și-i trage doi pumni)...Na,...na, că tot îmi ești dator!...Dacă te-o salva ăștia de la urgență, am eu ac de jocul tău!...

Deodată, din gura doctorului, holbat, cu lacrimile pe obraz, pufnește ceva urât, mare cât o cireasă fleșcăită, pe covor. Vecinii îl țin să nu cadă, că, amețit cum este să nu-și spargă și mai tare capul.

DOMNICA: Pastila,...pastila,...a ieșit pastila!...(se întoarce către public) Doamne, îți mulțumesc, Doamne...S-a înfăptuit minunea!...Rămâneam fără loc de muncă... șomeră...

Toți se minunează, nu le vine a crede.. se uită la pastila pusă pe o hârtie de Elvira.

UN VECIN: Vedeți, dacă nu-l puneam cu capul în jos...

ALT VECIN: (către public) Și dacă nu-i dădea doamna pumnii după ceafă...

VASILIU: (se șterge la gură cu niște șervețele date de unul dintre vecini, o ia de braț pe Elvira și iese în față) Să trăiești Elvirico, că de multe mai scăpat tu pe mine, dar acum și de la moarte!...Să te țină Dumnezeu o mie de ani!...(o îmbrățișează și o sărută pe amândoi obraji)

Afară se aude claxonul unei mașini.

ZAHARIA: A sosit salvarea! Mă duc să le spun că nu mai e nevoie.

CORTINA

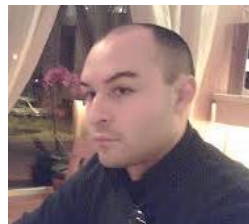
În fața cortinei iese un vecin și zice:
Ce-o mai fi, om mai vedea!

**Teatrul municipal
Mr. Gheorghe Pastia din Focșani, județul
Vrancea**

Traduceri

Luca Cipolla (Italia)

Stupoare

Se retrase pentru un moment
și se văzu străpuns de o rază
la înălțimea stomacului,
nimic nu mai rămânea din poetul timid,
un muni l-invită să observe
și să înțeleagă
și din respect, să tacă.
Se descălță
și covorul consumase deja forma lui:
sub el totul păru o iluzie,
orele se dezagregau și deveneau nisip,
cât de mulți grăunți sau cvasi-picături,
totul se răspândise în eter,
o clepsidră spartă,
totul era joc, tocmai, o probă,
actorii își scoaseră costumele de scenă
și spectacolul concluziei lui naturale
oricum de sărbătorit,
nici învingători nici învinși
doar..

Stupore

Si ritrasse per un istante
e si vide trafitto da un raggio
ad altezza di stomaco,
del timido poeta non restava nulla,
un muni lo invitò ad osservare
e a capire
e per rispetto, a tacere.
Si levò le scarpe
e il tappeto già aveva speso la sua forma:
sotto di lui tutto parve illusione,
le ore si disgregavano e diventavano sabbia,
quanti granelli o similgocce,
tutto era sparso nell'etere,
una clessidra rotta,
tutto era gioco, già, una prova,
gli attori si tolsero i costumi di scena

e lo spettacolo alla sua naturale conclusione
comunque da festeggiare,
né vincitori né vinti
soltanto..

Ultima profeție (lui Peter Deunov)

Nici un fir de păr nu va cădea din capul
neprihăniților,
spatele pisicii
îndreptat spre orient,
căpșuni la masa
ale ultimei profeții
răsturnate de nonsens,
o schijă de sticlă
diamant acum
ce va ști aduce
efectul fluture
vântul favorabil,
mătășos de nisip.

L'ultima profezia (a Peter Deunov)

Non cadrà un capello dalla testa del giusto,
la schiena del gatto
rivolta a oriente,
fragole al desco
dell'ultima profezia
stravolta dal nonsense,
una scheggia di vetro
ora diamante
che saprà recare
effetto farfalla
il vento a favore,
setoso di sabbia.

Al treilea ochi

Și din gard intra
pulbere de ghips,
nori de lumină la intrare,
conuri de brad părăsite pe bufet
și de sarcina aceasta
obțin liniște
și totul arată acum
lipsit de dimensiunea a patra..
foi de caiet cu linii
zboară prin fereastră
peste un platan rigid;
praguri ierboase
readuc la căldura
unei mâini ce se îndepărtează

și noaptea se decolorează
pictată de trandafirul
divin care însotește la ieșirea
ultimei iluzii.

Terzo occhio

E dal cancello entrava
polvere di gesso,
nuvole di luce all'ingresso,
pigne abbandonate sulla credenza
e da quest'ingombro
ricavo silenzio
e tutto pare adesso
libero dalla quarta dimensione..
fogli di quaderno a righe
volan dalla finestra
sopra un rigido platano;
soglie erbose
riportano al calore
d'una mano che s'allontana
e notte si scolora
dipinta dalla rosa
divina che accompagna all'uscita
dell'ultima illusione.

Albastru

Palpitează minutele
în după-amiaza asudată,
flori de cicoare
colorează aerul
și se usucă în gât
ultima picătură de vișinată.
Agat albastru cerul
care din odaie se deschide
și explică rolul
care o viață ne desparte.

Blu

Palpitano i minuti
nel pomeriggio essudato,
fiori di cicoria
coloran l'aria
e secca nella gola
l'ultima goccia di vișinată.
Agata blu il cielo
che dalla stanza s'apre
e spiega il ruolo
che una vita ci diparte.

Evenimente culturale

Festivalul - Concurs național de creație literară „BOGDANIA”, Ediția a IV-a, 2015

Organizator - Asociația Cultural-umanitară „BOGDANIA” cu sediul în Focșani, Str. Contemporanul nr. 28, cod 620065, județul Vrancea

Scopuri:

* stimularea interesului pentru literatura română contemporană și a respectului pentru valorile moștenite.

* dezvoltarea spiritului competitiv, al dorinței de afirmare al tinerilor și pentru ieșirea din anonimat al celor care creează și care au talent deosebit.

* promovarea în revistele de cultură și în Antologii literare a câștigătorilor și creațiilor valoroase din fiecare secțiune literară.

Participanți - Autori care nu au volume tipărite și care nu au depășit vârsta de 35 de ani.

Secțiunile concursului: **poezie, proză scurtă și eseu.**

Textele trebuie dactilografiate în Word, Times New Roman 12 pct., spațiere un rând, cu diacritice și să nu depășească 10 pagini A4 pentru fiecare gen literar, într-un singur document în format .doc sau .docx la adresa de e-mail: ionelmarin55@gmail.com

Trimiterea textelor (creațiilor): **01 martie – 15 mai 2015**, la adresele:

a) E-mail: ionelmarin55@gmail.com, cu mențiunea „Pentru concurs”.

b) Poștă: Asociația Cultural-umanitară „BOGDANIA”, FOCȘANI, Str. Contemporanul nr. 28, Cod 620065, județul Vrancea, cu mențiunea „Pentru concurs” în câte 2 exemplare.

Textele vor purta un motto, care se va regăsi și pe un plic închis, cuprinzând date despre autor (nume, prenume, data nașterii, profesia, adresa, telefonul, precum și o scurtă prezentare a activității literare).

Textele trimise după data de 15.05.2015 (data poștei) nu vor fi luate în considerare, de asemenea cele care nu sunt dactilografiate corespunzător (fără diacritice).

Selectarea textelor se va face de către un juriu format din 3-5 scriitori, critici literari, consacrați, pentru fiecare secțiune de concurs. Se va întocmi o fișă de participare pentru fiecare concurent.

În urma evaluării fiecărei creații se va stabili în mod corect și obiectiv, pe bază de note, concurenții câștigători pe secțiuni.

Câștigătorii vor fi anunțați în data de 30 mai 2015, prin intermediul site-lui:

www.revistabogdania.ro și personal pe fiecare premiant.

Se vor acorda câte trei Premii pentru fiecare secțiune și în funcție de calitatea textelor și diplome speciale.

Persoanei care va întruni cel mai mare punctaj, indiferent de secțiunea la care a participat i se va acorda **Marele premiu (“TROFEUL „BOGDANIA”)**.

Festivalului - Concurs național de creație literară „Bogdania” se va încheia cu Festivitatea de premiere și spectacolul de gală ce va fi în data de 16 iunie 2015, în locația ce va fi făcută public și cunoscută dvs. cu cel puțin 10 zile înainte, prin telefon ori e-mail, pentru a fi prezenți la decernarea premiilor.

Întrucât nu dispunem de mijloace financiare, costurile de transport vor fi suportate de către fiecare participant. Dacă vom avea și sponsori vom oferi și premii în bani.

Pentru concurenții lipsă, Premiile vor fi trimise la adresa de e-mail menționată de către concurent (în cv), în termen de 20 de zile de la Festivitatea de premiere.

Relații suplimentare: Ionel MARIN

e-mail: ionelmarin55@gmail.com; 0752862369; 0728217492

Festivalul internațional de creație literară „Titel Constantinescu”, ediția a VIII-a, 2015

Editura RAFET și Asociația „Renașterea Râmnicăeană” organizează FESTIVALUL-CONCURS INTERNAȚIONAL DE CREAȚIE LITERARĂ „TITEL CONSTANTINESCU”

REGULAMENT CONCURS DE VOLUME

Festivalul internațional de Creație Literară “TITEL CONSTANTINESCU”, ediția a VIII-a, își propune sprijinirea creatorilor literari din România și din diaspora. Concursul de literatură cuprinde mai multe genuri literare, la care concurenții pot lua parte (poezie, proză scurtă, roman, eseu, teatru, critică, traducere).

Etapele desfășurării concursului sunt următoarele:

* primirea lucrărilor: 15 Februarie – 1 Iunie 2015

* jurizarea și stabilirea câștigătorilor: 1 Iunie – 15 Iulie 2015

* premiarea și gala laureaților: 5 Septembrie 2015

Creatorii literari pot participa la concurs la unul sau la mai multe genuri literare, cu un singur volum care să nu depășească 120 pagini scrise pe computer, cu litera de 12, format A5.

Nu sunt acceptate volumele publicate.

Manuscrisele pregătite pentru publicare se primesc la sediul Editurii RAFET din Râmnicu Sărat, str. Grădiștea, nr. 5, jud. Buzău, cod poștal 125300, pe CD, ori pe adresa de e-mail: editurarafet@yahoo.com.

Volumele trimise pentru concurs, nu se returnează după terminarea festivalului.

Premiile care se vor acorda:

1. Marele Premiu „Titel Constantinescu” – publicarea volumului
2. Premiul „Slam Râmnic” – publicarea volumului
3. Premiul „Victor Frunză”- publicarea volumului
4. Premiul „Mircea Micu ”- publicarea volumului
5. Premiul „Florica Cristoforeanu ”- publicarea volumului
6. Premiul „Dumitru Crăciun”- publicarea volumului
7. Premiul „ Fănuș Neagu” – publicarea volumului

CONSTANTIN MARAFET

Concursul Național de Proză Scurtă Fănuș Neagu, Ediția I, 2015.

Biblioteca Județeană “Panait Istrati” Brăila, în colaborare cu Consiliul Județean Brăila, Primăria Municipiului Brăila, Muzeul Brăilei “Carol I”, Inspectoratul Școlar Județean Brăila, Uniunea Scriitorilor din România, filiala Sud-Est și Școala “Fănuș Neagu” Brăila, organizează **Concursul Național de Proză Scurtă Fănuș Neagu, Ediția I, 2015.**

Inițierea concursului este prilejuită de comemorarea a 5 ani de la moartea scriitorului

Fănuș Neagu (24 mai 2011), unul dintre cele mai importante nume ale literaturii române.

Personalitatea sa extraordinară poate fi un model pentru noua generație și constituie un punct de plecare pentru implicarea tinerilor în manifestarea talentului lor literar.

Concursul se organizează pe secțiunea proză scurtă și este deschis tinerilor cu vârsta cuprinsă între 11 și 25 de ani.

Textul lucrării va fi tehnoredactat în limba română, fontul Times New Roman, cu diacritice, mărimea caracterului de 12.

Manuscrisele vor avea menționate pe prima pagină, în colțul din dreapta sus: numele și prenumele și datele de contact: localitate, județ, adresă de email, telefon; pentru elevi se vor specifica și școala, clasa, numele profesorului coordonator.

Autorii pot participa cu cel mult două lucrări, nu mai mari de 15 pagini, format A4.

Lucrările, însoțite de fișa de înscriere, vor fi trimise doar electronic, pe adresa de e-mail concurs_fanus_neagu@bjbraila.ro și concurs_fanus_neagu@gmail.com , până la data de 30 aprilie 2015, inclusiv.

Juriul va fi constituit din scriitori, critici literari, profesori. Președintele de onoare al juriului va fi Anita Neagu, fiica scriitorului.

Premiile vor fi acordate pe secțiuni și vor consta în bani și cărți. Premiarea va avea loc la Biblioteca Județeană “Panait Istrati” Brăila, în data de sâmbătă, 23 mai 2015.

Lucrările vor fi publicate pe site-ul concursului și în volum la Editura “Proilavia” a bibliotecii.

Concursul nu implică taxă de participare.

Toate detaliile referitoare la organizarea manifestării (participanți, redactarea lucrărilor, juriu, premii, etc.) sunt cuprinse în Regulamentul de participare.

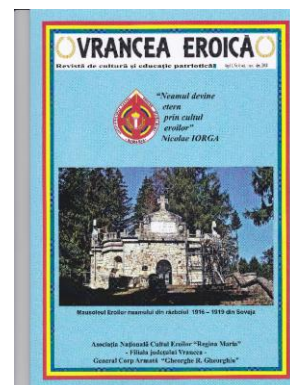
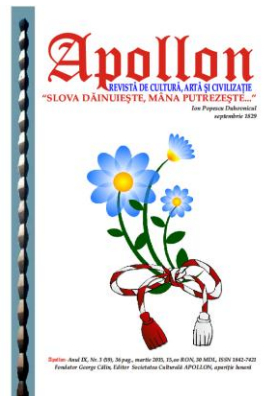
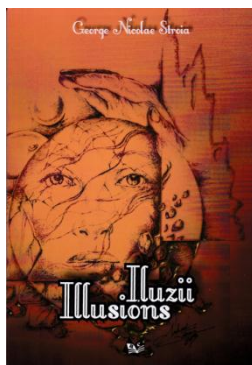
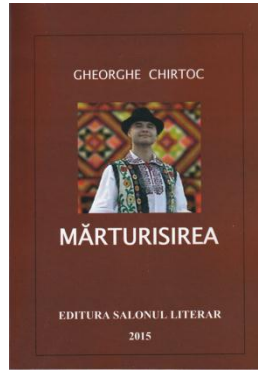
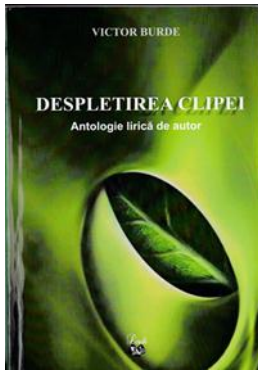
Informații suplimentare se pot obține de la domnul șef serviciu Relații cu publicul Claudiu Brăileanu telefon: 0239/61 95 90 int 114 sau la adresa de email: **concurs_fanus_neagu@bjbraila.ro.**

Coordonator al manifestării,

Dragos Adrian Neagu,

Manager, Biblioteca Județeană “Panait Istrati” Brăila

Semnal editorial

ISSN 2343-8061